

WORTEGEM GOTSTRAAT

ARCHEOLOGIE NOTA

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR STREEKONTWIKKELING IN
ZUID-OOST-VLAANDEREN

GENTSESTEENWEG 1 B
9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM
TEL 053 64 65 20

INFO@SO-LVA.BE
WWW.SO-LVA.BE

WORTEGEM GOTSTRAAT

ARCHEOLOGIENOTA – VERSLAG VAN
RESULTATEN BUREAUONDERZOEK (2024K35)
PROEFSLEUVENONDERZOEK (2025A65)

LAURE MEESEN, LOUISE SAVELS & ARNE DE GRAEVE

DOSSIERSAMENSTELLING

Laure Meesen, Louise Savels, Arne De Graeve

PROJECT

Wortegem Gotstraat – Archeologienota (bureauonderzoek, proefsleuvenonderzoek)
Projectcode:2024K35 (bureauonderzoek), 2025A65 (proefsleuvenonderzoek)
Projectnaam: 24-WOR-GS
SOLVA Archeologierapport nr. 317

OPDRACHTHOUDER

SOLVA
Projectteam: Archeologie
Gentsesteenweg 1B
9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM
Tel: 053/64 65 20
info@so-lva.be

BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA archeologisch depot
p/a Industrielaan 25b
9320 EREMBODEGEM
Tel: 053/64 65 36
archeologie@so-lva.be

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2025/12.857/5

Kaft: Wortegem op de Ferrariskaart (1777) (bron: AGIV via WMS).

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

Inhoud

1	SAMENVATTING.....	6
1.1	PLANMATIGE CONTEXT	6
1.2	WETTELIJK KADER.....	6
1.3	VRAAGSTELLING.....	6
1.4	ONDERZOEKSMETHODE.....	6
1.5	RESULTATEN.....	7
2	VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK.....	8
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	8
2.1.1	AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIENOTA	10
2.1.2	BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN	10
2.1.3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	18
2.1.4	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	19
2.2	ASSESTRAPPORT.....	20
2.2.1	METHODEN, TECHNIKEN EN CRITERIA	20
2.2.2	CONSERVATIE-ASSESSMENT	20
2.2.3	DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING	20
2.2.4	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER	32
2.2.5	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER	44
2.2.6	EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED.....	49
2.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	50
3	VERSLAG VAN RESULTATEN PROEFSLEUVEN.....	54
3.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	54
3.1.1	VRAAGSTELLING	54
3.1.2	DE RANDVOORWAARDEN	55
3.1.3	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	55
3.2	ASSESTRAPPORT	59
3.2.1	BESCHRIJVING VAN DE AARDKUNDIGE OPBOUW VAN HET ONDERZOCHE GEBIED.....	59
3.2.2	ASSESSMENT VAN SPOREN, SPOORCOMBINATIES EN ARCHEOLOGISCHE STRUCTUREN....	65
3.2.3	ASSESSMENT VAN VONDSTEN	72
3.2.4	CONSERVATIE-ASSESSMENT	72
3.2.5	DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	72
3.2.6	CONFRONTATIE VAN DE BEVINDINGEN MET DE RESULTATEN VAN VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES	73
3.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	73
4	BIBLIOGRAFIE.....	75
4.1	LITERATUUR.....	77
4.2	WEBSITES.....	77

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Het projectgebied geprojecteerd op de kadasterkaart.....	8
Figuur 2: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart (detail).....	9
Figuur 3: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart.....	9
Figuur 4: Het ontwerpplan (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	15
Figuur 5: Modeldwarsprofiel 1 en 2 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	16
Figuur 6: Modeldwarsprofiel 3 t.e.m. 6 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	17
Figuur 7: Modeldwarsprofiel 7 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	18
Figuur 8: Wortegem op de bodemkaart.....	21
Figuur 9: Het projectgebied op het gewestplan.....	21
Figuur 10: Het projectgebied geprojecteerd op de Quartairgeologische kaart.....	24
Figuur 11: Het projectgebied geprojecteerd op de Tertiaire kaart.....	24
Figuur 12: Het projectgebied op het Digitale Hoogtemodel van Vlaanderen.....	25
Figuur 13: Het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (detail) met aanduiding van de hoogteprofielen.....	26
Figuur 14: Hoogteprofiel 1 van NWW naar ZOO.....	26
Figuur 15: Hoogteprofiel 2 van noord naar zuid.....	27
Figuur 16: Hoogteprofiel 3 van zuidwest naar noordoost.....	27
Figuur 17: Hoogteprofiel 4 van noord naar zuid.....	27
Figuur 18: Hoogteprofiel 5 van noordwest naar zuidoost.....	28
Figuur 19: Het projectgebied op de potentiële bodemerrosiekaart op het GRB.....	28
Figuur 20: Het projectgebied op de bodemtypekaart.....	29
Figuur 21: Het projectgebied op de bodemassociatiekaart.....	29
Figuur 22: Het projectgebied op de bodemgebruikskaart.....	30
Figuur 23: Het projectgebied op de bodembedekkingskaart.....	31
Figuur 24: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.....	31
Figuur 25: Methela-bos met aanduiding van vroege nederzettingen (E. Deschepper).....	33
Figuur 26: Het projectgebied aangeduid op de Villaretkaart.....	37
Figuur 27: Het projectgebied aangeduid op de Ferrariskaart.....	38
Figuur 28: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	39
Figuur 29: Het projectgebied op de Vandermaelenkaart.....	40
Figuur 30: Het projectgebied aangeduid op de Popkaart.....	41
Figuur 31: Het projectgebied op de luchtfoto van 1971.....	42
Figuur 32: Het projectgebied op de luchtfoto van 1990.....	43
Figuur 33: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.....	43
Figuur 34: Het projectgebied op de CAI-kaart van 2023.....	44
Figuur 35: Situering van de m ² -putjes op perceel C8a5 aan de Gotstraat (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).....	45
Figuur 36: Allesporenplan van de opgraving aan de Diepestraat (bron: De Maeyer 2018, p. 54-55).....	48
Figuur 37: Inschattingkaart voor het archeologische potentieel van het projectgebied.....	53
Figuur 38: Situering van de proefsleuven in het plangebied.....	57
Figuur 39: Basisplan van het proefsleuvenonderzoek met weergave van de profielen en de bodems.....	60
Figuur 40: Detail sporen.....	64
Figuur 41: De aan- en afwezigheid van archeologisch erfgoed.....	74

LIJST VAN FOTO'S

Foto 1: De Gotstraat in de richting van de Waregemseweg (bron: Google Maps).....	10
Foto 2: De Gotstraat richting de Waregemseweg (bron: Google Maps).....	11
Foto 3: De huidige parking aan de Gotstraat met links zicht op perceel C8a5 waar de nieuwe parking komt (bron: Google Maps).....	11
Foto 4: Zicht op perceel C8a5 vanuit het oosten, hier komt de nieuwe parking (bron: Google Maps).....	12
Foto 5: Zicht op de Gotstraat richting het zuidwesten en perceel C8a5 waar de nieuwe parking zal aangelegd worden (bron: Google Maps).....	12
Foto 6: Zicht op de Gotstraat richting het zuiden, hier komt de nieuwe ontsluitingsweg richting de Anzegemseweg (bron: Google Maps).....	13
Foto 7: Zicht op de landweg vanaf de Anzegemseweg, die vervangen zal worden door de nieuwe ontsluitingsweg (bron: Google Maps).....	14
Foto 8: Gotstraat 1, klooster van de apostolinnen met Vrije Basisschool in 2021 (bron: https://beeldbank.onroerenderfgoed.be/images/411849?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28243&sort=type).....	35
Foto 9: Gotstraat 2, Pastorie Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochusparochie met tuin in 1996 (bron: https://beeldbank.onroerenderfgoed.be/images/382293?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28242&sort=type).....	36

Foto 10: Profiel AB in proefput 10 (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).....	46
Foto 11. Profiel 1AB in proefsleuf 1. De ploeglaag ligt meteen op tertiaire afdekking met veldsteen.....	61
Foto 12. Profiel 2AB in proefsleuf 1.....	62
Foto 13. Insnijding van erosiegeul in proefsleuf 1.....	63
Foto 14. Coupe 3AB, aan de westkant van het projectgebied. De onderkant van de coupe zit ongeveer op 1,8 m onder het maaiveld, maar zat nog niet door de opvulling van de geul.....	65
Foto 15. Profiel 10AB in de westelijke kant van proefsleuf 5.....	66
Foto 16. Merovingisch aardewerk uit spoor PS5-7 (24-WOR-GS-7).....	66
Foto 17. Bovenaanzicht van spoor PS5-5 (links, grijs met sporadische brokken verbrande leem) en PS5-6 (rechts, houtskoolrijk).....	68
Foto 18. Schuine opname van het houtskoolrijke spoor PS5-6.....	69
Foto 19. Profiel 13AB ter hoogte van het houtskoolrijke pakket PS5-6. Er is weinig verschil te zien in de opvulling boven de laag, en onder de laag (ingestort). Wellicht is deze laag een plaatselijke dump van houtskool in een colluviale opvulling.....	69
Foto 20. Zicht op PS5-3 (bovenaan) en PS5-4 (links).....	70
Foto 21. Spoor PS1-2.....	71

LIJST VAN BIJLAGES

NUMMER BIJLAGE	ONDERWERP	AANMAAKSCHAAL	AANMAAKDATUM	BRONVERMELDING
BIJLAGE 1	Plannenbundel	variërend	Februari 2022	Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer en gemeente Wortegem-Petegem
BIJLAGE 2	Allesporenplan	1/600	20/02/2025	SOLVA
BIJLAGE 3	Foto's proefsleuvenonderzoek	Nvt.	24/02/2025	SOLVA
BIJLAGE 4	Fiches en lijsten proefsleuvenonderzoek	Nvt.	24/02/2025	SOLVA
BIJLAGE 5				

1 SAMENVATTING

1.1 PLANMATIGE CONTEXT

De gemeente Wortegem-Petegem wil ter hoogte van de Gotstraat te Wortegem en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h een aantal werken uitvoeren. Deze bestaan uit de heraanleg en uitbreiding van de parking langs de Gotstraat, de aanleg van een voetpad vanaf de toegang van het kerkhof tot de Waregemseweg, de heraanleg van de toegangsweg van het kerkhof en een deel van de Gotstraat, en zal er een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd worden vanaf de Gotstraat tot de aansluiting met de Anzegemseweg. Tevens zullen er langs de nieuwe ontsluitingsweg en de langs de zuidzijde van de nieuwe parking infiltratiebekkens aangelegd worden. Ter hoogte van de ontsluitingsweg komt er in de noordelijke helft van de weg een RWA-leiding.

1.2 WETTELIJK KADER

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen** voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.3 VRAAGSTELLING

Het projectgebied bevindt zich **buiten een historische kern** en wordt dus gekenmerkt door een **lage dichtheid aan historische bebouwing**. De vraagstelling in dit geval richt zich vooral op de landschappelijke historiek van het terrein, de gebruiksgeschiedenis en de impact van de geplande werken. Dit bureauonderzoek gaat na of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

Het doel is informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Er wordt nagegaan of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

1.4 ONDERZOEKSMETHODE

Het uitgevoerde vooronderzoek omvatte een **bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek**. Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar gegeoreferereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden. Het onderzoek wees uit dat in de straten die momenteel verhard zijn er geen kans op kenniswinst kan zijn. Dit geldt niet voor perceel C8a5. Voor deze zone was er onvoldoende informatie beschikbaar voor de aan- of afwezigheid van een site te bewijzen. Eerder proefputtenonderzoek met wetenschappelijke vraagstelling wees uit dat de kans op een begraven bodem in deze zone nihil is. Daartoe is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op het perceel.

---

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

1.5 RESULTATEN

De gemeente Wortegem-Petegem wil ter hoogte van de Gotstraat te Wortegem en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h een aantal werken uitvoeren. Deze bestaan uit de heraanleg en uitbreiding van de parking langs de Gotstraat, de heraanleg van de toegangsweg van het kerkhof en een deel van de Gotstraat, en de aanleg van een ontsluitingsweg. Het projectgebied beslaat een totale oppervlakte van 8574,88m² en bevindt zich ten zuiden van de kerk van Wortegem. Voor de aanvraag van de omgevingsvergunning dient een archeologienota opgemaakt te worden. Hiervoor werd een bureaustudie en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, de resultaten hiervan worden gebundeld in de voorliggende archeologienota.

Het bureauonderzoek wees uit dat de geplande werken een **beperkte bodemingreep** hebben in de 'straatzone', de werken grotendeels een **lijnvormig tracé** volgen en deze zone en de omgeving reeds in **sterke mate zijn ingericht**, biedt verder onderzoek **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering**. De nieuwe wegenis zal een bestaande rijweg vervangen, wat dus betekent dat er **quasi geen nieuwe bodemverstoringen** zullen zijn. Kleinere diepere verstoringen moeten algemeen gezien worden als bijkomende verstoringen in een reeds sterk ingericht landschap. De werken bieden dus **geen of zeer weinig mogelijkheid om een ruimtelijk inzicht** te verwerven in eventuele archeologische sporen.

Het **proefsleuvenonderzoek op perceel C8a5** toonde aan dat een **archeologische site** op deze locatie **weinig waarschijnlijk** is. Op het grootste gedeelte van het onderzoeksterrein is een grote **erosiegeul** aangetroffen die geleidelijk aan met **colluviaal materiaal uit verschillende periodes** (Romeins bouwmetaal, Merovingisch aardewerk, postmiddeleeuws aardewerk) is opgevuld geraakt. Op de meeste plaatsen kon de onderkant van het spoor niet worden bereikt. Enkel in de zuidwestelijke zone zijn op een diepte van meer dan 1m onder het maaiveld twee archeologische sporen aangesneden. Echter door het gebrek aan vondstmateriaal zijn deze niet te dateren. In de zuidoostelijke zone van het onderzoeksterrein is in de opvulling van de erosiegeul een houtskoolrijke laag aangetroffen. Deze laag bevatte een gereduceerd gebakken kogelpotrand die op een datering in de middeleeuwen kan wijzen. Er was geen duidelijke insnijding te zien van het spoor, dus wellicht gaat het om een opvullingspakket in de opvullingssequentie van de erosiegeul. Er zijn geen bijkomende sporen gevonden die kunnen wijzen op een menselijke aanwezigheid in de onmiddellijke omgeving. **De combinatie van een zeer beperkt aantal archeologische sporen met de beperkte impact van de werken ten aanzien van het archeologisch erfgoed zorgt dat een verder archeologisch traject kosten-baten gezien, niet opportuun wordt geacht.**

2 VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2024K35

Sitecode: 24-WOR-GS

Wettelijk depotnummer: D/2025/12.857/5

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Wortegem-Petegem, Wortegem, Gotstraat

Bounding box:

punt 1: x= 89172.736/y= 171419.288

punt 2: x= 89708.701/ y= 171725.499

Kadastrale gegevens:

Wortegem-Petegem, Wortegem afdeling 1, sectie B & C, openbaar domein en de percelen C8a5, B522e, B516b en B518h (zie Figuur 1)

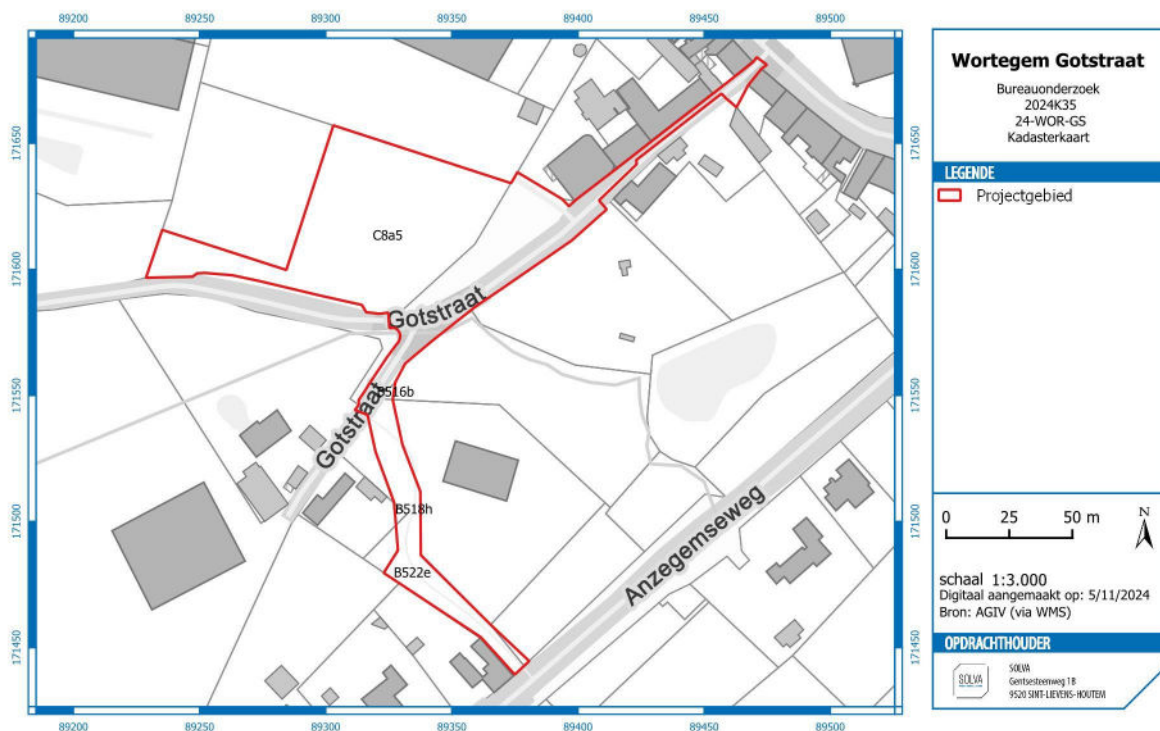
Topografische kaart: zie Figuur 2 en Figuur 3

Betrokken actoren en specialisten:

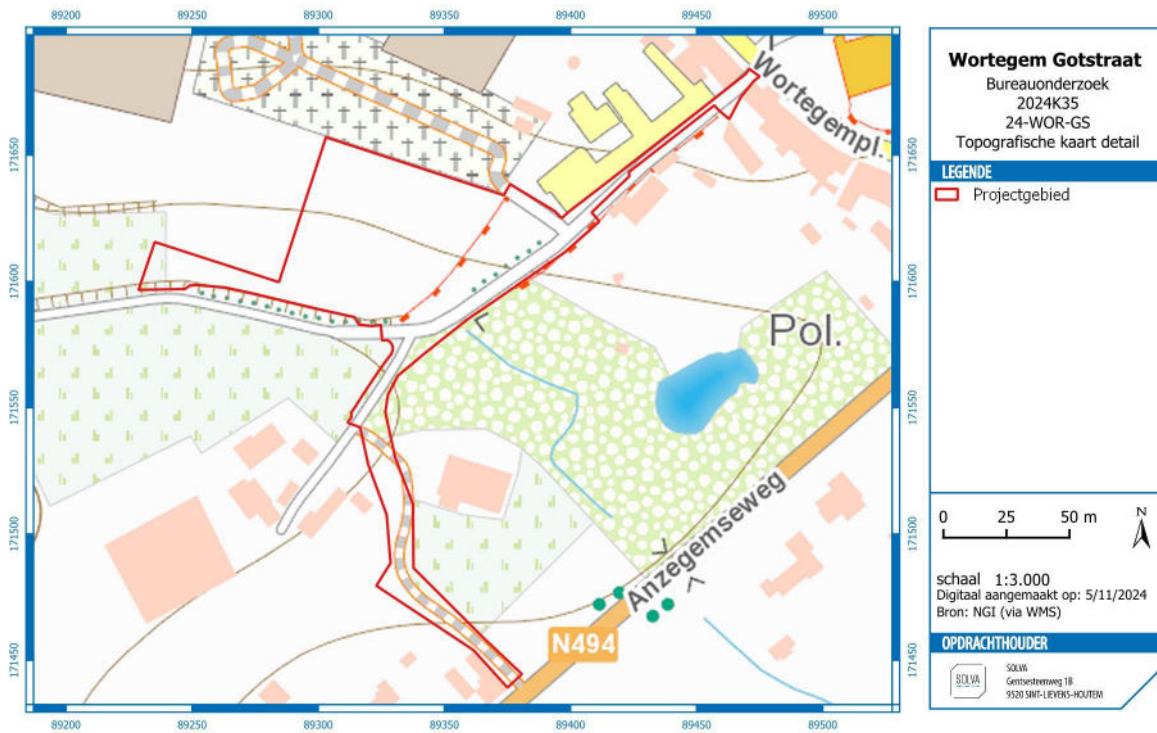
- Erkend archeoloog: Laure Meesen
- Tekst: Laure Meesen
- Kaartmateriaal: Laure Meesen
- Redactie: Arne De Graeve

Wetenschappelijke advisering:

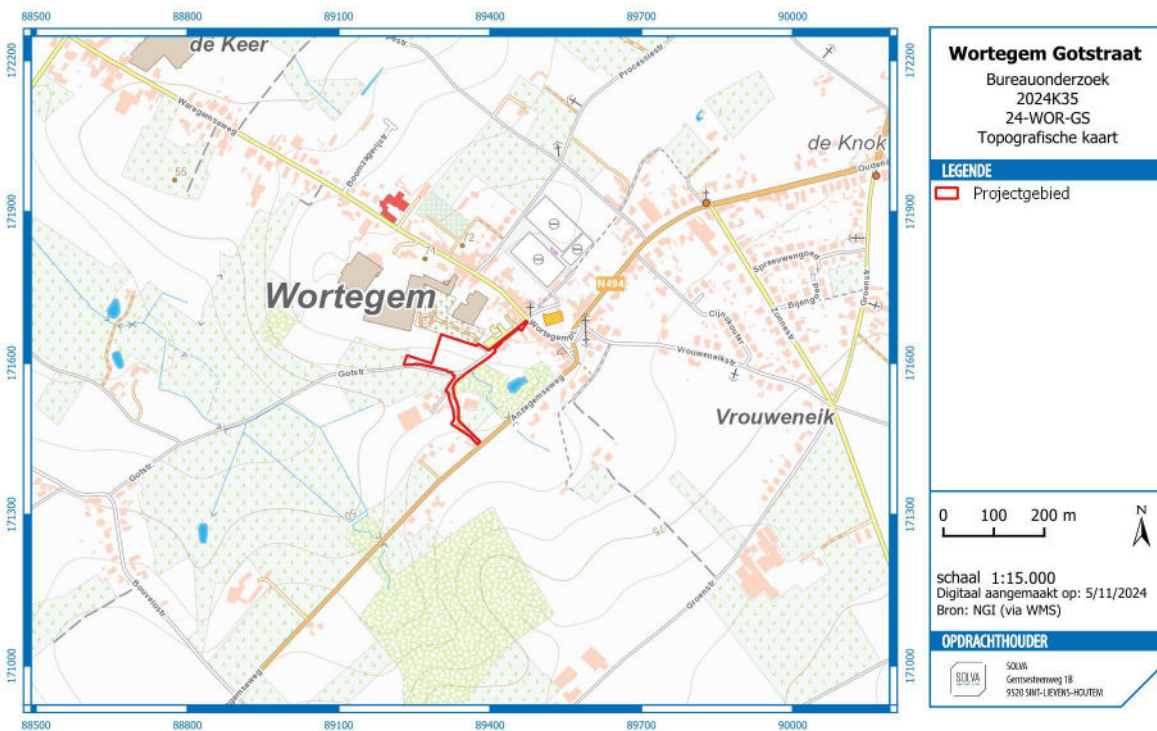
/

Figuur 1: Het projectgebied geprojecteerd op de kadasterkaart.

Figuur 2: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart (detail).

Figuur 3: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart.

2.1.1 AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning** voor **stedenbouwkundige handelingen** voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.²

2.1.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN

2.1.2.1 DE BESTAANDE TOESTAND

Op heden is de Gotstraat in gebruik als openbare weg en is beklinkerd, net als de toegangsweg naar het kerkhof. Langsheen de Gotstraat is reeds een geasfalteerde parking aanwezig. Perceel C8a5 is in gebruik als akkerland, op percelen B522e, B516b en B518h is een landweg aanwezig.

Foto 1: De Gotstraat in de richting van de Waregemseweg (bron: Google Maps).

² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

Foto 2: De Gotstraat richting de Waregemseweg (bron: Google Maps).

Foto 3: De huidige parking aan de Gotstraat met links zicht op perceel C8a5 waar de nieuwe parking komt (bron: Google Maps).

Foto 4: Zicht op perceel C8a5 vanuit het oosten, hier komt de nieuwe parking (bron: Google Maps).

Foto 5: Zicht op de Gotstraat richting het zuidwesten en perceel C8a5 waar de nieuwe parking zal aangelegd worden (bron: Google Maps).

Foto 6: Zicht op de Gotstraat richting het zuiden, hier komt de nieuwe ontsluitingsweg richting de Anzegemseweg (bron: Google Maps).

Foto 7: Zicht op de landweg vanaf de Anzegemseweg, die vervangen zal worden door de nieuwe ontsluitingsweg (bron: Google Maps).

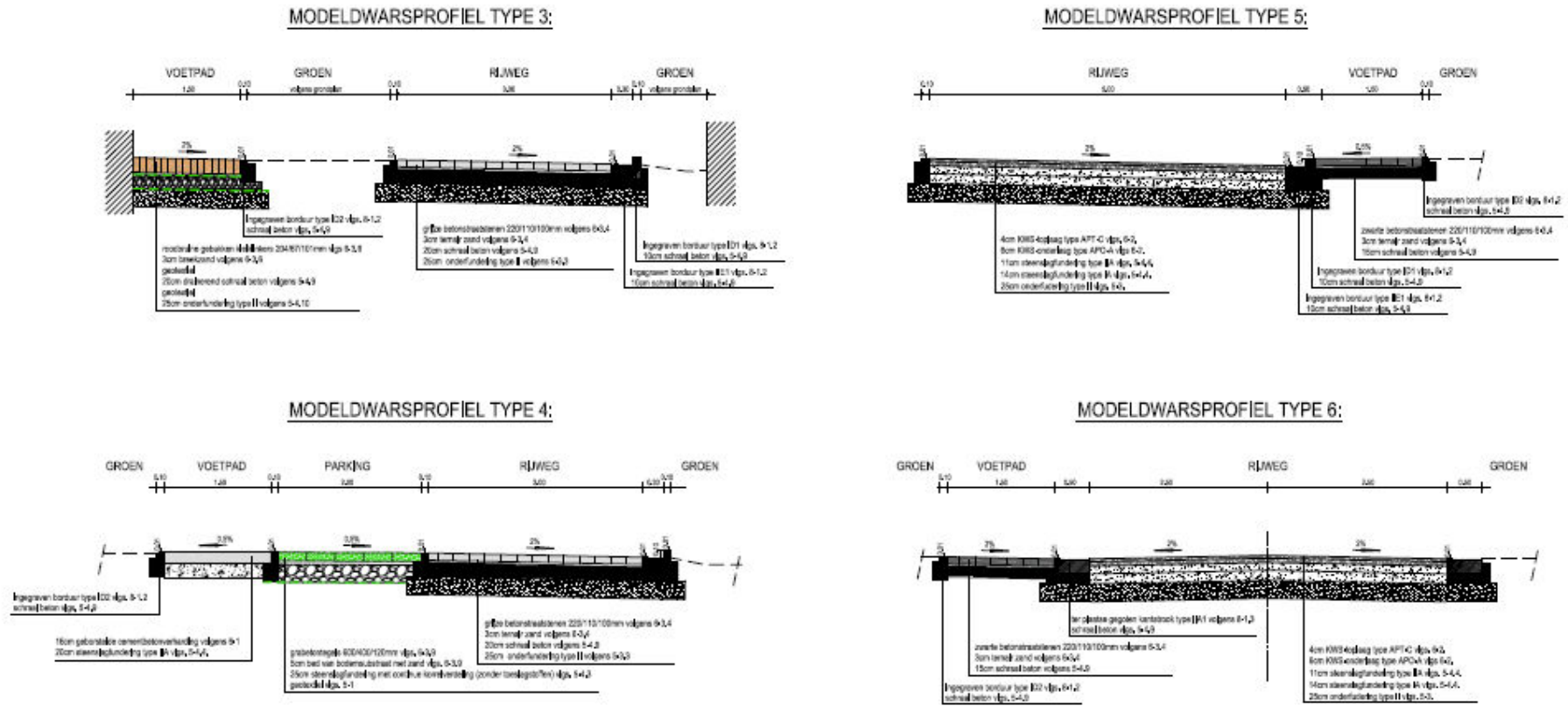
2.1.2.2 DE ONTWERPEN TOESTAND

Zie Figuur 4 en Figuur 7 en bijlage 1 voor grondplannen en profielen van de ontworpen toestand voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h.

De geplande werken omvatten een totale oppervlakte van 8574,88m². Vanaf de aansluiting met de Waregemseweg tot de toegangsweg van het kerkhof wordt in de Gotstraat een nieuw voetpad in kleiklinkers aangelegd, ter hoogte van de aansluiting met de Waregemseweg wordt ook de rijweg heraangelegd in kleiklinkers. Hierbij zal de bestaande fundering behouden blijven en zullen enkel de betonstraatstenen vervangen worden door kleiklinkers. De toegangsweg en het kerkhof en een gedeelte van de Gotstraat wordt opgebroken en heraangelegd in betonstraatstenen. Hierbij wordt de weg volledig opgebroken, dus inclusief de fundering. De nieuwe rijweg zal bestaan uit betonstraatstenen op een fundering met een dikte van 45cm. De totale uitgravingsdiepte bedraagt hier ongeveer 60cm onder het huidige straatniveau. De bestaande parking in asfalt zal volledig uitgebroken worden en vervangen worden door een groenzone. Tevens zal er op een deel van het aanpalende perceel (C8a5) een nieuwe parking aangelegd worden. De circulatiewegen binnen de parkeerzone zullen opgebouwd worden uit een fundering van ca. 45cm dik met bovenaan asfalt. Ook hier bedraagt de totale uitgravingsdiepte 60cm. De parkeerstroken zelf zullen aangelegd worden in grasbetontegels op een steenslagfundering, hierbij zal er afgegraven worden tot ongeveer 45cm diepte. Aan de zuidzijde van de parking wordt een infiltratiebekken voorzien, hiervoor wordt er afgegraven tot op een maximale diepte van 1,20m. ten behoeve van de nieuwe parkeerzone wordt een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd vanaf de Gotstraat tot de aansluiting met de Anzegemseweg. De nieuwe weg zal bestaan uit een fundering van ca. 45cm en een asfaltverharding, de maximale uitgravingsdiepte bedraagt 60cm. Ter hoogte van deze weg komt een zeer beperkt infiltratiebekken met een maximale uitgraving van ca. 1,05m. Tenslotte zal er een RWA-leiding ter hoogte van de noordelijke helft van de nieuwe ontsluitingsweg aangelegd worden. De diepte van de leiding zal variëren van ca. 1,40m tot ca. 1,90m onder het maaiveld.

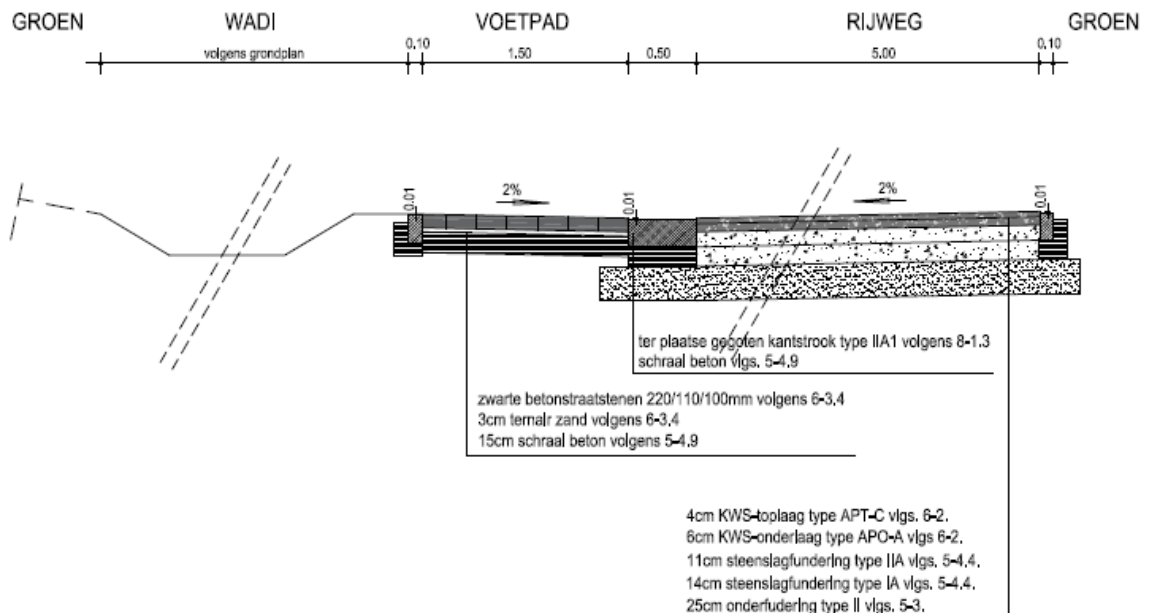

Figuur 6: Modeldwarsprofiel 3 t.e.m. 6 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).

MODELDWARSPROFIEL TYPE 7:

Figuur 7: Modeldwarsprofiel 7 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).

2.1.3 DE ONDERZOEKSO PDRACHT

2.1.3.1 VRAAGSTELLING

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.1.3.2 DE RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

2.1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

2.1.4.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODEN EN -TECHNIEKEN

STRATEGIE

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

METHODEN EN TECHNIEKEN

Met het oog op een gemotiveerd advies is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

2.1.4.2 ORGANISATIE VAN HET BUREAUONDERZOEK

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de assistent archeoloog Laure Meesen. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Laure Meesen. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Laure Meesen, Wouter De Maeyer en Bart Cherretté.

2.1.4.3 ASPECTEN WAARVOOR HET ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.4 ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.5 MOTIVERING VAN DE GESELECTEERDE BRONNEN

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de **bodemsoorten**. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner (www.dov.vlaanderen.be) en de Geopunt-kaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare **historisch kaartmateriaal** is vooral geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader is de Centrale Archeologische Inventaris (**CAI**) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De **ontwerpplannen** zijn door Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer en Gemeente Wortegem-Petegem ter beschikking gesteld.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

2.2 ASSESMENTRAPPORT

2.2.1 METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Het assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het **bureauonderzoek**: dit zijn alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

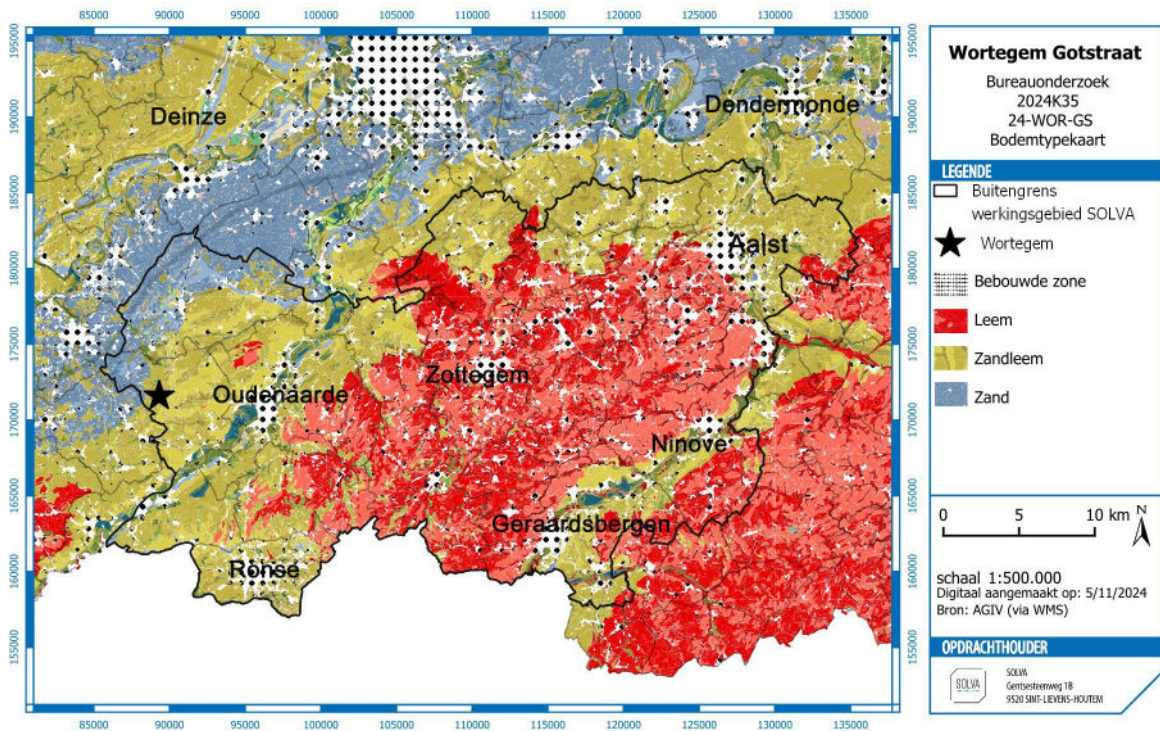
2.2.2 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door **SOLVA** digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de **SOLVA**-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij dit bureauonderzoek niet van toepassing.

2.2.3 DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGEBIED EN ZIJN OMGEVING

2.2.3.1 ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

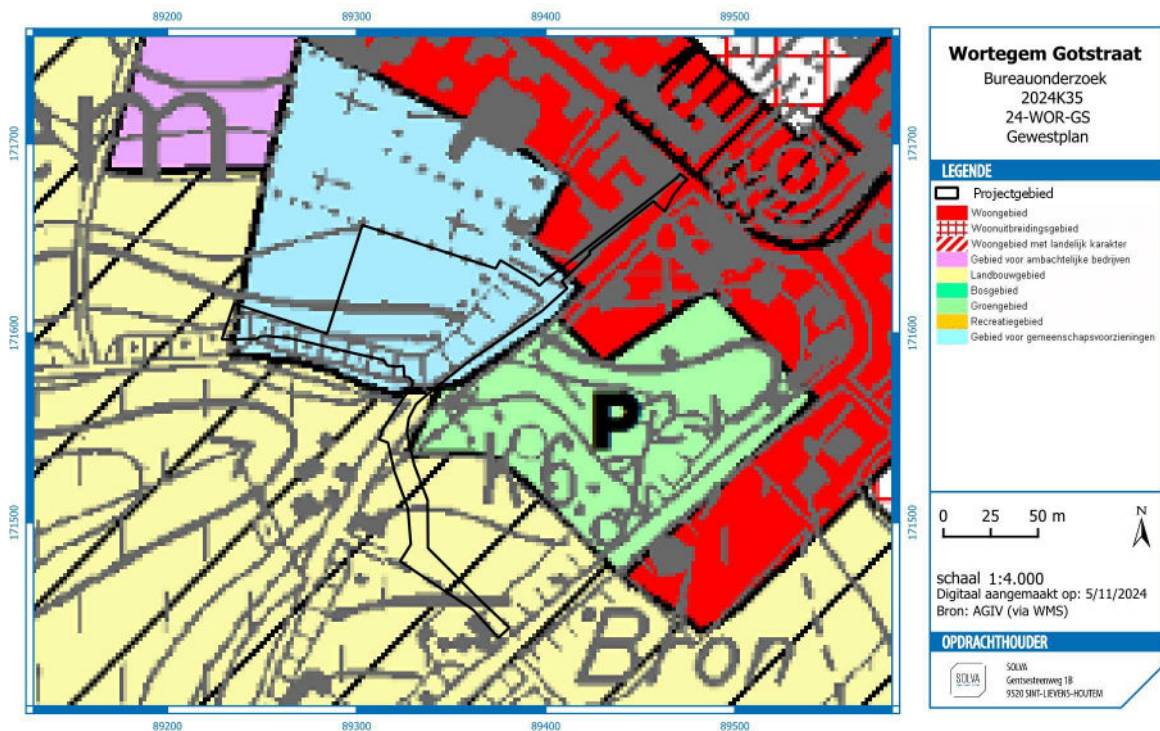
Wortegem-Petegem is gesitueerd in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente bevindt zich op de grens tussen twee districten in de ecoregio van de westelijke interfluvia, meer bepaald tussen het zandig Leie-Schelde interfluvium en het lemig Leie-Schelde interfluvium. Beide districten hebben een sterk golvend tot heuvelachtig reliëf en verschillen van elkaar op basis van de bodemtextuur. Het zandig interfluvium is gekenmerkt door een zandige tot lemige zandbodem en het lemig interfluvium heeft een bodem bestaande uit lemig zand of (lichte) zandleem. De districtsgrens is gekoppeld aan de 45 m hoogtelijn, waardoor het projectgebied eerder in het lemig Leie-Schelde interfluvium is te situeren (zie Figuur 8).

Figuur 8: Wortegem op de bodemkaart.

Het projectgebied situeert zich ten zuidwesten van de kerk van Wortegem.

Het projectgebied valt volgens het gewestplan grotendeels in gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en landbouwgebied. Een kleiner deel in het noordoosten bevindt zich in woongebied (zie Figuur 9).

Figuur 9: Het projectgebied op het gewestplan.

2.2.3.2 AARDKUNDIGE EN HYDROGRAFISCHE SITUERING

ALGEMENE GEOLOGISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE SCHETS VAN DE REGIO³

Het projectgebied is gesitueerd in het zogenaamde Zandig Leie-Schelde interfluviumdistrict. Het adjectief 'zandig' in de naam van het ecodistrict verwijst naar het voorkomen van zowel zandige als lemig zandige bodems. De naamgeving benadrukt het voorkomen van een interfluvium, dat zich duidelijk manifesteert in het landschap.

Geologie

De Tertiaire afzettingen vormen subhorizontale lagen die zacht afhellen naar het noorden. In de zandleemstreek behorend tot het Scheldebekken liggen de Tertiaire formaties op heel wat plaatsen dicht bij het oppervlak. Ze bestaan hoofdzakelijk uit mariene kleiige en zandige sedimenten. Volgende lagen komen voor: Formatie van Gent; Formatie van Tielt (Lid van Egem); Formatie van Kortrijk (leden van Aalbeke – Moen).

Terrasafzettingen van het Midden-Pleistoceen (Mindelglaciaal) komen voor op het peil van ca. 60 m ter hoogte van Wortegem-Knock, Kruishoutem en Ooike. Ze bestaan uit grof grintrijk zand en bereiken een dikte van max. 3 m. Het verdere verloop van het Midden-Pleistoceen wordt gekenmerkt door sterke erosie.

De zandlemige lössmantel behoort tot de afzettingen van het Boven-Pleistoceen (Würm-glaciaal). Hoewel de reliëfvormen hierdoor afvlakten, komen de hoofdtrekken van het huidige reliëf nog grotendeels overeen met die van het versneden Tertiair substraat. De accumulatie van de lössmantel gebeurde onder koude, relatief droge omstandigheden met tussenfasen gekenmerkt door solifluxie en afspoeling. Het eolisch materiaal is hoofdzakelijk afkomstig uit het toenmalig droogliggend Noordzeebekken en werd vooral tijdens sneeuwstormen afgezet. Veelal sedimenteerde het materiaal pas definitief na het smelten van de sneeuw en na een transport door het smeltwater. Hierdoor vertoont de afzetting dikwijls een duidelijke stratigrafie. De oorsprong is dus niveo-eolisch of niveo-fluviaal. Op de sterkst geëxposeerde gedeelten is de Quartaire deklaag dun en vertoont ze een bijmenging met het onderliggend substraat.

De Holocene formaties omvatten recente alluviale en colluviale afzettingen in de valleien (beken).

Reliëf

Het reliëf is zwak tot zeer zwak golvend, met een algemene helling naar het noordoosten. Vanaf Wortegem-Knock over Kruishoutem strekt zich een betrekkelijk smalle, vlakke rugzone uit, waarvan de hoogte schommelt tussen 60 en 75 m. Deze ruggen komen verder naar het ZW ook voor, waarvan de hoogste delen ter hoogte van Bellegem en Heestert gelegen zijn. In het zuiden van het ecodistrict helt het golvend leemlandschap af naar het zuiden.

De oostflank van de ruggen werd door kleine riviertjes tamelijk intens ingesneden, waardoor een reeks evenwijdige, smalle naar het NO georiënteerde en dalende ruggen tussen de dalhoofden zijn overgebleven. Veelal zijn deze valleitjes door een steilrand begrensd. Ook de westflank van deze ruggen werd sterk uitgeschuurd door de beken. De rug vormt de scheiding tussen het verzamelgebied van de Leie en de Schelde. Bijna loodrecht op de beekvalleien lopen plaatselijk kleine, secundaire depressies uit, waardoor het reliëf in de nabijheid van de valleien sterk wordt geaccentueerd. Te Eine en Heurne zijn de ruggen daarentegen sterk afgeplat en breed.

In Petegem, Eine, Melden en Leupegem palen laag gelegen gebieden met een duidelijk microreliëf aan de vallei van de Schelde. Naar het achterland worden ze door een meestal sterke helling (8%) afgezoomd. Het algemeen niveau stijgt zeer geleidelijk van 10-15 m op de valleirand tot ca. 25 m aan de voet van de helling.

Geomorfologie

De hoofdtrekken van het huidige reliëf komen nog grotendeels overeen met die van het versneden Tertiair oppervlak, afgevlakt door de Quartaire dekmantel. Het reliëf werd bepaald door het hydrografisch net en de aard van het Tertiaire substraat. Zwaar kleiige en/of harde zandsteenlagen en grindlagen boden beter

---

³ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant et al. 2002.

weerstand aan de erosie. Ze vormen het substraat van de steile hellingen en heuveltoppen en bepalen een heuvelig reliëf. Boven het meer erodeerbare substraat is het reliëf doorgaans golvend.

Grotere löss- en sneeuwafzettingen op de lizijden en ongelijke insolatie volgens oriëntatie van de hellingen in een periglaciaal milieu zouden een voorname rol gespeeld hebben bij de vorming van de dalasymmetrie.

Bodems

Licht-zandleemgronden: deze gronden liggen op de lokale dekzandruggen langs de Scheldevallei en vormen een smalle overgangszone tussen de lemig-zandgronden en de zandleemgronden. Het zijn overwegend gronden met Bt-horizont (Pba, Pca) of verbrokkelde Bt-horizont (Pbc, Pcc, Pdc). Ze zijn droog op de hoogste ruggedeelten, matig droog en matig nat op de randen. Licht-zandleemgronden met plaggendeck beslaan een kleine oppervlakte te Huise. De gronden zonder profielontwikkeling komen in beekvalleien voor; ze variëren van droog tot zeer nat. Enkele van deze gronden zijn hoog gelegen en staan onder invloed van stuwwater.

Zandleemgronden: de natuurlijke drainering in deze gronden is sterk uiteenlopend. De zwak en matig gleyige zandleemgronden vormen in het noorden de overgang tussen leemgronden en licht-zandleem- en lemig-zandgronden. Op de goed ontwaterde interfluviale ruggen komen overwegend grijsbruine podsolachtige gronden voor. Bij een onvoldoende natuurlijke drainering overheersen de gedegradeerde podsolachtige bodems. De substraatgronden treft men meestal aan op toppen en steile hellingen: ze hebben een matige, onvoldoende of slechte drainering. Te midden van de gronden met substraat op geringe diepte komen vaak ontsluitingen van de Tertiaire klei voor. Deze ontsluitingen hebben een slechte natuurlijke ontwatering en dragen bodems waarvan de profielontwikkeling niet kan worden gedefinieerd. Plaatselijk liggen op de hellingen en in kleine depressies colluviale gronden op zandleem. In de valleien zijn het matig gleyige tot zeer sterk gleyige alluviale gronden.

Leemgronden: de leemgronden zijn nauw verwant met de zandleemgronden. Het zijn overwegend diepe leemgronden met textuur-B-horizont of met structuur-B-horizont en met matige tot onvoldoende natuurlijke drainering. Enkele ondiepe leemgronden met klei-zandsubstraat of kleisubstraat worden op hellingen aangetroffen.

De goed gedraineerde gronden op colluviaal leem beslaan smalle stroken aan de oorsprong van droge secundaire depressies. De matig goed en onvoldoende gedraineerde gronden op colluviaal leem vormen meestal doorlopende stroken in de secundaire depressies en aan de rand van de beekvalleien. De tamelijk slecht gedraineerde gronden op alluviaal lemig materiaal liggen in de kern van de beekvalleien.

Kleigronden: de kleigronden worden hoofdzakelijk in enkele beekvalleien aangetroffen. Het zijn hydromorfe alluviale gronden op klei en zware klei. Op sommige toppen en hellingen komen ontsluitingen van de Tertiaire klei voor. Deze gronden vertonen meestal geen duidelijke profielontwikkeling en hebben een matige tot slechte natuurlijke drainering.

HET PROJECTGEBIED

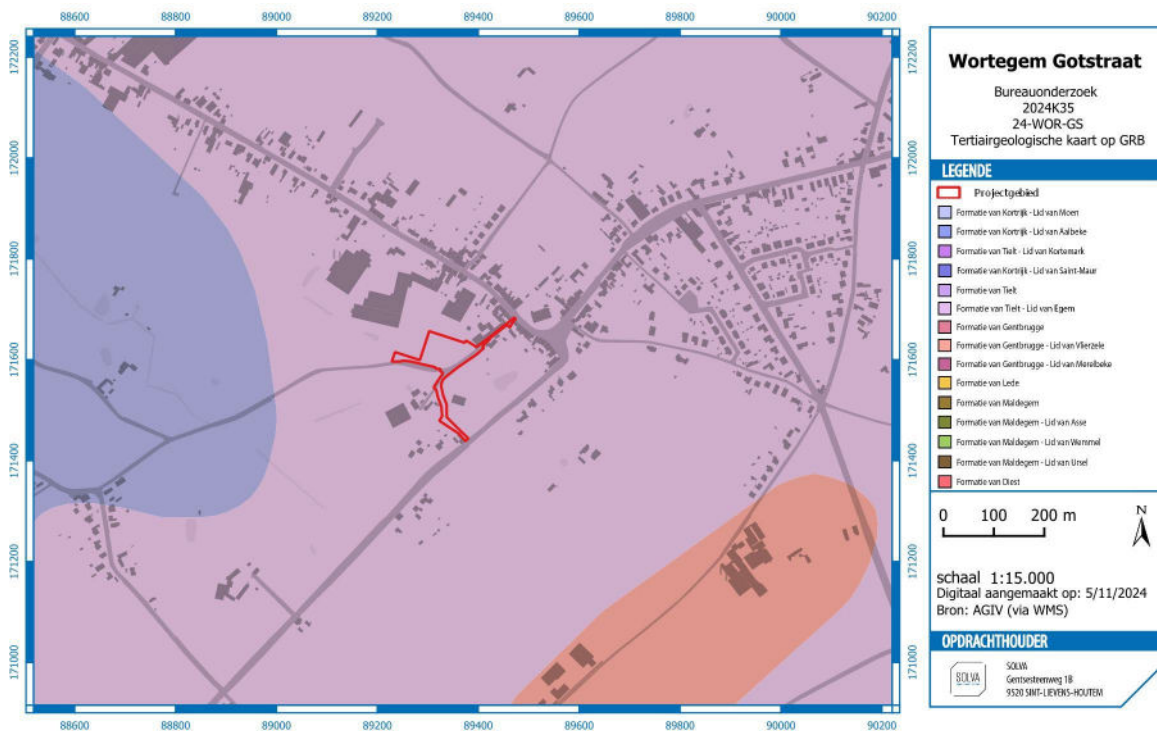
De **Quartairgeologische profieltypekaart** (Figuur 10) karakteriseert het projectgebied grotendeels als geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). Hierbij rusten er eolische afzettingen (ELPw) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In de omgeving van Wortegem gaat het vermoedelijk om leem. Deze afzettingen rusten op hellingsafzettingen uit het Quartair (HQ) (zie Figuur 10).

Op de **Tertiairgeologische profieltypekaart** is te zien dat het projectgebied gelegen is op de Formatie van Tielt, grijsgroen zeer fijn zand tot silt. Doorgaans kleihoudend (zie Figuur 11).

Voor het gebied is **geen geomorfologische kaart** beschikbaar.

Figuur 10: Het projectgebied geprojecteerd op de Quartairgeologische kaart.

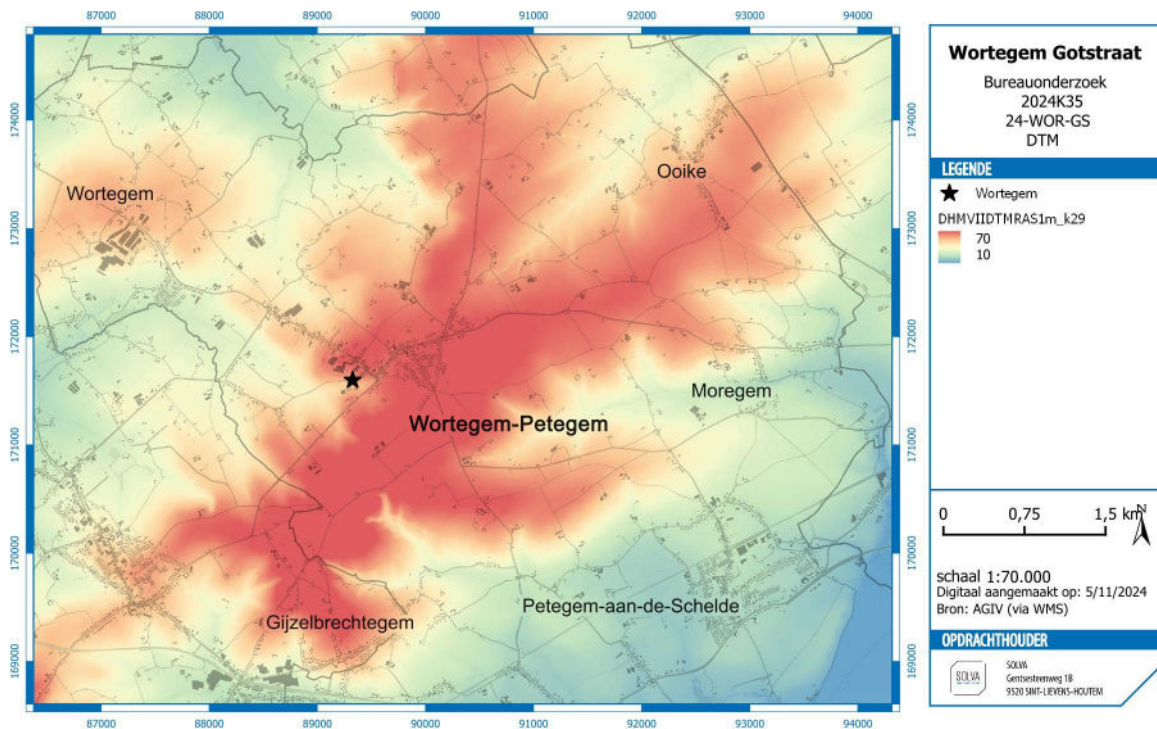

Figuur 11: Het projectgebied geprojecteerd op de Tertiaire kaart.

2.2.3.3 FYSISCH-GEOGRAFISCHE SITUERING

Wortegem is een deelgemeente van Wortegem-Petegem en is gelegen in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de grens tussen twee districten in de ecoregio van de westelijke interfluvia, meer bepaald tussen het zandig Leie-Schelde interfluvium en het lemig Leie-Schelde interfluvium.

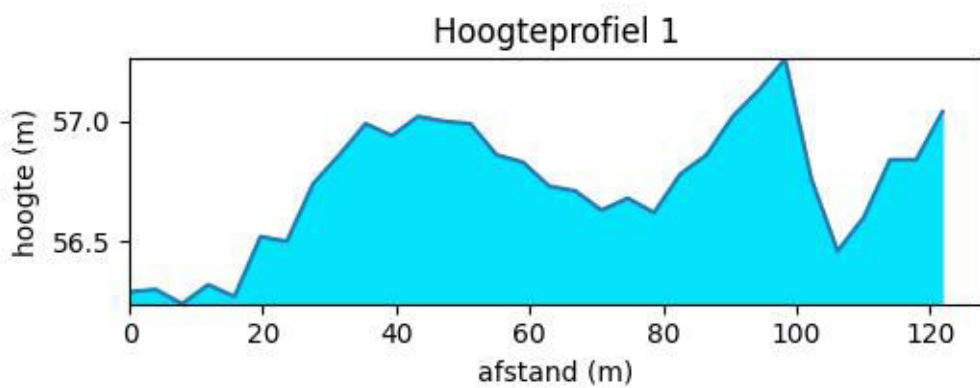
Het projectgebied zelf is ter hoogte van perceel C8a5 **licht hellend** van NWW naar ZOO met hoogtes schommelend tussen +56,25m en +57,25 m TAW en **sterk hellend** van noord naar zuid met hoogtes tussen +56m TAW en +62m TAW. De Gotstraat **helt sterk af** van het noordoosten naar het zuidwesten met hoogtes tussen +66m TAW in het noordoosten en +55m TAW in het zuidwesten. De geplande ontsluitingsweg **helt af** van het zuiden naar het noorden, met hoogtes schommelend tussen +55m TAW in het noorden en +61m TAW in het zuiden.

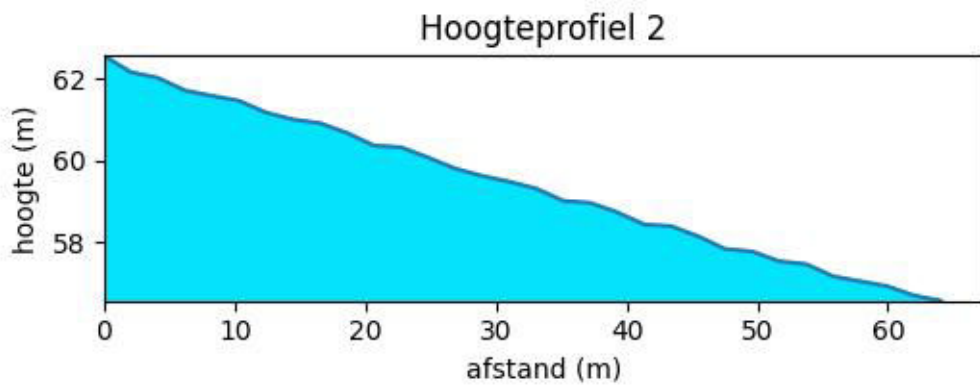
Figuur 12: Het projectgebied op het Digitale Hoogtemodel van Vlaanderen.

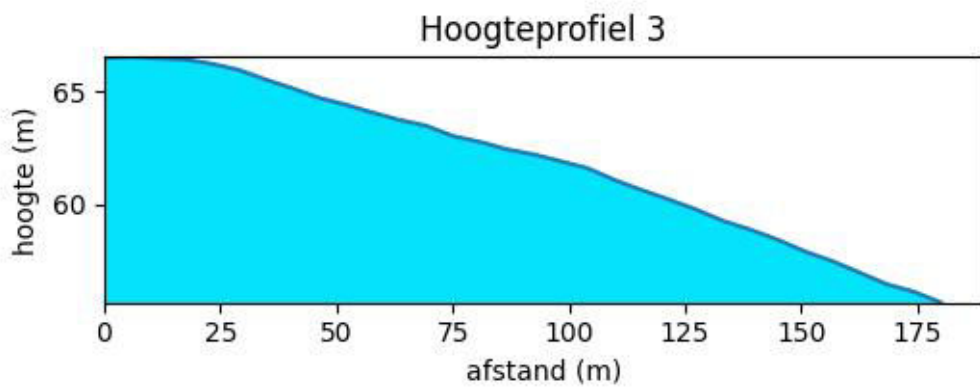
Figuur 13: Het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (detail) met aanduiding van de hoogteprofielen.

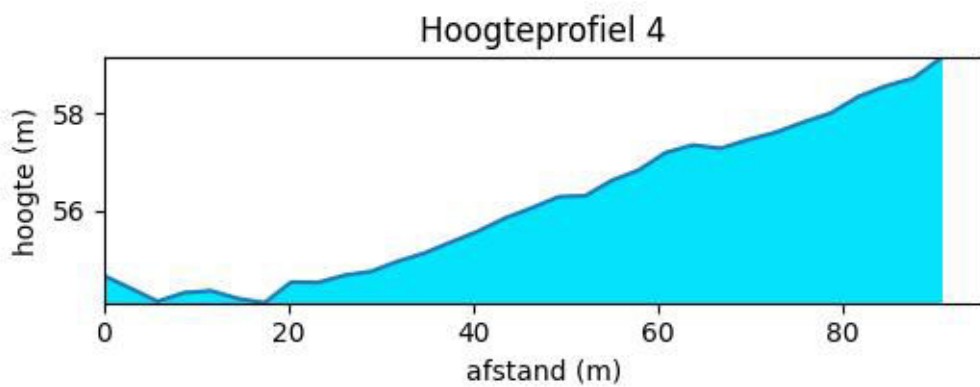
Figuur 14: Hoogteprofiel 1 van NWW naar ZOO.

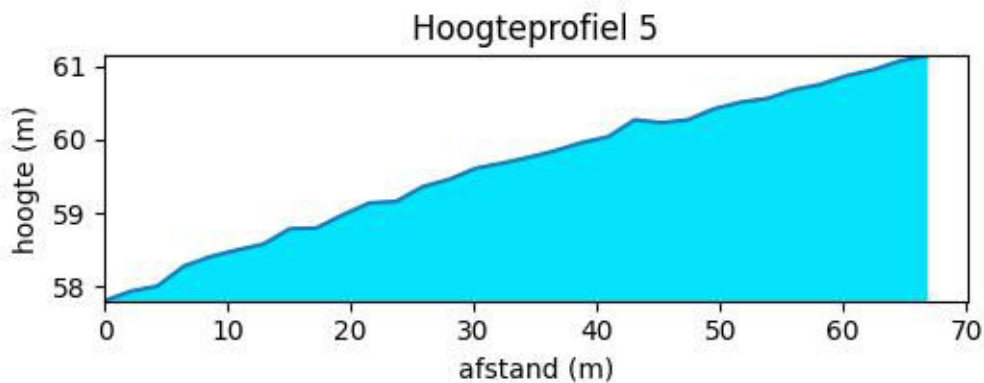
Figuur 15: Hoogteprofiel 2 van noord naar zuid.

Figuur 16: Hoogteprofiel 3 van zuidwest naar noordoost.

Figuur 17: Hoogteprofiel 4 van noord naar zuid.

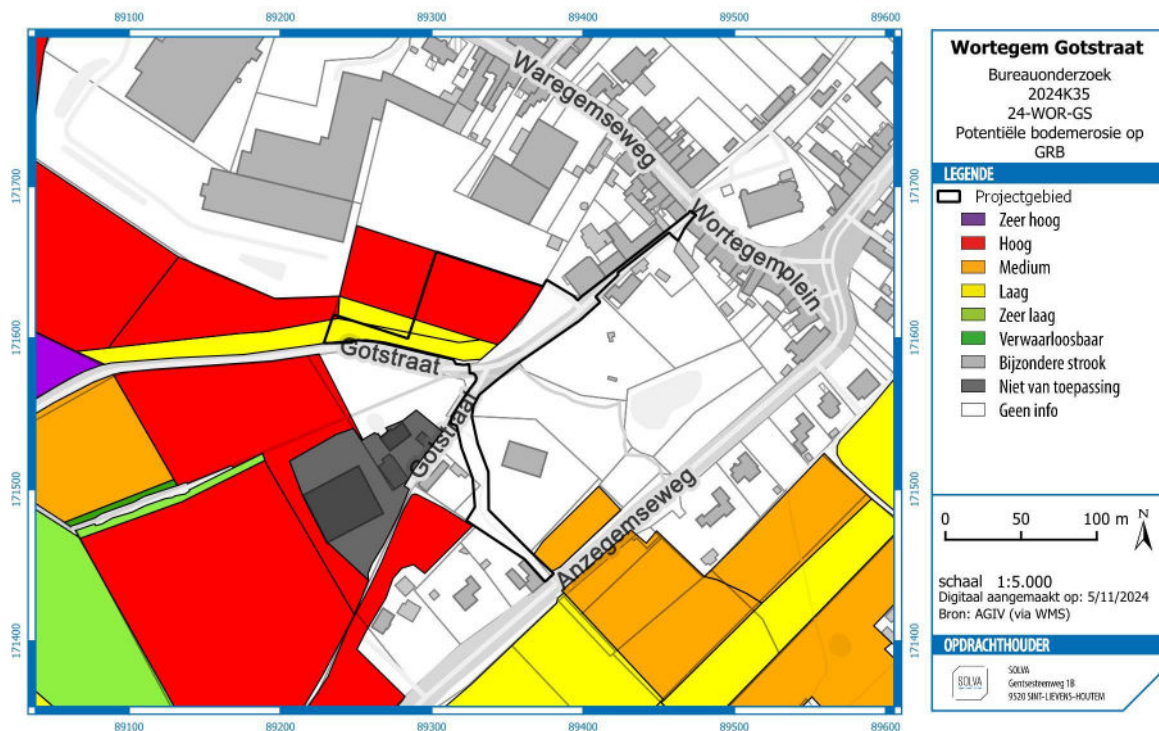
Figuur 18: Hoogteprofiel 5 van noordwest naar zuidoost.

De **potentiële bodemerosiekaart** toont voor een groot deel van het projectgebied geen informatie. Ter hoogte van perceel C8a5 is er sprake van een hoge kans op bodemerosie in het noorden en een lage kans op bodemerosie in het zuiden van het perceel.

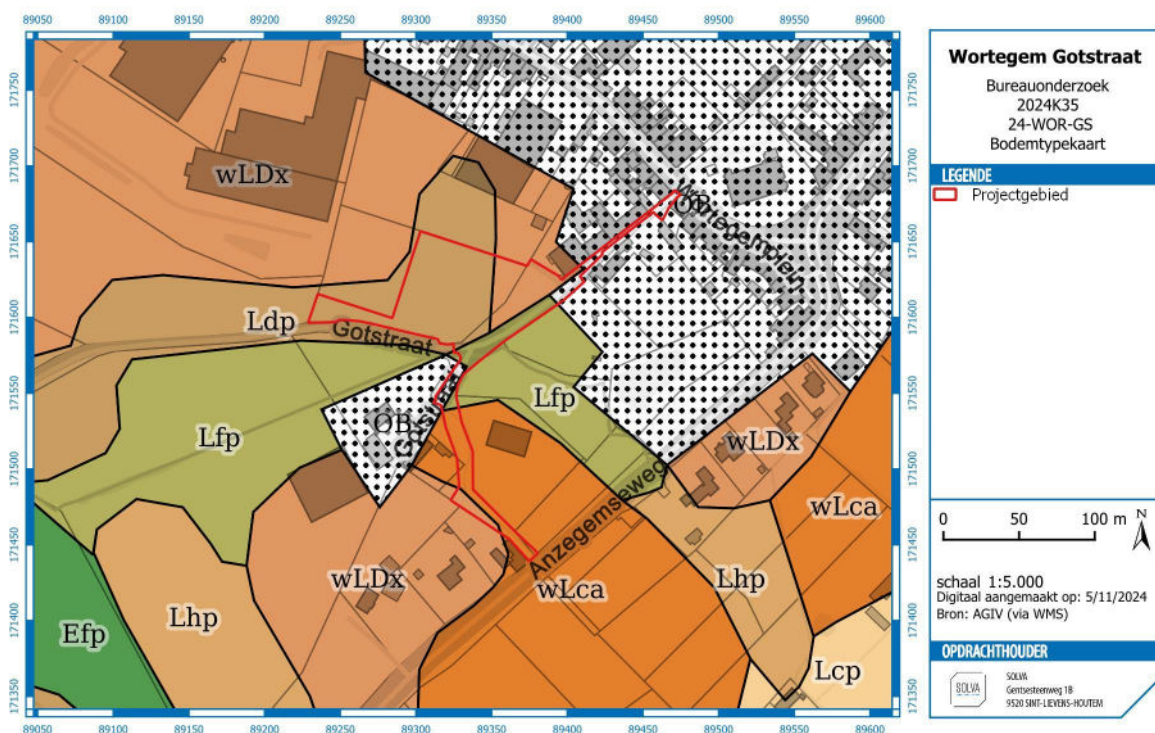
De **bodemkaart** geeft aan dat de gronden van het projectgebied bestaan uit verschillende bodemtypes:

- wLDx: matig droge tot matig natte zandleembodem met onbepaald profiel.
- Ldp: matig natte zandleembodem zonder profiel.
- Lfp: zeer natte zandleembodem zonder profiel.
- wLca: matig droge zandleembodem met textuur B horizont.
- OB: bebouwde zones.

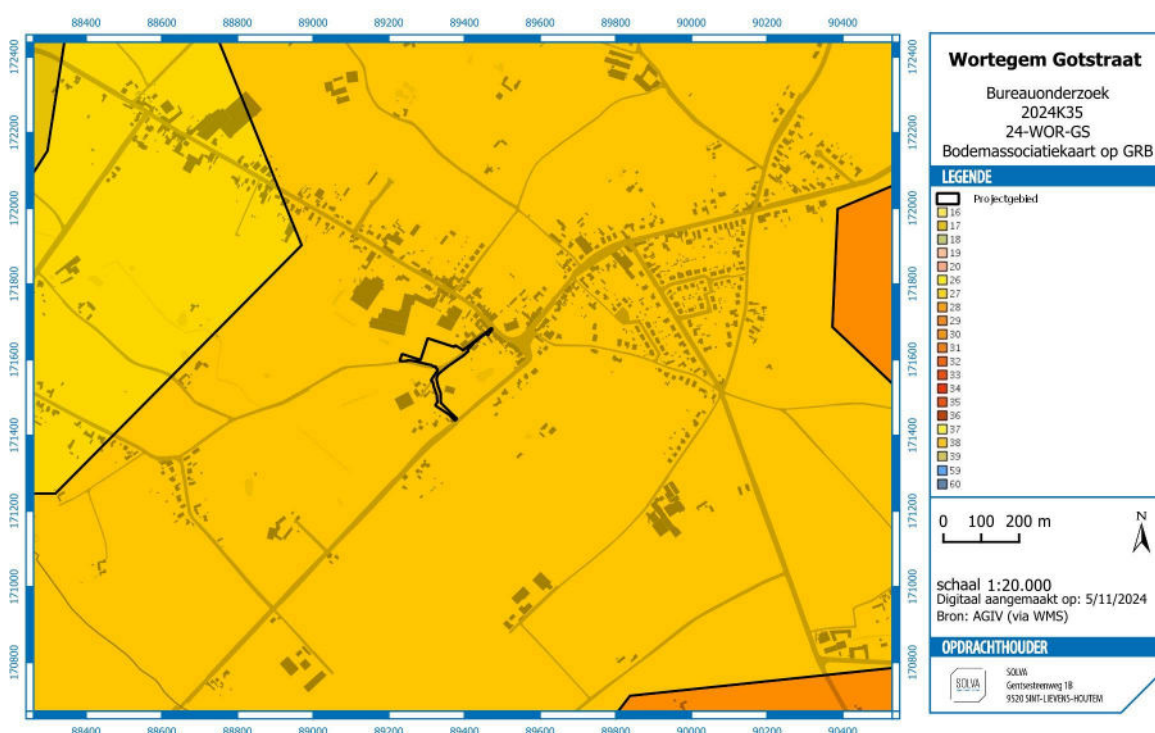
De **bodemassociatiekaart** toont dat het gehele projectgebied valt onder type 38. Dit zijn niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op klei-zandcomplex.

Figuur 19: Het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart op het GRB.

Figuur 20: Het projectgebied op de bodemtypekaart.

Figuur 21: Het projectgebied op de bodemassociatiekaart.

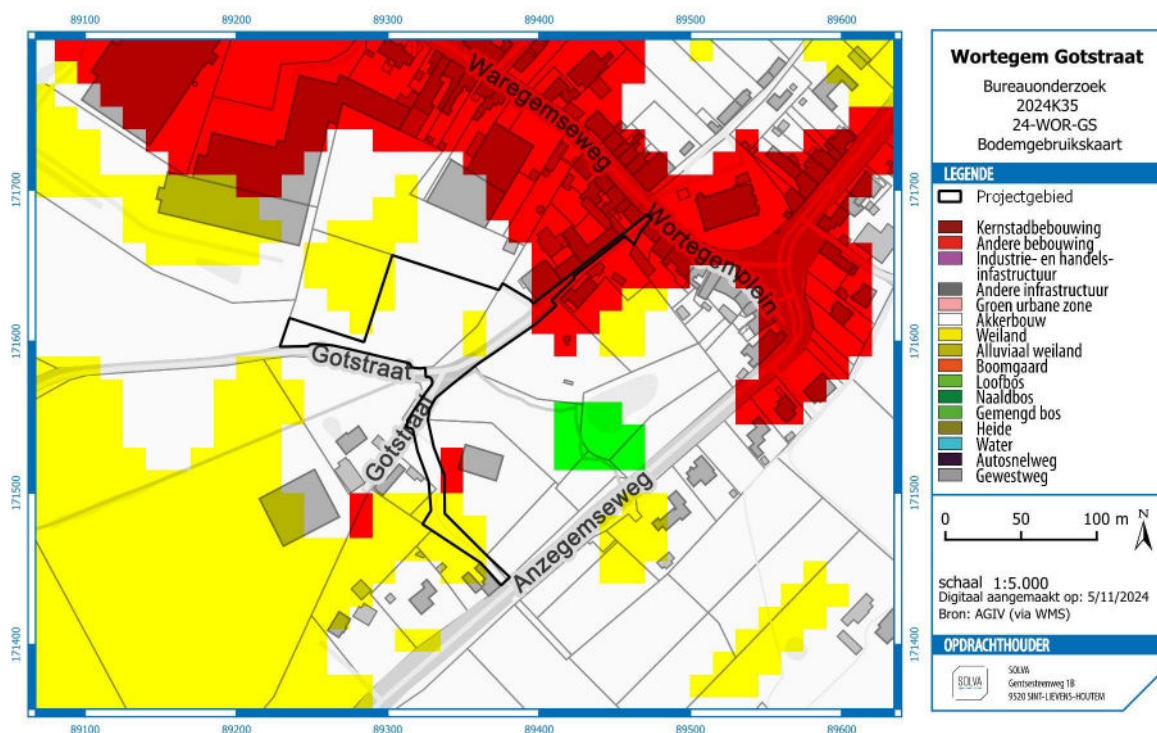
2.2.3.4 GRONDGEBRUIK

Volgens de **bodemgebruikskarta** valt het grootste deel van het projectgebied onder infrastructuur. Het meest noordelijke deel van de Gotstraat valt onder andere bebouwing. Het meest zuidelijke deel van de geplande ontsluitingsweg valt onder weiland.

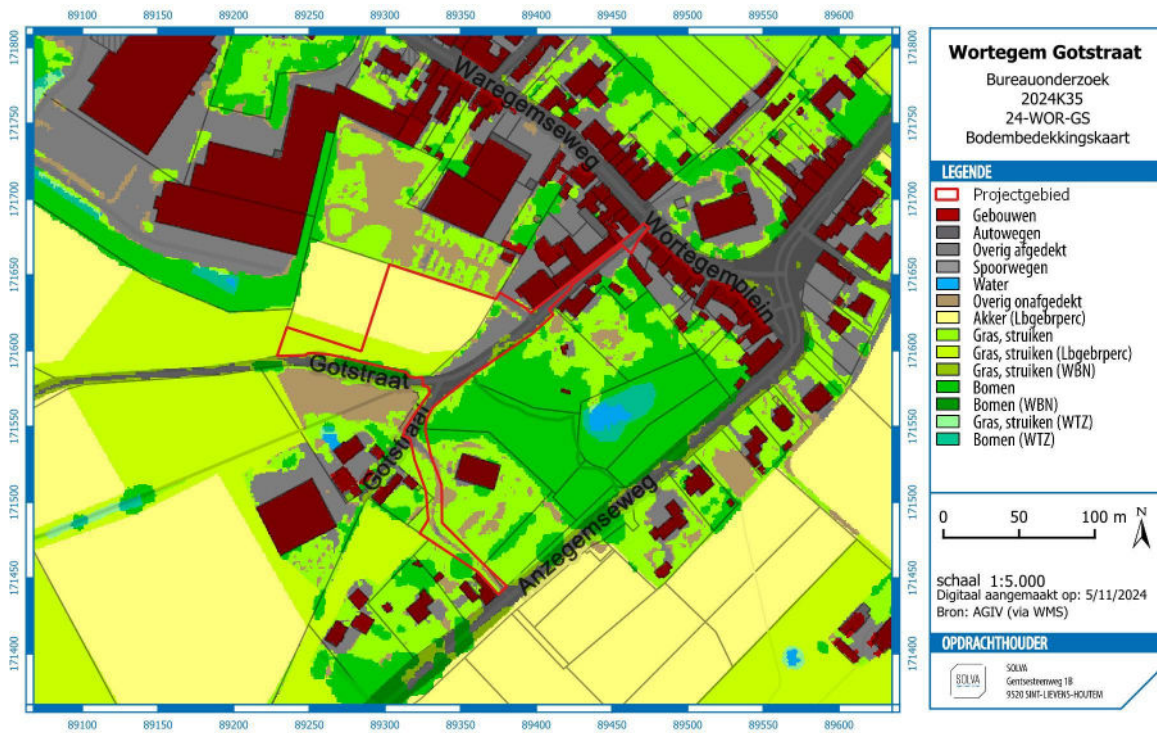
Ook de **bodembedekkingskaart** toont dat de Gotstraat gekarteerd staat als autoweg. Perceel C8a5 staat gekarteerd als akker en gras. Waar de ontsluitingsweg komt staat de landweg gekarteerd als overige onafgedekt en alles naast de landweg staat aangeduid als gras, struiken en bomen.

Een **recente luchtfoto** uit 2022 geeft de huidige situatie weer. De Gotstraat als verharde weg en perceel C8a5 in gebruik als akkerland. De reeds bestaande parking is duidelijk te zien, net als de landweg waar de nieuwe ontsluitingsweg zal komen.

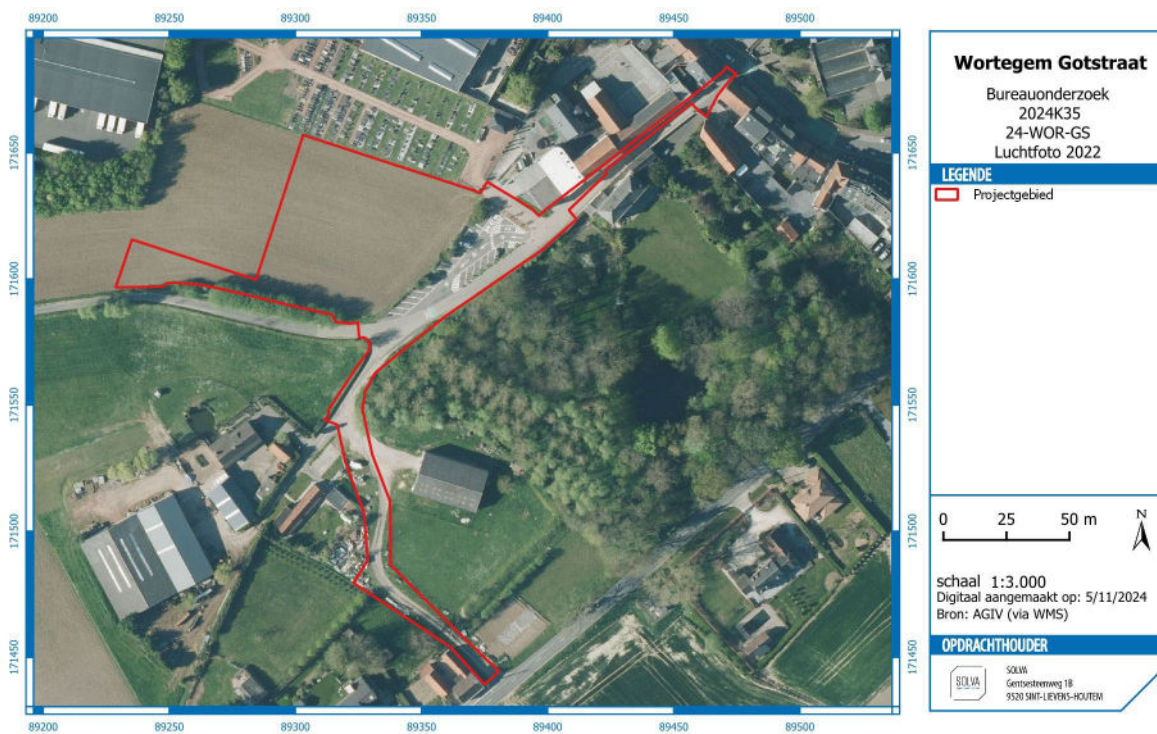
Een gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand van het projectgebied wordt beschreven onder 2.1.2.1.

Figuur 22: Het projectgebied op de bodemgebruikskaart.

Figuur 23: Het projectgebied op de bodembedekkingskaart.

Figuur 24: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.

2.2.4 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER

2.2.4.1 HISTORISCH KADER WORTEGEM

De historische informatie over de geschiedenis van Wortegem reikt tot op heden slechts tot de 10de eeuw. Het dorp ligt langs een oude verbindingsweg tussen Oudenaarde en Kortrijk en bevindt zich op een helling in een door beken ingesneden landschap. Het heuvelachtige terrein en de natte beekdepressies zouden een argument kunnen zijn voor een latere ingebruikname als landbouwgebied en de ontwikkeling van nederzettingen.⁴ De kans dat dit eerder te maken heeft met de stand van het onderzoek is echter zeer reëel.

Onderzoek in de Diepestraat te Wortegem door SOLVA legde een vroegmiddeleeuwse nederzetting bloot. De opgegraven sporen en structuren uit de Karolingische periode zijn te interpreteren als de rand van een grotere nederzetting die als voorloper van het huidige Wortegem te beschouwen is.⁵ De nederzetting is ontstaan aan de rand van het voormalige *Forestum Methela*. Daarbij zijn twee holle wegen duidelijk bepalend voor de organisatie van de site. Zelfs tot op de dag van vandaag drukken ze nog hun stempel op het landschap.

Het toponiem Wortegem, teruggaand op het 12de-eeuwse *Wrattigim* of *Warthenghem*, heeft een Germaanse oorsprong en lijkt afkomstig te zijn van *Waratinga-heim* of woning van de lieden van Warato. In de historische bronnen komt Wortegem voor het eerst voor in 964, wanneer de kerk vermoedelijk door Arnulf I, graaf van Vlaanderen aan de Sint-Pietersabdij van Gent is geschonken. In de 10de en 11de eeuw behoort Wortegem niet tot een specifieke heerlijkheid, maar valt het wel binnen de machtssfeer van het nabij gelegen Petegem. Op grotere schaal maakt het in deze periode deel uit van het graafschap Doornik-Kortrijk. Nog in de 11de, mogelijk pas in de 12de eeuw, is Wortegem opgenomen in de kasselrij Oudenaarde, maar ook dan blijft het nog overschaduwd door Petegem. De heren van Petegem behoren op dat moment tot de belangrijkste edelmannen van Vlaanderen. In 1268 is de heerlijkheid of baronie van Petegem gekocht door toenmalig graaf van Vlaanderen Gwijde van Dampierre.⁶

De ontwikkeling van de regio Wortegem-Petegem hangt nauw samen met de ontginning van het *forestum Methela*. Zo zou het Bouvelobos een restant vormen van het vroegere forest 'Methela' of 'Medele'. Mogelijke restanten hiervan zijn een boswalstructuur aan de zuidzijde van het huidige Bouvelobos.⁷

Het *forestum Methela* lag ten zuiden van het *Sceldeholt*, een groot bos- en heidecomplex dat zich uitstrekte van Sint-Pieters-Aalst in Gent, over De Pinte tot in Zulte, Olsene, Machelen en Kruishoutem. Het *forestum Methela* wordt vooral gesitueerd op het grondgebied van Beveren en Waregem, op de rechteroever van de Leie.⁸ Meer bepaald strekte het zich zuidwaarts uit vanaf de Vijve, de huidige Gaverbeek, tot Desselgem en Beveren, en in oostelijke richting bedekte het grote delen van Waregem en Nokere.

Het bos zou vóór 964 aan de Sint-Pietersabdij van Gent geschonken zijn.⁹ Anderzijds geeft Van Lokeren¹⁰ een oorkonde uit 965 waarbij Boudewijn het *forestum Methela* aan de abdij schenkt. Het gaat hier hoogstwaarschijnlijk om Boudewijn III, die mede-graaf was van Arnulf I. Een oorkonde uit 964 toont aan dat graaf Arnulf I de kerk van Wortegem aan de Sint-Pietersabdij schonk. In 1027-1030 geeft graaf Boudewijn V het bos terug aan de Sint-Pietersabdij.¹¹ Het bos was dus, waarschijnlijk tijdens de Noormanneninvallen en de bijhorende vlucht van de monniken, geësurpeerd door de graaf van Vlaanderen.

De meeste bosgronden zijn daarna ontgonnen en landbouwrijp gemaakt met uitzondering van verschillende grotere delen die in leen aan derden zijn geschonken. Hierdoor is de ontginning niet overal gelijktijdig verlopen. Het leenhof Bovinglo, onderdeel van de heerlijkheid Petegem, lijkt terug te gaan op een oude ontginningskern. Zo verwijst het –lo toponiem naar een open(gemaakte) plaats in het bos. De

⁴ Verschoore 1979, pp. 10-11.

⁵ De Maeyer *et al.* 2018

⁶ Verschoore 1979, pp. 10-15.

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135399>

⁸ Tack, Van den Bremt & Hermy 1993, p. 19; Verhulst 1995, p. 117.

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125996>

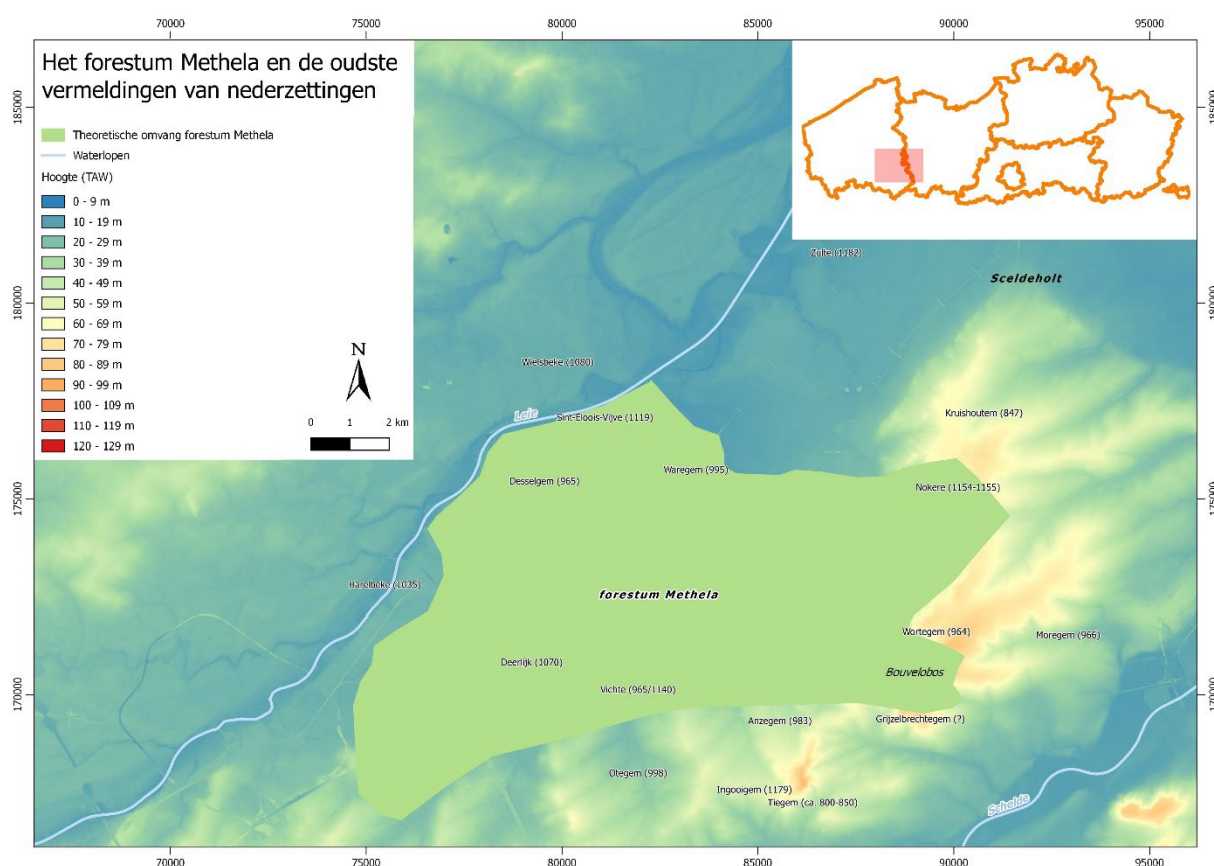
¹⁰ Van Lokeren 1869, pp. 75-76.

¹¹ Van Lokeren 1869, pp. 75-76.

heerlijkheid Hemsrode zou terug te voeren zijn tot de 10de eeuw, en zou dan weer gelinkt worden aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Het –rode toponiem verwijst mogelijk naar vroege bosontginning.¹²

De term *foreest* wijst verder op koninklijk bezit, misschien als jachtgebied, maar ook andere functies zijn mogelijk.¹³ De term *forestum* zou ook volgens Wickham wijzen op landsheerlijk bezit, meer bepaald op de landsheerlijke jachtrechten gekoppeld aan dit grondbezit.¹⁴ *Foresta* zijn door de landsheer gecreëerde jachtdomeinen, waar de bevolking wel rechten op kon hebben. Deze betekenis van de term *forestum* houdt ook in dat het niet per se om bossen hoeft te gaan: integendeel, in *foresta* kwamen ook heide, akkerland en weides voor.¹⁵ *Forestum* is dus geen landschappelijk begrip, wel een juridisch. De terminologie komt voor het eerst voor in de Merovingische periode.¹⁶

Dat *Methela* een bos was, lijkt wel bewezen, aangezien er in een oorkonde van de Sint-Pietersabdij vermeld is dat er 1000 varkens konden geweid worden. Het gaat om dezelfde oorkonde uit 965 als hierboven vermeld, er staat geschreven: *...forestum Methela, ubi possunt saginari mille porci...* Aangezien varkens bosdieren waren, gaat het waarschijnlijk wel om een groot bos.

Figuur 25: Methela-bos met aanduiding van vroege nederzettingen (E. Deschepper).

Tot de 15de eeuw heeft Wortegem-Petegem voornamelijk een sterk agrarisch karakter, maar in de late middeleeuwen en vooral in de 18de eeuw verschuift de nadruk naar het spinnen en weven van lijnwaad of linnen.¹⁷

¹² <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/135399>

¹³ Verhulst 1995, p. 117.

¹⁴ Wickham 1994, pp. 158-159.

¹⁵ Wickham 1994, p. 161.

¹⁶ Wickham 1994, p. 160.

¹⁷ Verschoore 1979, pp. 18.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog is de streek rond Wortegem-Petegem ook het toneel geweest voor de strijd tussen de bezetters en geallieerden. De slag bij de Schelde is hierbij het vermelden waard. Tijdens deze slag speelden de Spitaalbossen (gelegen tussen Wortegem, Waregem en Anzegem) en het Bouvelobos (hoger gelegen op een heuvelkam met steile hellingen tussen de Leie en de Schelde) in 1918 plaatselijk een belangrijke rol.

In hun poging om de Schelde te bereiken vanuit het leperfront moesten de geallieerden langs de heuvels tussen de Schelde en de Leie trekken. De weg van Anzegem naar Waregem en de spoorweg van Kortrijk naar Deinze was hiervoor de snelste route. Tegen 1 november 1918 had het Franse *41ième Division* Petegem, Bevere en Oudenaarde kunnen bezetten. Ook de Franse *Poste de Commandement* van het *42ième Régiment d'Infanterie* was in deze regio gesitueerd.¹⁸

De Amerikaanse 37ste en de 91ste divisie die langs de Spitaalbossen moesten (die in die periode door de lokale bevolking grotendeels gerooid waren om het hout als brandstof te kunnen gebruiken), hadden meer moeite om de Duitsers te verslaan. In de bossen waren eind oktober namelijk Duitse troepen gestationeerd die voorzien waren van stevige artillerie en mitrailleurposten. Het spreekt voor zich dat tijdens die hevige strijd, ook al duurde het 'slechts' twee dagen, vele slachtoffers vielen. De uitgedunde Amerikaanse troepen slaagden er na veel bloedvergieten in Oudenaarde te bereiken, waar ze zich konden concentreren op het oversteken van de Schelde.

Bij het Bouvelobos speelde zich een gelijkaardig verhaal af. Vanop die locatie waren de Duitse troepen in staat het uitzicht en de controle te bewaren op de vallei van de Leie. Eens de Duitsers verslaan waren door de geallieerden, konden de Engelsen er een kamp oprichten van waaruit ze het eindoffensief verder konden zetten naar de Schelde toe en nog verder naar het Koppenbergbos waar ook Duitsers gestationeerd waren. De bomkraters en loopgraven zijn nog op te merken in het huidige landschap van het Bouvelobos.¹⁹

Vaak laten de restanten uit de wereldoorlogen door hun recente en soms ingrijpende karakter, sporen na in de bodem die tot de dag van vandaag op te merken zijn. Op hedendaagse maar zeker ook op historische luchtfoto's kunnen dergelijke ingrepen in de bodem te zien zijn. Ook voor het gebied van Wortegem bestaan zulke luchtfoto's. Jammer genoeg zijn hierop geen aanwijzingen te zien voor militaire acties op het onderzochte terrein.²⁰

In relatie tot de archeologische resultaten is ook de vermelding van Duitse en Britse aanwezigheid in deze streek tijdens WO II onontbeerlijk. Op iets meer dan 1 km ten oosten van het plangebied bevond zich tussen 1940 en 1944 een Duitse radarpost, genaamd "Goldhammer". De militaire post bevatte oorspronkelijk drie radars, barakken, luchtafweergeschut en een opslagplaats voor munitie. Tot op heden zijn nog een aantal van deze structuren bewaard. Het gaat om de sokkels van twee Würzburg-Riese radars en een bakstenen gebouw dat vermoedelijk dienst deed als stroomverdelingskabine.²¹

Daarnaast maakte Wortegem deel uit van het strijdtoneel tijdens de 18-daagse veldtocht in 1940. Tijdens het oprukken van de Duitsers op woensdag 22 mei 1940 moesten de Britten zich terugtrekken. Om het oprukkende leger trachtten tegen te houden, hadden zij zowel artillerie als loopgraven en schutterskuilen in deze regio. Achter de weg tussen Oudenaarde-Wortegem en de heuvelrug bevond zich eveneens een Engelse linie.²²

2.2.4.2 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Binnen de grenzen van het projectgebied zijn geen vastgestelde inventarissen onroerend erfgoed aanwezig. In de Gotstraat zijn wel twee erfgoedobjecten aanwezig. In Gotstraat 1 is het klooster van de zusters apostolinnen met Vrije Basisschool vastgesteld bouwkundig erfgoed. Het klooster en de school dateren uit 1902, in 1927 werd alles aangepast en vergroot. Aan het einde van de 20ste eeuw is alles nog een tweede maal vergroot.²³ Aan de Gotstraat 2 is er ook vastgesteld bouwkundig erfgoed aanwezig, het gaat om de Pastorie Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochusparochie met tuin. De pastorie is gebouwd in 1840

¹⁸ Mededeling van de heer Jef Bogaert 31-03-2017.

¹⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135399>

²⁰ Mededeling Dr. Birger Stichelbaut.

²¹ <http://www.bunkergordel.be/14.026%20Duitse%20Radarpost%20Wortegem%20Petegem.htm>

²² <http://www.bunkergordel.be/3-7-achttiendaagse%20veldtocht.htm>

²³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28243>

en heeft een aansluitende, deel ommuurde tuin. Het is een grote beboomde tuin met een grote vijver in een dal. In 1966-1967 is het dak hersteld en het interieur aangepast.²⁴

Foto 8: Gotstraat 1, klooster van de apostolinnen met Vrije Basisschool in 2021 (bron: <https://beeldbank.onroenderfgoed.be/images/411849?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28243&sort=type>).

---

²⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28242>

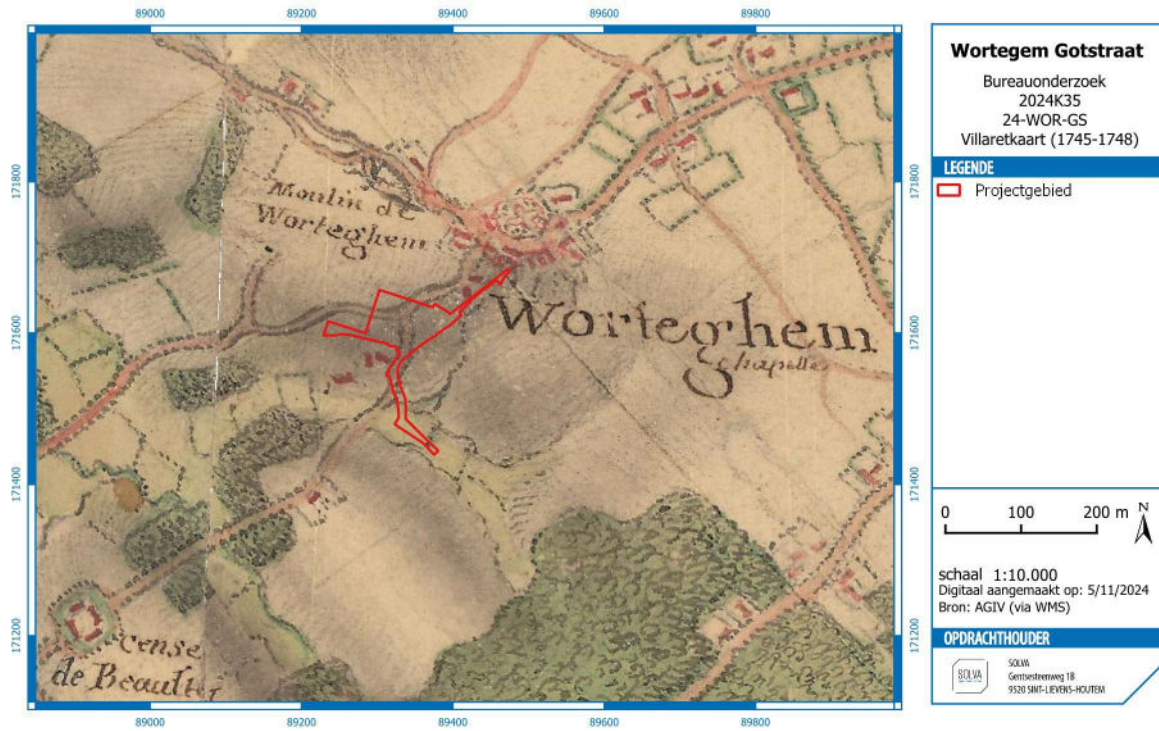

Foto 9: Gotstraat 2, Pastorie Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochusparochie met tuin in 1996 (bron: <https://beeldbank.onroerendergoed.be/images/382293?erfgoedobject=https%3A%2F%2Ffid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28242&sort=type>).

2.2.4.3 HISTORISCH-CARTOGRAFISCHE DOCUMENTEN

2.2.4.3.1 VILLARETKAART (1745 – 1748)

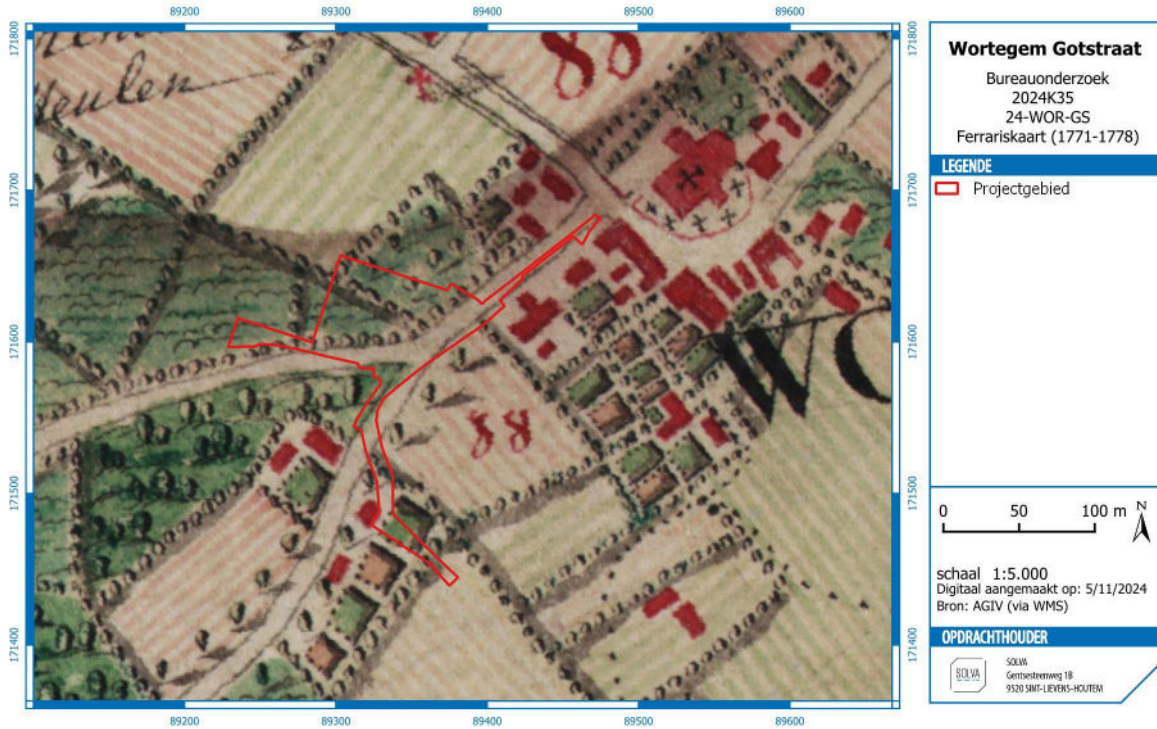
Op de Villaretk kaart is te zien dat het grootste deel van het projectgebied gekarteerd staat als akker- of weideland. De Gotstraat staat ook reeds afgebeeld, er is slechts weinig bebouwing aanwezig in de buurt van het projectgebied. Opmerking: de Villaretk kaart is niet volledig correct georefereneerd.

Figuur 26: Het projectgebied aangeduid op de Villaretk kaart.

2.2.4.3.2 JOZEF JOHAN FRANS FERRARIS – KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSDOM LUIK (1771-1778)

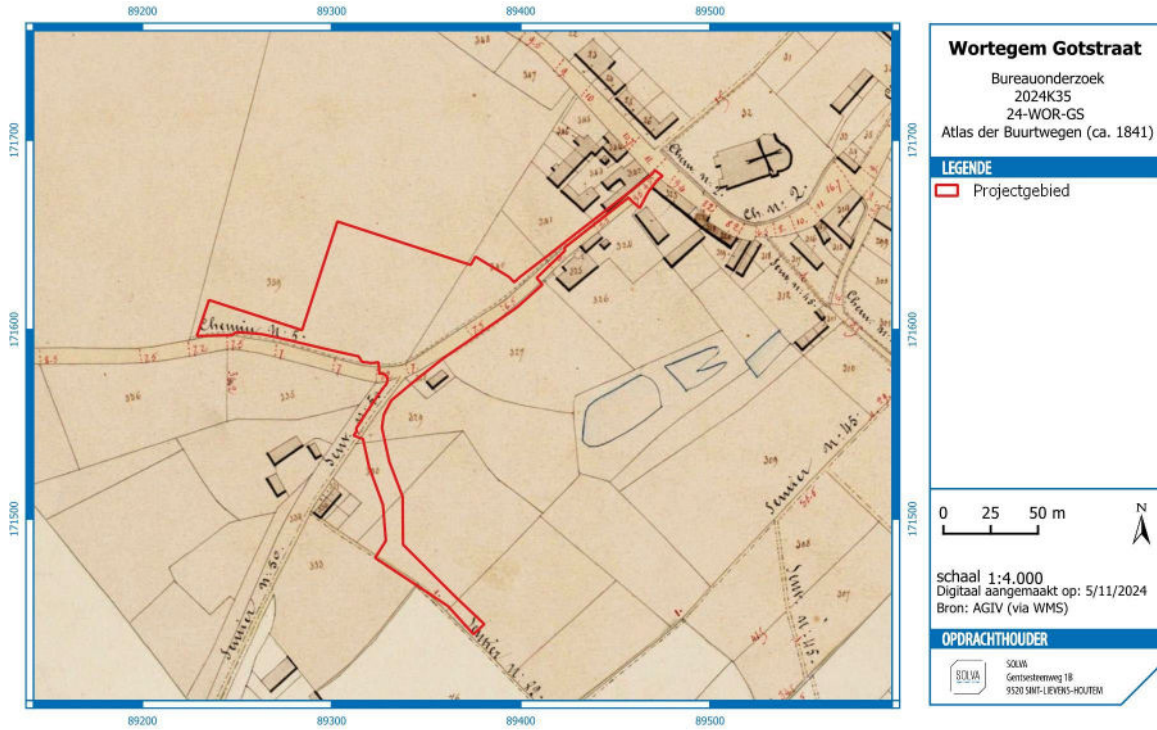
Op de Ferrariskaart is ook weer duidelijk het verloop van de Gotstraat te zien, hier is wel reeds meer bebouwing aanwezig in de buurt van het projectgebied. Waar de nieuwe parking komt is het terrein in gebruik als weideland of boomgaard. Ter hoogte van de nieuwe ontsluitingsweg is het terrein in gebruik als akkerland.

Figuur 27: Het projectgebied aangeduid op de Ferrariskaart.

2.2.4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

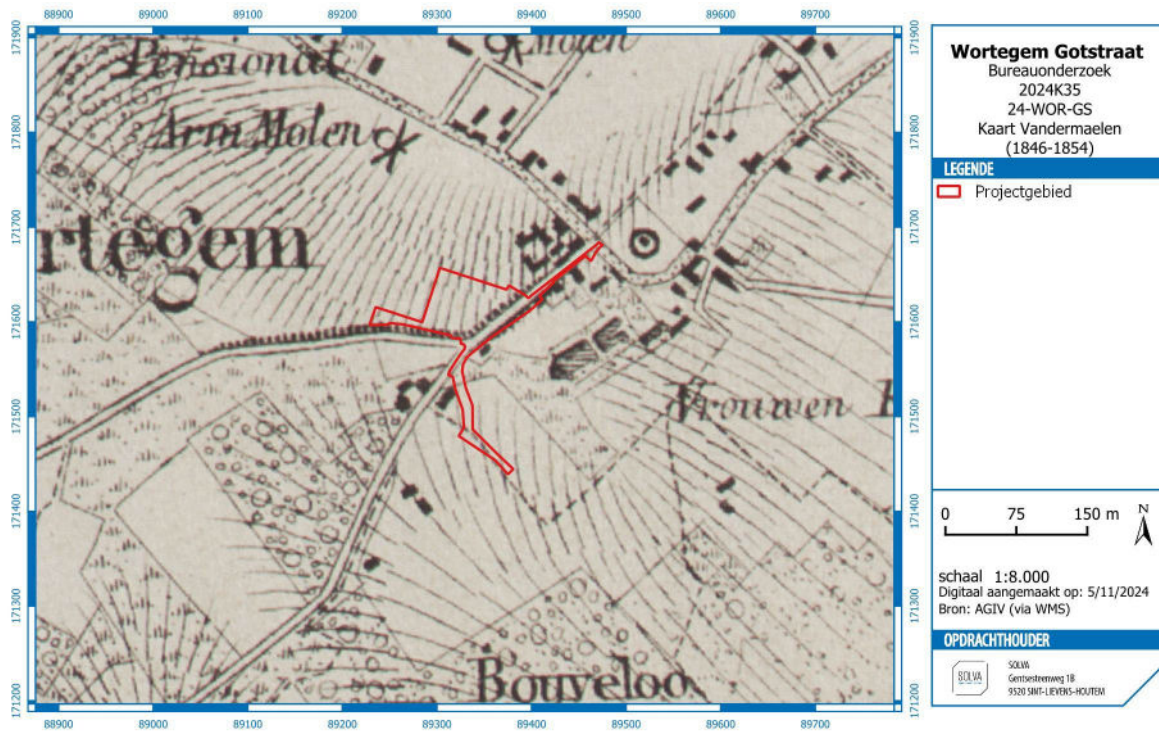
De Atlas der Buurtwegen geeft net zoals de voorgaande kaarten het tracé van de Gotstraat weer. De percelen waar de geplande werken zullen plaatsvinden, staan gekarteerd als akker- of weiland. Er lopen verschillende perceelsgrenzen doorheen het projectgebied.

Figuur 28: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

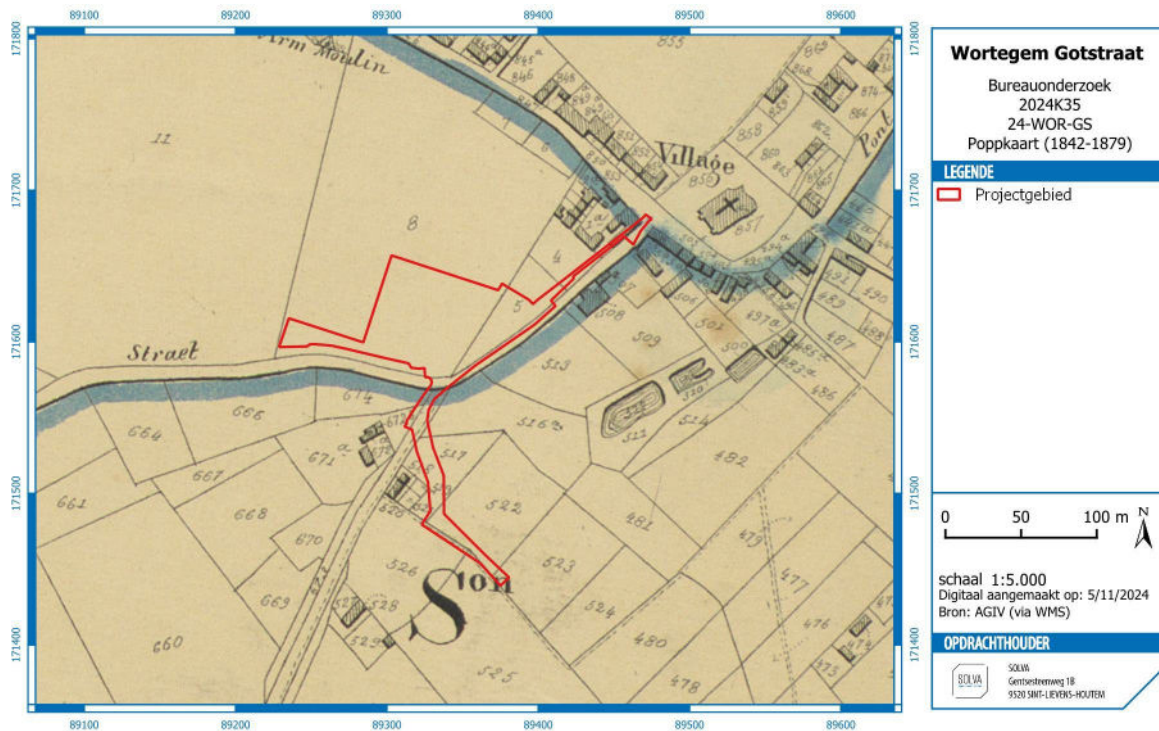
2.2.4.3.4 PHILIPPE VANDERMAELEN – CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

De Vandermaelenkaart geeft ook hier weer de Gotstraat weer en de terreinen staan ook hier gekarteerd als akker- of weideland. Waar nu een landweg loopt ter hoogte van de geplande ontsluitingsweg, is ook hier een landweggetje aangeduid.

Figuur 29: Het projectgebied op de Vandermaelenkaart.

2.2.4.3.5 PHILIPPE CHRETIEN POPP – ATLAS CADASTRAL PARCELLAIRE DE LA BELGIQUE (1842-1879)
De Popkaart geeft dezelfde situatie weer als de Atlas der Buurtwegen.

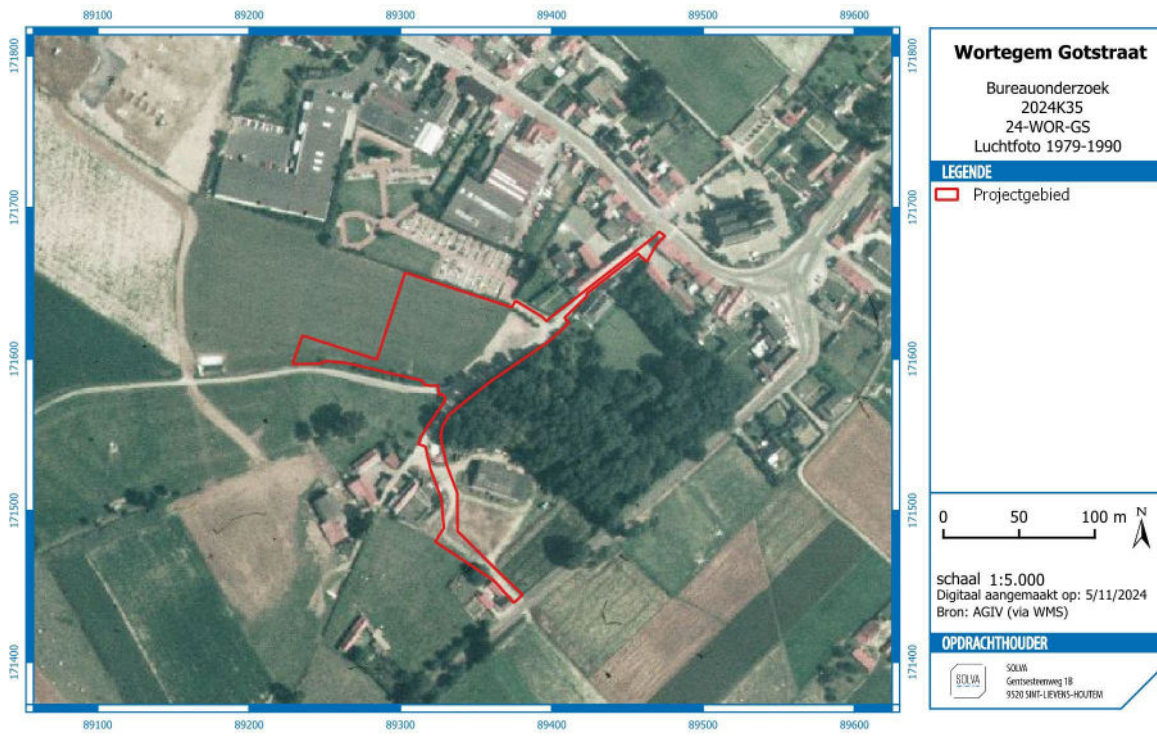
Figuur 30: Het projectgebied aangeduid op de Popkaart.

2.2.4.3.6 RECENTE LUCHTFOTO'S

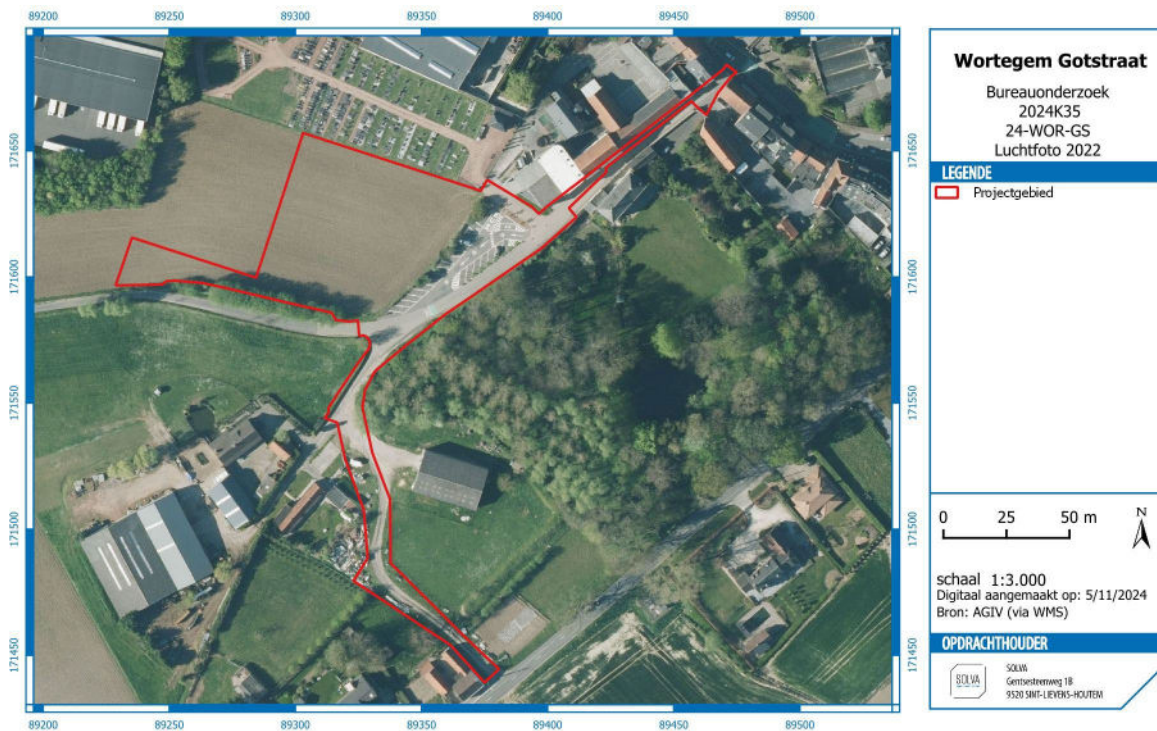
Op recente luchtfoto's is te zien dat het perceel C8a5 waar de nieuwe parking komt steeds in gebruik is geweest als akkerland. De huidige parking is te zien op alle luchtfoto's net als de Gotstraat en de toegangsweg tot het kerkhof. De landweg is pas te zien op de luchtfoto van 1990, hier is ook te zien dat de boerderij ernaast uitgebreid is geweest met een extra stal.

Figuur 31: Het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

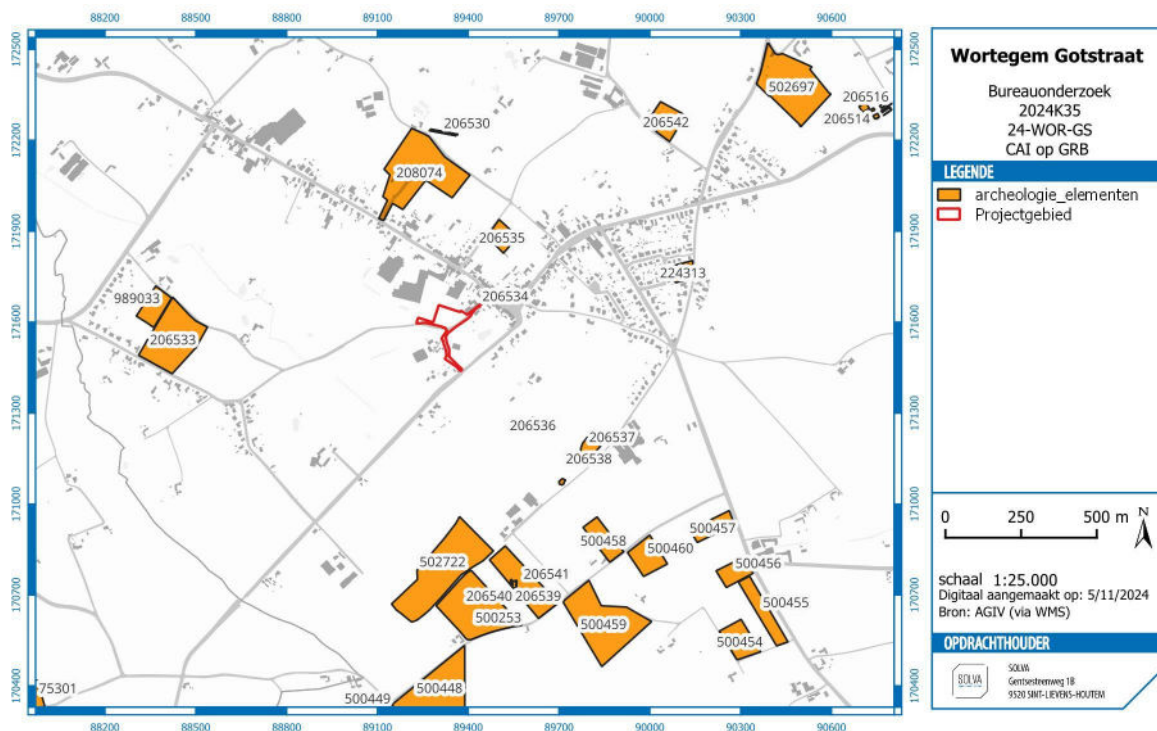

Figuur 32: Het projectgebied op de luchtfoto van 1990.

Figuur 33: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.

2.2.5 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER

Figuur 34: Het projectgebied op de CAI-kaart van 2023.

Voor het **projectgebied** zijn er geen vastgestelde archeologische elementen aanwezig. In 2024 zijn er aan de oostelijke zijde van perceel C8a5 vier putjes van 1m² gemaakt in kader van het project “Vierkante Meter: Iedereen Archeoloog” (onderdeel “M². Erfgoedparticipatie als motor voor het versterken van sociale cohesie”). Dit is uitgevoerd door SOLVA met steun van LEADER.²⁵ De proefputten gaven allemaal een gelijkaardig beeld van de bodemopbouw van het terrein. De bovenste 30cm bestaat uit ploeglaag, onmiddellijk daaronder bevindt zich de C-horizont die bestaat uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien en plaatselijk zandstenen. Opvallend is dat er in de ploeglaag reeds reductievlekken zichtbaar zijn, dit wijst op een slechte doorlaatbaarheid van de bodem. Samengevat wijzen de profielen van de putjes op een aanzienlijke mate van erosie, deze kan potentiële archeologische sites hebben aangetast. Ondanks de erosie zijn er in totaal toch 67 vondsten verzameld. De meerderheid van de vondsten is te dateren in de postmiddeleeuwen, dit heeft wellicht te maken met de aanvoer van mest tijdens de nieuwe en nieuwste tijd om de opbrengst van de grond te verhogen.²⁶

²⁵ 2024A419, ID: 2948, <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/2948>

²⁶ De Maeyer & De Graeve 2024, p.72

Figuur 35: Situering van de m²-putjes op perceel C8a5 aan de Gotstraat (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).

Foto 10: Profiel AB in proefput 10 (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).

In de **ruimere omgeving** van het projectgebied toont de centrale archeologische inventaris (CAI) verschillende vastgestelde elementen. Doorheen de jaren heeft men verschillende malen luchtfoto's genomen van de gemeente Wortegem. Dankzij deze foto's zijn er verschillende archeologische en geologische relicten vastgesteld. Het gaat hierbij om niet gedateerde grote kuilen, wegen en grachten (CAI ID 206535, 206530, 206533, 989033, 206536, 206537, 206538 en 206542). Ten oosten van het projectgebied is in 2018 een proefsleuvenonderzoek (CAI ID 244313) uitgevoerd, hierbij kwamen enkele "vage kuilen zonder vondsten" aan het licht.²⁷ Ten zuiden van het projectgebied bevindt er zich rond het Bouvelobos een grote concentratie van vastgestelde archeologische elementen. Tijdens veldkartering in april 1975 zijn op verschillende locaties, grote tot kleine concentraties van lithisch materiaal aangetroffen. Daarnaast zijn er ook talrijke fragmenten aardewerk en bouw materiaal uit de Romeinse tijd gevonden. Men vermoedt dat er ooit een Romeinse villa zou gestaan hebben aan de huidige noordelijke rand van het Bouvelobos (CAI ID 500253).²⁸ Ten zuiden van het Bouvelobos is in 1990 archeologisch onderzoek uitgevoerd (CAI ID 501283), hierbij zijn zeer veel lithische artefacten aan het licht gekomen. Het gaat om materiaal dat te dateren is in het mesolithicum en het middenneolithicum, ten tijde van de zgn. Michelsbergcultuur. Uit deze periode is ook aardewerk aangetroffen. Daarnaast zijn er ook

²⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Groenstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/224313> (geraadpleegd op 12 november 2024).

²⁸ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Bouvelobos I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/500253> (geraadpleegd op 12 november 2024).

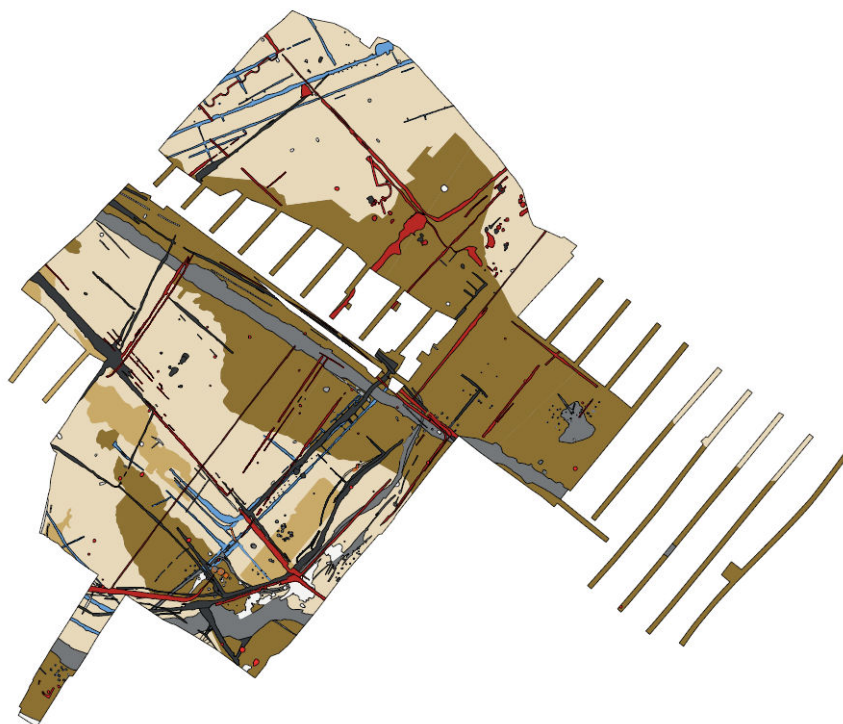
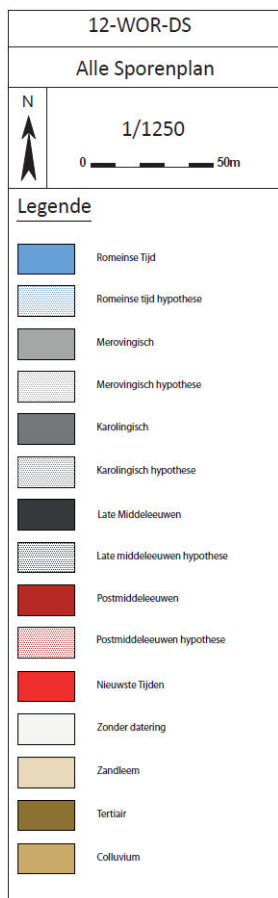
aardewerkscherven gevonden die verschaald zijn met chamotte, deze zijn te dateren in de metaaltijden.²⁹ De kerk van Wortegem (**CAI ID 206534**) heeft bouwelementen die mogelijk te dateren zijn in de 13de eeuw. Het gaat om de basis van het hoge koor en de torenbasis die opgetrokken zijn uit breuksteen. In de 15de is de toren vernieuwd en in de loop van de 16de eeuw zijn de zijbeuken en de kruisbeuk toegevoegd. In 1732 zijn er herstellingen uitgevoerd en in 1827-1828 is ze vergroot. In 1859 is nog een tweede sacristie toegevoegd. De kerkhofmuur dateert van 1874, op de hoek van de vroeger Kerkweg stond een omroephuisje. Dit omroephuisje is verdwenen in het begin van de jaren 1940. Het zuidwestelijke deel van het vroeger afgeronde kerkhof rond de kerk is in 1988 heraangelegd als parking.³⁰ Ter hoogte van de Diepestraat is in 2013-2014 door SOLVA een opgraving uitgevoerd (**CAI ID 208074**). Ondanks de hoge graad van erosie van het terrein brachten de resultaten een boeiend, gefaseerd verhaal naar voor. Uit de resultaten is gebleken dat er op het terrein sporen uit verschillende periodes aanwezig zijn, gaande van vuurstenen artefacten uit het neolithicum tot en met sporen uit de Eerste Wereldoorlog. Uit de metaaltijden ontbreken, met uitzondering van enkele aardewerkscherven, duidelijke sporen van menselijke aanwezigheid. Ter hoogte van het laagste punt van de onderzoekszone bleef wel een paleobodem uit de late ijzertijd goed bewaard onder de ophoging van het colluvium. De occupatie tijdens de romeinse periode is moeilijker te interpreteren omdat de sporen sterk onderhevig geweest zijn aan erosie. Wel is duidelijk dat het terrein deel uit maakte van een romeins nederzettingslandschap waarin ingrijpende werken hebben plaatsgevonden. In de noordoostelijke hoek is er een romeins wegtracé met twee parallelle greppels aangetroffen, te dateren in de periode 1ste-3de eeuw n. Chr. Daarnaast zijn hier ook vijf crematiegraven gevonden, twee hiervan zijn via radiokoolstofdatering te plaatsen in de eerste twee eeuwen van onze jaartelling. In de zuidwestelijke zone is er eveneens een wegtracé aangesneden, te dateren in de 1ste-3de eeuw n. Chr. En een defensief grachtenstelsel in verschillende fases. Een vermoedelijke gebouwplattegrond en een waterkuil zijn te dateren in de laat-romeinse of vroegmiddeleeuwse periode, meer specifiek in het midden van de 4de en het midden van de 6de eeuw. Een aantal sporen zijn chronologisch te plaatsen in de Merovingische periode. Op siteniveau zijn deze sporen moeilijk te interpreteren omdat ze vaak fragmentarisch bewaard zijn. De aangetroffen sporen en structuren uit de Karolingische periode zijn te interpreteren als de rand van een grotere nederzetting die als voorloper kan beschouwd worden van het huidige Wortegem. De nederzetting is ontstaan aan de rand van het voormalige *Forestum Methela*. Twee holle wegen zijn daarbij bepalend voor de organisatie van de site. Vervolgens zal de bewoning op de terreinen wellicht reeds op het einde van de 9de eeuw en met zekerheid in de 10de eeuw verdwijnen. Daarna wordt het terrein enige tijd gebruikt als akker- en/of weideland. Belangrijke aanwijzingen hiervoor zijn de vormig van twee poelen en het dichtslibben met afgespoeld materiaal van beide holle wegen én het ontbreken van sporen uit de 10de-12de eeuw. Voor de periode van de late middeleeuwen zijn op basis van de vondsten twee grotere periodes te onderscheiden: de periode 12de-14de eeuw en de periode 1450-1550. Uit de eerste periode zijn er greppels, grachten en enkele kuilen aangetroffen.³¹

---

²⁹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Bouvelobos II [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/501283> (geraadpleegd op 12 november 2024).

³⁰ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochuskerk [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/206534> (geraadpleegd op 12 november 2024).

³¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Diepestraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/208074> (geraadpleegd op 13 november 2024).

Figuur 36: Allesporenplan van de opgraving aan de Diepestraat (bron: De Maeyer 2018, p. 54-55).

2.2.6 EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.6.1 HET LANDSCHAPPELIJK KADER

Het projectgebied ligt op geringe afstand van de dorpskern van Wortegem, deelgemeente van Wortegem-Petegem en gelegen in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente bevindt zich op de grens tussen twee districten in de ecoregio van de westelijke interfluvia, meer bepaald tussen het zandig Leie-Schelde interfluvium en het lemig Leie-Schelde interfluvium. De districtsgrens is gekoppeld aan de 45 m hoogtelijn, waardoor het projectgebied eerder in het lemig Leie-Schelde interfluvium is te situeren. Op het **hoogtemodel** is te zien dat het projectgebied op een flank ligt van de noordoost-zuidwest georiënteerde heuvelrug waarop Wortegem is gesitueerd. Algemeen helt het projectgebied af van het oosten naar westen met TAW-waarden gaande van +66m TAW in het noordoosten van de Gotstraat tot +55m TAW in het zuiden van de Gotstraat.

Wortegem bevindt zich in de zandleemstreek. De **bodemkaart** toont aan dat er voornamelijk niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op een klei-zandcomplex aanwezig zijn. De uitgevoerde proefputjes voor het Vierkante Meter-project tonen aan dat er op perceel C8a5 een ploeglaag van ca. 30cm aanwezig is met daaronder de C-horizont bestaande uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien. Hieruit kan afgeleid worden dat het terrein onderhevig is geweest aan een aanzienlijke mate van erosie.

Op de **historische kaarten** is te zien dat de Gotstraat minstens terug gaat tot een 18de-eeuws wegtracé. De overige delen van het projectgebied zijn steeds in gebruik geweest als akker- en/of weideland. Doorheen het projectgebied lopen verschillende perceelsgrenzen. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen historische bebouwing aanwezig vanaf de 18de eeuw.

De **recente luchtfoto's** tonen aan dat de Gotstraat minstens vanaf de jaren 1970 een verharde weg is. Perceel C8a5 is ook tijdens de tweede helft van de 20ste eeuw in gebruik gebleven als akker- en/of weideland. De huidige parking en toegangsweg naar het kerkhof naast dit perceel bestaat sinds minstens de jaren 1970. Waar de ontsluitingsweg komt was er in de jaren 1970 weide, op de foto van 1990 is de huidige landweg te herkennen. De luchtfoto van 2022 geeft de huidige situatie van het projectgebied weer: de Gotstraat als verharde weg, de huidige parking en toegangsweg, perceel C8a5 als akkerland en een landweg waar de ontsluitingsweg komt.

2.2.6.2 DE MENSELIJKE AANWEZIGHEID

Binnen het projectgebied zijn op perceel C8a5 reeds vier **proefputjes** gezet in kader van het Vierkante Meter-project. Deze gaven allemaal een gelijkaardig beeld van de bodemopbouw van het terrein. Bovenaan zit een ploeglaag van ca. 30cm dik, onmiddellijk daaronder zit de C-horizont die bestaat uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien en plaatselijk zandstenen. In de ploeglaag zijn reductieplekken aanwezig, die wijzen op een slechte doorlaatbaarheid van de bodem. Concluderend kan gesteld worden dat het terrein onderhevig is geweest aan een aanzienlijke mate van erosie. Deze erosie kan potentiële archeologische sites hebben aangetast. Desondanks zijn er toch een significant aantal vondsten aangetroffen. De meerderheid van de vondsten is te dateren in de postmiddeleeuwen en heeft wellicht te maken met de aanvoer van mest tijdens de nieuwe en nieuwste tijd.

In de ruime omgeving getuigt de kaart met CAI-locaties van een **continue menselijke aanwezigheid**, en dit minstens vanaf het mesolithicum. Het grote deel van de sites bevinden zich op de hoger gelegen delen in het landschap. Voornamelijk ten zuiden van het projectgebied rond het Bouvelobos, een restant van het vroeger *Forestum Methela*, is een grotere concentratie van archeologische vondsten aanwezig.

De historische kaarten tonen aan dat het projectgebied geen historische bebouwing kende vanaf de 18de eeuw. De luchtfoto's geven weer dat er sinds de jaren 1970 **geen bebouwing** aanwezig is binnen de grenzen van het projectgebied. Wel is te zien dat sinds toen de Gotstraat een verharde weg is. Tussen de jaren 1970 en 1990 is het landweggetje tussen de Gotstraat en de Anzegemseweg ontstaan.

2.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

2.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE TEKSTUELE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek worden hieronder de vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord. Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een inschatting gemaakt van de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed, wat moet leiden tot de uiteindelijke evaluatie of bijkomend onderzoek noodzakelijke is.

➤ *Aanwijzingen voor het archeologisch potentieel, landschapshistoriek en gebruiksevolutie*

Het projectgebied is gesitueerd op een flank van de noordoost-zuidwest georiënteerde heuvelrug waarop Wortegem is gesitueerd. De **bodemkaart** geeft aan dat het gaat om niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op een klei-zandcomplex. De uitgevoerde proefputjes voor het Vierkante Meter-project tonen aan dat er op perceel C8a5 een ploeglaag van ca. 30cm aanwezig is met daaronder de C-horizont bestaande uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien en veldstenen.

Op de **historische kaarten** is te zien dat de Gotstraat minstens terug gaat tot een 18de-eeuws wegtracé. De overige delen van het projectgebied zijn steeds in gebruik geweest als akker- en/of weideland. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen historische bebouwing aanwezig vanaf de 18de eeuw. De luchtfoto's geven weer dat er sinds de jaren 1970 **geen bebouwing** aanwezig is binnen de grenzen van het projectgebied. Wel is te zien dat sinds toen de Gotstraat een verharde weg is. Tussen de jaren 1970 en 1990 is het landweggetje tussen de Gotstraat en de Anzegemseweg ontstaan.

Aan de hand van de CAI-kaart is af te leiden dat Wortegem een **continue menselijke aanwezigheid** kende en dat vanaf het mesolithicum. De opgraving aan de Diepestraat heeft bewezen dat ondanks het terrein onderhevig was aan erosie er nog steeds archeologische sporen bewaard zijn gebleven. Voor het projectgebied valt een eventuele aanwezigheid van (diepere) archeologische sporen bijgevolg niet volledig uit te sluiten.

➤ *Wat is de impact van de geplande werken?*

De geplande werken omvatten een totale oppervlakte van 8574,88m². Vanaf de aansluiting met de Waregemseweg tot de toegangsweg van het kerkhof wordt in de Gotstraat een nieuw voetpad in kleiklinkers aangelegd, ter hoogte van de aansluiting met de Waregemseweg wordt ook de rijweg heraangelegd in kleiklinkers. Hierbij zal de bestaande fundering behouden blijven en zullen enkel de betonstraatstenen vervangen worden door kleiklinkers. De toegangsweg en het kerkhof en een gedeelte van de Gotstraat wordt opgebroken en heraangelegd in betonstraatstenen. Hierbij wordt de weg volledig opgebroken, dus inclusief de fundering. De nieuwe rijweg zal bestaan uit betonstraatstenen op een fundering met een dikte van 45cm. De totale uitgravingsdiepte bedraagt hier ongeveer 60cm onder het huidige straatniveau. De bestaande parking in asfalt zal volledig uitgebroken worden en vervangen worden door een groenzone. Tevens zal er op een deel van het aanpalende perceel (C8a5) een nieuwe parking aangelegd worden. De circulatiewegen binnen de parkeerzone zullen opgebouwd worden uit een fundering van ca. 45cm dik met bovenaan asfalt. Ook hier bedraagt de totale uitgravingsdiepte 60cm. De parkeerstroken zelf zullen aangelegd worden in grasbetontegels op een steenslagfundering, hierbij zal er afgegraven worden tot ongeveer 45cm diepte. Aan de zuidzijde van de parking wordt een infiltratiebekken voorzien, hiervoor wordt er afgegraven tot op een maximale diepte van 1,20m. ten behoeve van de nieuwe parkeerzone wordt een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd vanaf de Gotstraat tot de aansluiting met de Anzegemseweg. De nieuwe weg zal bestaan uit een fundering van ca. 45cm en een asfaltverharding, de maximale uitgravingsdiepte bedraagt 60cm. Ter hoogte van deze weg komt een zeer beperkt infiltratiebekken met een maximale uitgraving van ca. 1,05m. Tenslotte zal er een RWA-leiding ter hoogte van de noordelijke helft van de nieuwe ontsluitingsweg aangelegd worden. De diepte van de leiding zal variëren van ca. 1,40m tot ca. 1,90m onder het maaiveld.

➤ *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Er zijn een aantal gegevens die het mogelijk maken om de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed in te schatten. Ons baserend op landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen kunnen we in deze fase een hypothetisch **verwachtingspatroon** formuleren voor het projectgebied.

- De gemeente Wortegem is door de eeuwen heen steeds een **gunstige locatie** geweest voor menselijke aanwezigheid en bewoning. Het gaat om menselijke aanwezigheid van het mesolithicum tot de postmiddeleeuwse periode.
- De uitgevoerde **proefputjes** voor het Vierkante Meter-project tonen aan dat er op perceel C8a5 een ploeglaag van ca. 30cm aanwezig is met daaronder de C-horizont bestaande uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien.
- Op de **historische kaarten** is te zien dat de Gotstraat minstens terug gaat tot een 18de-eeuws wegtracé. De overige delen van het projectgebied zijn steeds in gebruik geweest als akker- en/of weideland. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen historische bebouwing aanwezig vanaf de 18de eeuw.
- De luchtfoto's geven weer dat er sinds de jaren 1970 **geen bebouwing** aanwezig is binnen de grenzen van het projectgebied. Wel is te zien dat sinds toen de Gotstraat een verharde weg is. Tussen de jaren 1970 en 1990 is het landweggetje tussen de Gotstraat en de Anzegemseweg ontstaan.
- De opgraving aan de Diepestraat heeft bewezen dat ondanks het terrein onderhevig was aan erosie er nog steeds archeologische sporen bewaard zijn gebleven. Voor het projectgebied valt een eventuele aanwezigheid van (diepere) archeologische sporen bijgevolg **niet volledig uit te sluiten**.
- Bovendien zorgen de geplande werken voor een **verstoring** die tot onder de ploeglaag rijkt.

➤ *Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Louter op basis van de bureaustudie kan **geen definitieve inschatting** van het archeologisch en wetenschappelijk potentieel van de locatie gemaakt worden. De **zones die momenteel verhard zijn, hebben een bijzonder laag potentieel**, omdat er slechts in **beperkte mate bijkomende** verstoringen gaan plaatsvinden. Uitzondering hierop is de toegangsweg en het kerkhof en een gedeelte van de Gotstraat wordt opgebroken en heraangelegd in betonstraatstenen. Hierbij wordt de weg volledig opgebroken, dus inclusief de fundering. De nieuwe rijweg zal bestaan uit betonstraatstenen op een fundering met een dikte van 45cm. De totale uitgravingsdiepte bedraagt hier ongeveer 60cm onder het huidige straatniveau. **Gezien de beperkte omvang van deze werken en de steile helling op deze straat, is de kans op archeologische relictten zeer klein.**

De **aanleg van de nieuwe parking** zal geschieden op een **perceel dat momenteel als landbouwgrond** in gebruik is. De impact van de werken op deze plaats is duidelijk dieper dan de huidige ploeglaag en kunnen **potentieel archeologische restanten vernielen**. Na afweging **blijkt verder onderzoek in deze zone** dan ook cruciaal. Concluderend kan gesteld worden dat de zones in de huidige wegenis buiten het potentieel van verder archeologisch onderzoek vallen. De **werken op perceel C8a5 bedreigen** wel potentieel archeologisch erfgoed. **Voor deze zone wordt verder archeologisch onderzoek noodzakelijk geacht.** De **afweging voor het vervolgonderzoek (infra) heeft bijgevolg enkel beslag op perceel C8a5.**

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1. Is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?
2. Is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?
3. Is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
4. Is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor **vooronderzoek zonder ingreep** in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven reeds een goed inzicht in de bodemopbouw. ³²

³² De Maeyer & De Graeve 2024.

Landschappelijke profielputten	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven reeds een goed inzicht in de bodemopbouw. ³³
Geofysisch onderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Geofysisch onderzoek is in deze context niet relevant omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Verder zijn de te verwachten structuren moeilijk te interpreteren op basis van geofysische data.
Veldkartering	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. De tijdsinvestering voor het uitvoeren van een veldkartering weegt niet op tegen de weinig nauwkeurige informatie die deze zou opleveren voor het beantwoorden van de vraagstellingen.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor **vooronderzoek met ingreep** in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven aan dat er geen kans is op goed bewaarde oppervlaktehorizonten. De kans op <i>in situ</i> steentijdartefactensites is bijgevolg bijna nihil.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven aan dat er geen kans is op goed bewaarde oppervlaktehorizonten. De kans op <i>in situ</i> steentijdartefactensites is bijgevolg bijna nihil.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven aan dat er geen kans is op goed bewaarde oppervlaktehorizonten. De kans op <i>in situ</i> steentijdartefactensites is bijgevolg bijna nihil.
Proefsleuven en / of proefputten	Ja	Mogelijk en nuttig. Deze onderzoekstechniek zal het meeste informatie (kosten/baten) opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Dit onderzoek zal een schadelijke impact hebben op het bodemarchief. Toch is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de aanwezigheid van archeologische sites uit de historische periodes op het terrein.

³³ De Maeyer & De Graeve 2024.

2.2.7.2 AFBAKENING VAN ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT

Figuur 37. Inschattingskaart voor het archeologische potentieel van het projectgebied.

2.2.7.3 AFBAKENING VAN ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT

Zie Figuur 37

3 VERSLAG VAN RESULTATEN PROEFSLEUVEN

3.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2025A65

Sitecode: 24-WOR-GS

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie: Oost-Vlaanderen, Wortegem-Petegem, Wortegem, Gotstraat (Figuur 2)

Bounding box: punt 1: x= 89172.736/y= 171419.288

punt 2: x= 89708.701/ y= 171725.499

Kadastrale gegevens: Wortegem-Petegem, Wortegem afdeling 1, sectie B, perceel 8a5 (Figuur 1)

Topografische kaart: Figuur 2, Figuur 3

Betrokken actoren en specialisten:

Erkend archeoloog - Veldwerkleider: Louise Savels

Assistent-Archeoloog: Arne De Graeve

Tekst: Louise Savels, Arne De Graeve

Wetenschappelijke advisering:

Niet van toepassing.

3.1.1 VRAAGSTELLING

Volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen worden behandeld:

- Zijn er antropogene sporen aanwezig?
- Op welke niveaus manifesteren deze zich?
- Zijn er bodemhorizonten en sporen aanwezig die bijzondere aandacht verdienen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van het sporenbestand in het vooronderzoek een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van de archeologische vindplaatsen?
- Wat is de waarde en het kennispotentieel van de vastgestelde archeologische vindplaatsen?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaatsen?
- Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud *in situ* nagestreefd worden en, zo ja, aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?
- Voor archeologische vindplaatsen die vergraven of geraakt worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling die niet *in situ* bewaard kunnen blijven: wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?
- Zijn natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig voor de beantwoording van de vraagstellingen?
- Is verder onderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?
- Hoe dienen eventuele onderzoeksmethodes dan op elkaar te worden afgestemd?

3.1.2 DE RANDVOORWAARDEN

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in het hoofdstuk 8.6 (proefsleuven en proefputten) van de Code van Goede Praktijk 4.0.

3.1.3 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

3.1.3.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

3.1.3.1.1 STRATEGIE

In dit verslag wordt het vooronderzoek met ingreep in de bodem, i.c. het proefsleuvenonderzoek, dat uitgevoerd is voor de geplande werken, toegelicht. Dit onderzoek had als doel de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen in kaart te brengen en te valoriseren. Meer bepaald de aanwezigheid, diepte, complexiteit, densiteit en graad van bewaring van archeologische sporen.

Bij zowel het terreinonderzoek, als bij de rapportage is de aandacht gevestigd op het beantwoorden van de vooropgestelde onderzoeksvragen.

Dit vooronderzoek met ingreep in de bodem moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen voor verder onderzoek op het projectgebied noodzakelijk of niet relevant zijn.

3.1.3.1.2 METHODEN EN TECHNIEKEN

Het terreinwerk van het proefsleuven onderzoek vond plaats op 13 januari 2025.

Om een zicht te krijgen op de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen, zijn binnen het projectgebied vijf proefsleuven aangelegd. De positie van de sleuven kwamen overeen met de positionering zoals die is voorgesteld in de toelatingsaanvraag voor het vooronderzoek. In sleuf 5 is de kraanbestuurder afgeweken van de uitgezette lijn, waardoor de sleuf wat uit de slag ligt. De sleuven zijn gepositioneerd volgens een specifieke vraagstelling.

Na het verwijderen van de teelaarde legde de graafmachine van 25 ton (Hitachi 250 Lc) met platte bak de sleuven machinaal aan. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van een archeoloog om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. De sleuven zijn afgegraven tot op de moederbodem (zandige klei met keien) of tot het eerste archeologisch leesbare niveau. De grond werd gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurde op de manier dat de originele bodemopbouw opnieuw werd bekomen.

De sporen zijn na het afgraven onmiddellijk manueel opgeschoond, gefotografeerd met een fotobordje (met projectcode 23-WOR-GS / 2025A65), beschreven in de SOLVA-Archeologiedatabank en topografisch ingemeten met een RTS (Trimble R12i). Alle vondsten kregen een identificatienummer (= vondstnummer). De profielen zijn geregistreerd om op die manier een beter beeld te krijgen van de bodemopbouw. Elk profiel is gefotografeerd en per laag beschreven. Van alle sleuven en profielen is de precieze locatie topografisch ingemeten.

Het gebruik van gestandaardiseerde fiches en een gestandaardiseerde nummering van de sporen en de lagen in een spoor – en alles wat daarmee samenhangt (foto's, plannen, vondsten, ...) – heeft niet alleen te maken met het stroomlijnen van de registratie op het veld, maar ook met de verwerking van deze gegevens tijdens de rapportage.

De Dienst Archeologie van SOLVA heeft in de loop van 2009 de ontwikkeling van een databank geïnitieerd. Haar doel is het kunnen zowel invoeren en opslaan, als raadplegen en beheren van alle gegevens–velddata en externe informatie–in één systeem. Daarenboven is het de opzet om met de databank overzichtelijke lijsten te kunnen genereren, die als bijlagen kunnen dienen in de rapporten.

De absolute basis van de databank, de kleinste atomaire eenheid als het ware, is het **spoor**. Dit valt uiteen in acht types: 'laag', 'muur', 'vloer', 'skelet', 'hout', 'vondst', 'vertical feature interface' of 'VFI' en 'horizontal feature interface' of 'HFI'. Voor elk type spoor bestaat één gestandaardiseerde fiche in de databank. Aan deze kleinste eenheid wordt alles gekoppeld: plannen, tekeningen, foto's én vondsten. Bovendien worden op dit niveau de eerste relaties gelegd tussen de sporen onderling: een spoor 'is recenter', 'is ouder', 'gelijktijdig met' of 'hetzelfde als' een ander spoor.

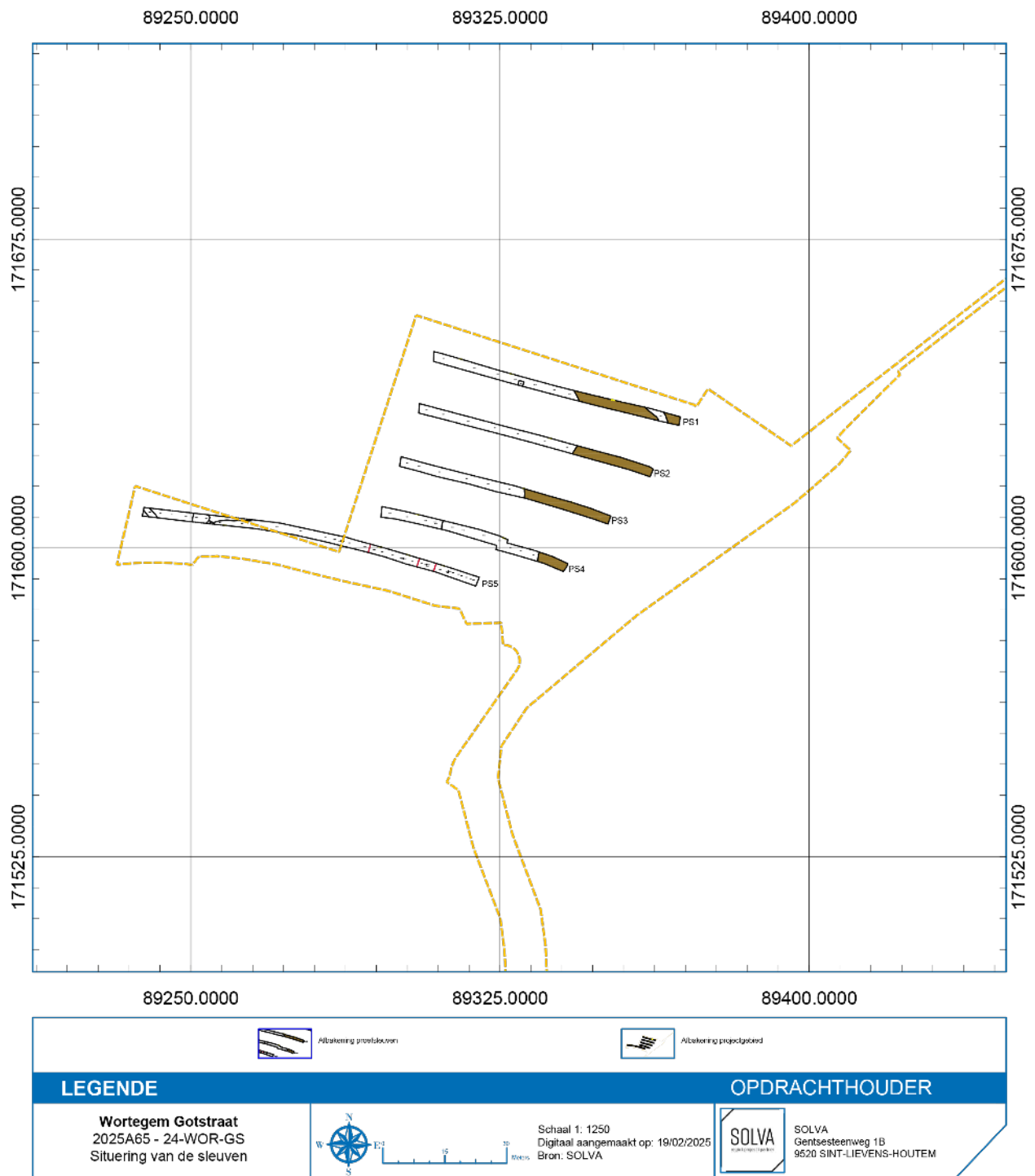
Op een tweede niveau in de databank staan de **spoorcombinaties**. Deze groeperen één of meerdere sporen. Elke spoorcombinatie krijgt een individueel nummer, namelijk het nummer van het eerste spoor dat tot deze spoorcombinatie behoort. Het is evenwel niet zo dat elk spoor noodzakelijk deel uitmaakt van een spoorcombinatie. Verstoringen en ‘negatieve sporen’, sporen die na couperen geen of een natuurlijk spoor blijken te zijn, worden niet tot het niveau van een spoorcombinatie gebracht, maar bestaan enkel tot op het spoorniveau. De plannen, tekeningen, foto’s en vondsten die gekoppeld zijn aan een spoor worden door de databank automatisch verbonden aan de spoorcombinatie waartoe ze behoren. Vanuit dit niveau kan men dus makkelijk navigeren in de verschillende sporen van die spoorcombinatie en waaraan de vondsten, plannen, tekeningen en foto’s verbonden zijn. Op dit niveau laat de databank eveneens toe chronologische/stratigrafische relaties te leggen tussen de spoorcombinaties onderling.

Het derde niveau in de databank bevat de **structuren**. Structuren groeperen op hun beurt één of meerdere spoorcombinaties. Ook zij krijgen een individueel nummer, met name het eerste spoorcombinatienummer dat tot deze structuur behoort. Indien bijvoorbeeld een gebouwplattegrond (structuurniveau) is vastgesteld, bestaande uit verschillende paalsporen(spoorcombinatieniveau), dan zal deze gebouwplattegrond het nummer dragen van een spoorcombinatie (een paalspoor) die deel uitmaakt van deze structuur. Elk paalspoor(spoorcombinatieniveau) kan op zijn beurt bestaan uit een paalkern (spoorniveau) en een insteek(spoorniveau). Opnieuw is het zo dat niet elke spoorcombinatie tot een structuur hoeft te behoren. De databank groepeert onder een structuur telkens de plannen, tekeningen, foto’s en vondsten die gekoppeld zijn aan de spoorcombinaties die deel uitmaken van de structuur. Opnieuw is vanuit het structuurniveau gemakkelijk te navigeren tussen de verschillende spoorcombinaties die ertoe behoren en zo, verder afdalend, uiteindelijk tussen de verschillende sporen. Op dit niveau kunnen eveneens chronologische/stratigrafische relaties gelegd worden tussen structuren.

Wat de vondsten en de staalnames betreft, wensen we mee te geven dat de databank een uitgebreide mogelijkheid tot determinatie, datering en assessment voorziet. Dit gebeurt zoals vermeld op het spoorniveau. Hieraan zijn de verschillende vondst- en staalnummers van de vondsten gekoppeld. Bij het ingeven van de vondsten wordt ‘automatisch’ een datering gegenereerd, maar deze kan manueel overschreven worden. Dit geldt op spoor-, spoorcombinatie-en structuurniveau.

De databank laat eveneens toe de vondstgegevens te bevragen en te exporteren naar Excel. Bovendien kan voor elke vondst een logboek van de verschillende behandelingen aangemaakt worden. De databank bevat tot slot alle relevante documenten met betrekking tot een project in een map ‘bijlagen’: rapporten, plannen, overzichtsfoto’s, rapporten natuurwetenschappelijk onderzoek, totaalplan, ...

3.1.3.2 INPLANTINGSPLAN VAN DE PROEFSLEUVEN EN PROEFPUTTEN

Figuur 38. Situering van de proefsleuven in het plangebied.

3.1.3.3 BESCHRIJVING VAN DE OPENGELEGDE OPPERVLAKTE

De lengte van de proefsleuven varieert tussen de 46,9 en 82,6 lopende meter. In onderstaande tabel worden de verschillende lengtes en oppervlaktes per proefsleuf weergegeven.

Tabel 1: Weergave van de lengte en oppervlaktes per proefsleuf.

<u>Proefsleuf</u>	<u>Lengte</u>	<u>Oppervlakte</u>
PS1	61,6 m	138,1 m ²
PS2	58,5 m	128,4 m ²
PS3	52,6 m	120 m ²
PS4	46,9 m	115,3 m ²
PS5	82,8 m	177,6 m ²
	Totaal:	679,4 m ²

De totale werfzone bedraagt ca. 8575 m². Het deel van het projectgebied (perceel C8a5) dat in aanmerking kwam voor vervolgonderzoek, is momenteel als landbouwgrond gebruikte parking en bufferbekken, is 4697 m² groot. Dit wil zeggen de proefsleuven 14,49 % van deze oppervlakte hebben onderzocht. Deze steekproef liet toe om een goede inschatting te maken van het terrein en van de impact van de werken op het archeologische erfgoed in de bodem.

3.1.3.4 MOTIVATIE VAN DE KEUZE TEN AANZIEN VAN DE SELECTIE VAN VONDSTEN

Tijdens het terreinwerk is er geen selectie gebeurd bij het recupereren van de vondsten. Om een zo compleet mogelijk beeld van de site en de archeologische restanten te verkrijgen, is **alles** verzameld. Alle vondsten zijn voorzien van een vondstnummer (= uniek volgnummer) en opgenomen in de SOLVA-Archeologiedatabank.

3.1.3.5 MOTIVATIE VAN DE KEUZE TEN AANZIEN VAN STAALNAME

Gezien de aard van het sporen bestand (grote erosiegeul/colluvium) was een staalname niet nuttig. Er zijn daarom geen stalen genomen voor verder onderzoek.

3.1.3.6 BESCHRIJVING VAN HET GEBRUIKTE MATERIAAL

De afgraving gebeurde met graafmachine Hitachi 250 Lc met een platte bak van 2 meter breed. De foto's zijn genomen met een Panasonic DMC-G80. De vondsten zijn per laag gerecupereerd en in vondstzakjes gestoken. Deze werden vervolgens onmiddellijk voorzien van een uniek volgnummer (= vondstnummer). Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werden gedaan met een GPS-toestel (Trimble R12i). De registratie van de archeologische sporen gebeurde met een tablet met de *Filemaker Pro app*.

3.1.3.7 BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN EVENTUELE AFWIJKENDE METHODIEK EN VAN EVENTUELE BIJSTELLINGEN VAN DE OORSPRONKELIJKE STRATEGIE

Proefsleuf 5 is buiten de vooraf uitgezette lijn aangelegd door een inschattingsfout van de kraanbestuurder. Echter kunnen de resultaten uit deze sleuf wel dienen voor het afwegingskader van deze nota.

3.1.3.8 ZONES WAAR BEHOUD IN SITU GEBEURDE

In de proefputten werd machinaal afgegraven tot op het eerste relevante archeologisch niveau. In functie van de vraagstelling werd van de grote sporen plaatselijk een evaluatie gemaakt. De overige sporen zijn *in situ* bewaard.

3.1.3.9 DE ASPECTEN WAARVOOR ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEWONNEN

Niet van toepassing.

3.1.3.10 DE ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD GEVRAAGD
Niet van toepassing.

3.2 ASSESSMENTRAPPORT

3.2.1 BESCHRIJVING VAN DE AARDKUNDIGE OPBOUW VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

In totaal zijn er 14 profielen geregistreerd (Tabel 2) verspreid over heel het projectgebied (Figuur 39).

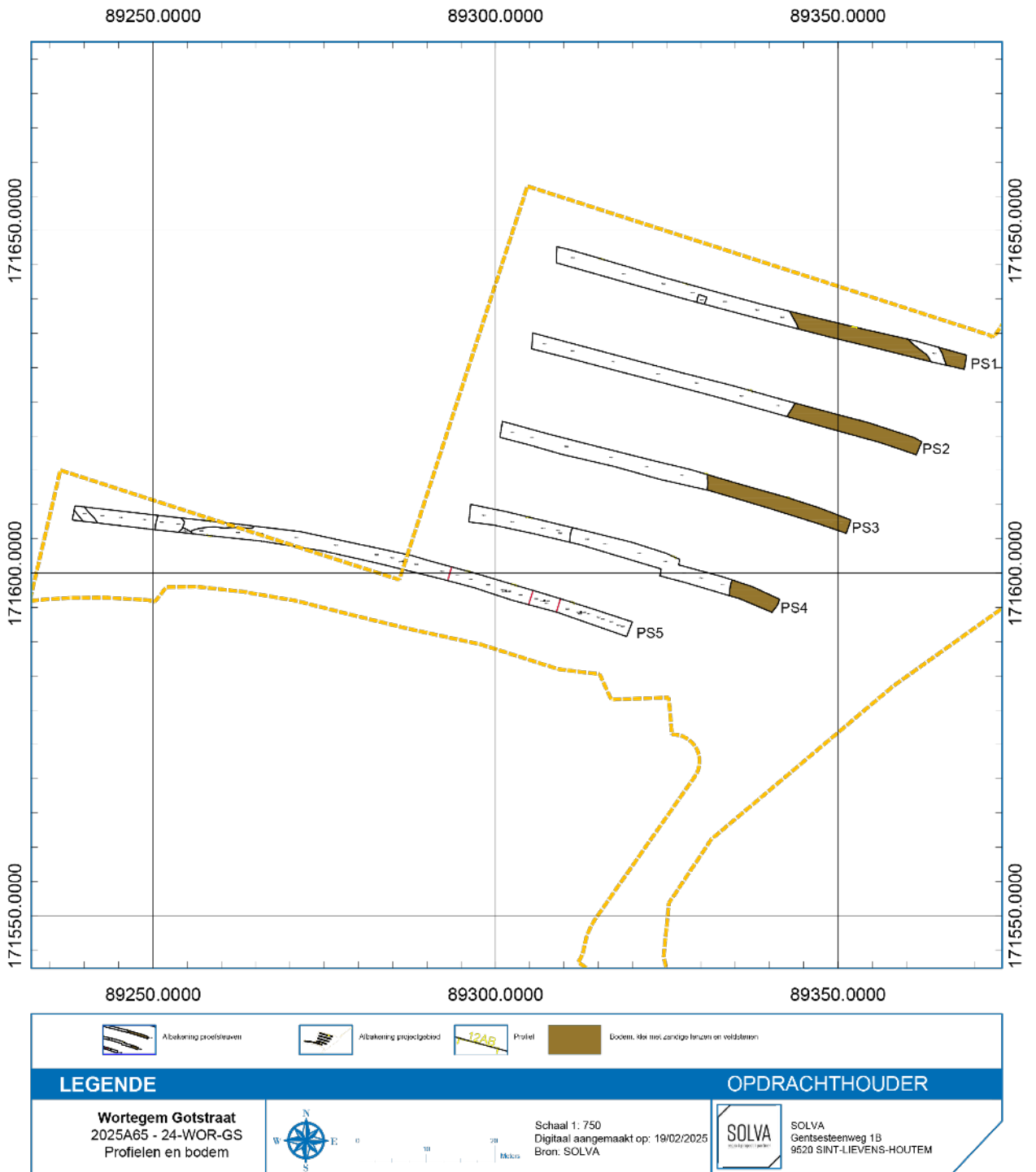
Tabel 2: Overzicht van de profielen per proefsleuf.

PS 1	1AB / 2AB / 3AB
PS 2	4AB
PS 3	5AB / 6AB
PS 4	7AB / 8AB
PS 5	9AB / 10AB / 11AB / 12AB / 13AB / 14AB

De afgraving in de proefsleuven ging tot de C-horizont: hier het gaat om wLDx (matig droge tot matig natte zandleembodem met onbepaald profiel) en Ldp (matig natte zandleembodem zonder profiel). Die bovenop een tertiaire afzetting is gelegen. De formatie van Tielt, is een grijsgroen zeer fijn zand tot stilt die doorgaans sterk kleihoudend is. Op deze locatie is de formatie vooral sterk kleihoudend met lokaal veel veldsteen en af en toe silexknollen.

De aflijning van de Ldp bodem (zie Figuur 20) valt samen met hetgeen tijdens het proefsleuvenonderzoek als ‘erosiegeul’ is vastgesteld. Over de quasi volledige breedte van het projectgebied is immers een brede geul geregistreerd die opgevuld is met colluviaal materiaal uit diverse periodes.

Dit verklaart het grote verschil in diepte van uitgraving van de sleuven. In proefsleuf 1 en 3 werd vlak onder de ploeglaag al het gewenste archeologische niveau vastgesteld (Formatie van Tielt), aan de westelijke kant is er gezakt tot wel 1,6 m onder het maaiveld om een archeologisch niveau aan te leggen. Onder de ploeglaag bevond zich immers een dik colluviaal pakket, met in het zuidelijke gedeelte ook nog een oude Ap onder de huidige ploeglaag.

Figuur 39. Basisplan van het proefsleuvenonderzoek met weergave van de profielen en de bodems.

3.2.1.1 REFERENTIEPROFIEL 1: AP OP TERTIAIRE AFZETTING

In het oosten van het projectgebied is net onder de Ap (LD-samenstelling) een tertiaire laag vastgesteld, de Formatie van Tielt (Foto 11). Op deze plaats is die sterk kleihoudend met lokaal hoge concentraties veldsteen. Het archeologisch niveau op deze plaats bevindt zich onmiddellijk onder de ploeglaag. Mogelijk is er op deze locatie ook erosie geweest van laat-glaciale afzettingen, ofwel is het eolische (zand)-leem dek hier nooit heel dik geweest. De archeologische verwachting op deze ondergrond is omwille van de mogelijke erosie, en de compactie (klei, concentratie stenen) eerder laag.

Foto 11. Profiel 1AB in proefsleuf 1. De ploeglaag ligt meteen op tertiaire afdekking met veldsteen.

3.2.1.2 REFERENTIEPROFIEL 2: OPVULLING VAN EEN EROSIEGEUL

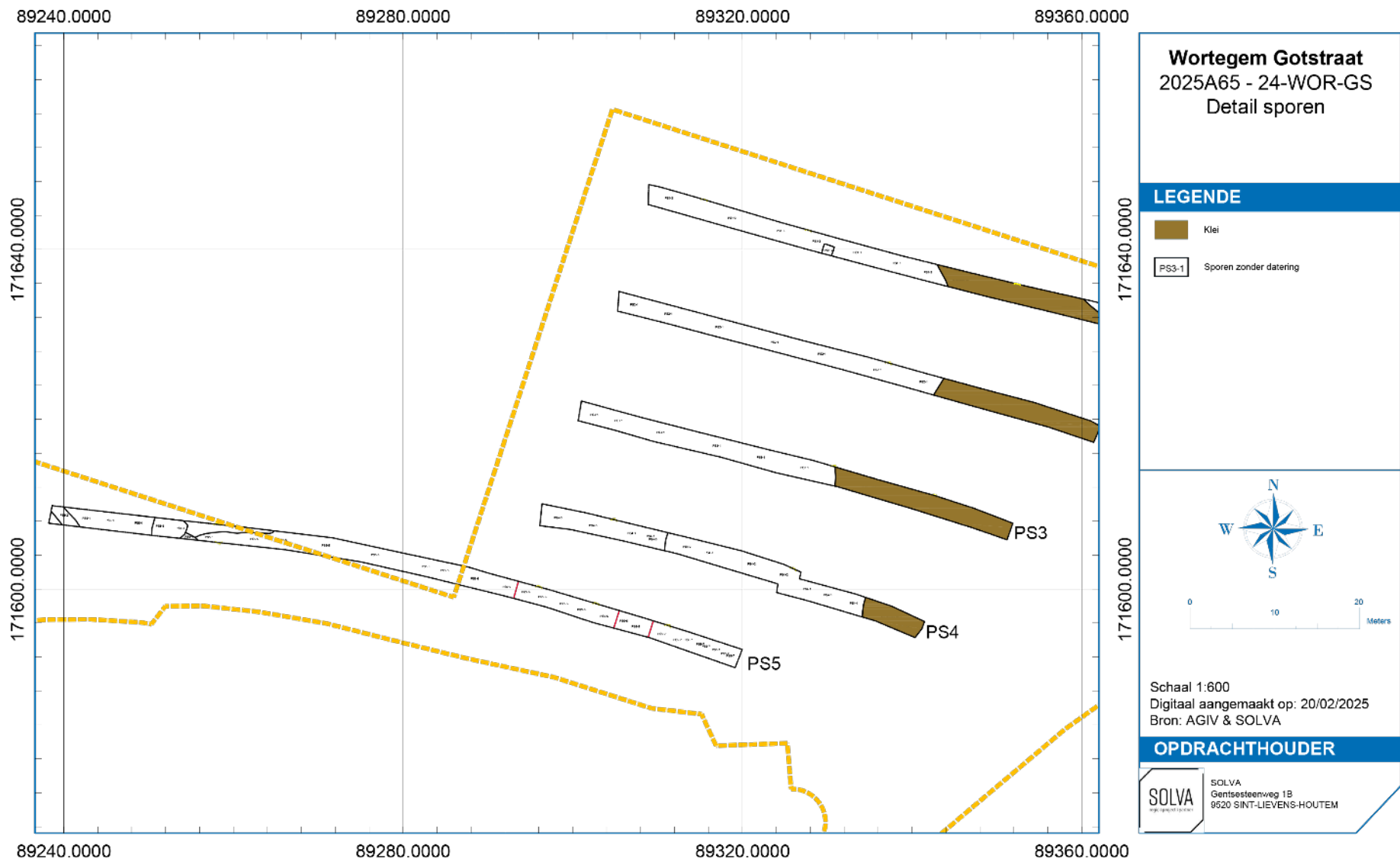
Op het grootste deel van het terrein is de opvulling van wat wellicht een erosiegeul was vastgesteld. De afbakening van deze geul komt goed overeen met hetgeen op de bodemkaart als een Ldp-bodem is gekarakteriseerd (Figuur 20). Tijdens het archeologische onderzoek bleek de insnijding van dit spoor vrij scherp te zijn (Foto 13, 3.2.2.1). De opvulling van deze geul bestond uit een dik, wellicht colluviaal pakket dat fragmenten aardewerk, baksteen en bouw materiaal type tegula bevatte. Daarnaast bevatte de laag veel silexrolkeien en kleinere inclusies baksteen. In de colluviale laag was geen profielontwikkeling te zien. Op sommige plaatsen was onder de huidige ploeglaag, een ongeveer 40-45 cm dikke laag te zien die als oude Ap te interpreteren is. De dikte van dit pakket verschilde van sleuf tot sleuf. Aan de westelijke kant is de onderkant van dit spoor niet bereikt. De sleuven zijn tot ongeveer 1,6m uitgegraven, maar omdat de sleufwanden instabiel werden, is het uitgraven op deze diepte gestaakt. Aangezien de moederbodem aan de oostzijde zo ondiep onder de ploeglaag zit, zijn, met uitzondering van uitzonderlijk diepe structuren, geen archeologische sporen meer te verwachten hieronder.

Foto 12. Profiel 2AB in proefsleuf 1.

Foto 13. Insnijding van erosiegeul in proefsleuf 1.

Figuur 40. Detail allesporenplan.

3.2.2 ASSESSMENT VAN SPOREN, SPOORCOMBINATIES EN ARCHEOLOGISCHE STRUCTUREN

In totaal werden er 15 afzonderlijke spoornummers geregistreerd in de 5 proefsleuven, echter behoren de meeste spoornummers toe aan de erosiegeul die over alle proefsleuven heen is aangetroffen (Figuur 40). In bijlage is een overzicht te vinden van de volledige sporenlijst alsook een niet-gefaseerd allesporenplan.

De sporen worden in dit assessment opgenomen tezamen met de relevante vondsten.

3.2.2.1 EROSIEGEUL

Zoals in hoofdstuk 3.2.1.2 beschreven is er over de gehele lengte van het terrein een erosiegeul vastgesteld. Deze manifesteerde zich op het terrein door een duidelijke insnijding in het tertiaire moedermateriaal. Het verloop van de geul correspondeert met hetgeen op de bodemkaart als Ldp is gekarakteriseerd. Op verschillende plaatsen zijn profielen gezet die in de meeste gevallen omwille van veiligheidsredenen gestaakt zijn, en niet de onderkant van de uitgraving hebben bereikt (Foto 14). De opvulling van het spoor bestaat uit een geelbruine zandleem zonder veel profielontwikkeling. In de vulling zaten fragmenten baksteen, niet gedetermineerd bouwmetaal, silexrolkeien en sporadisch kalkmortelbrokjes.

Foto 14. Coupe 3AB, aan de westkant van het projectgebied. De onderkant van de coupe zit ongeveer op 1,8 m onder het maaiveld, maar zat nog niet door de opvulling van de geul.

Aan de westelijke kant van de meest zuidelijke sleuf is de onderkant van de erosiegeul vastgesteld. Op een diepte van ongeveer 1m onder het maaiveld is de natuurlijke bodem (tertiaire zandige klei met veldsteen) bereikt.

Foto 15. Profiel 10AB in de westelijke kant van proefsleuf 5.

Het materiaal uit de opvulling (colluviale lagen) van de erosiegeul beslaat een breed chronologisch spectrum (Tabel 3). Er zijn zowel fragmenten Romeins bouwmetaal, middeleeuwse scherven als postmiddeleeuws steengoed aangetroffen in de opvulling. Opvallend is dat er op twee verschillende plaatsen duidelijk handgevormd, met chamotte verschaald Merovingisch aardewerk is aangetroffen (Foto 16).

Foto 16. Merovingisch aardewerk uit spoor PS5-7 (24-WOR-GS-7).

PS1--3--	
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1
Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type tegula	1
PS2--1--	
Bouwmateriaal / Baksteen	1
Bouwmateriaal / Verbrande leem	1
PS3--LV--	
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur algemeen / niet gedetermineerd	1
PS4--1--	
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Merovingisch-Karolingisch chamotte handgevormd / Merovingisch chamotte handgevormd / (kook)pot	1
PS4--2--	
Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type tegula	1
Natuursteen / Niet gedetermineerd	1
PS5--5--	
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2
PS5--7--	
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Merovingisch-Karolingisch chamotte handgevormd / Merovingisch chamotte handgevormd / niet gedetermineerd	2
Eindtotaal	15

Tabel 3. Materiaal uit opvulling bovenop erosiegeul.

De gemixte samenstelling van het vondstenmateriaal wijst er op dat de opvulling van de erosiegeul wellicht over een langere periode heeft plaatsgevonden. Op sommige plaatsen is op het bodemprofiel een vrij recent afgedekte laag te zien onder de ploeglaag (Foto 14). Wellicht is de opvulling en uitvlakking van de geul tot zeer recent verder gezet. De aanwezigheid van het vondstenmateriaal in de opvulling heeft bijgevolg slechts een beperkte informatiewaarde. Veel meer dan de menselijke aanwezigheid in de omgeving van de erosiegeul bewijst dit materiaal niet.

3.2.2.2 HOUTSKOOLRIJKE LAGEN IN EROSIEGEUL

In proefsleuf 5, helemaal in het zuiden van het onderzochte gebied is in de opvullingspakketten van de erosiegeul een houtskoolrijk pakket aangetroffen: PS5-6 (Foto 17 en Foto 18). In de colluviale laag die errond en erboven zat (PS5-5) zijn ook fragmenten verbrande leem aangetroffen. Het houtskoolrijke pakket zat op een diepte van ongeveer 1,2m onder het maaiveld en was ongeveer 20 cm dik. Het pakket had achter geen duidelijke aflijning of insnijding in het colluviale pakket. Zowel bovenop als onder de laag is de bodemopbouw sterk gelijkend aan de rest van de opvulling (Foto 19). Wellicht is deze laag dus een dumppakket dat in de toen nog steilere erosiegeul is geworpen. In het pakket is een randfragment van een gereduceerd gebakken gedraaide kogelpot ingezameld. Deze wijst op een datering tot het eerste kwart van de 14de eeuw.

Er zijn voor het overige geen bewoningssporen aangetroffen die te linken zijn aan deze laag, hoewel de combinatie van verbrande leem en houtskoolpakketten frequent wordt aangetroffen op middeleeuwse sites in het zuiden van Oost-Vlaanderen.³⁴

Foto 17. Bovenaanzicht van spoor PS5-5 (links, grijs met sporadische brokken verbrande leem) en PS5-6 (rechts, houtskoolrijk).

³⁴ E.g. Outer Stuypenberg (De Graeve & De Maeyer 2022), Ronse De Stadstuin (Pede *et al.* 2015), Kruishoutem Containerpark (Vanholme, Taelman & Cherretté 2015), Ronse Pont West fase 1 (De Graeve 2018).

Foto 18. Schuine opname van het houtskoolrijke spoor PS5-6.

Foto 19. Profiel 13AB ter hoogte van het houtskoolrijke pakket PS5-6. Er is weinig verschil te zien in de opvulling boven de laag, en onder de laag (ingestort). Wellicht is deze laag een plaatselijke dump van houtskool in een colluviale opvulling.

3.2.2.3 NIET GEDATEERDE SPOREN

In het westen van proefsleuf 5 zijn onder de opvulling van de erosiegeul (PS5-1 op deze locatie) twee mogelijke kuilen aangetroffen PS5-3 en PS5-4. Kuil PS5-3 heeft een vrij donkere opvulling met een sterk afgerond uiteinde aan het oosten (Foto 20). De sporen zijn ongeveer op 70 cm onder het huidige maaiveld aangesneden. Er zijn geen vondsten gedaan uit de sporen die kunnen gebruikt worden voor een datering.

Foto 20. Zicht op PS5-3 (bovenaan) en PS5-4 (links).

3.2.2.4 RECENTE SPOREN

Er zijn in proefsleuf 1 nog enkele recente sporen aangetroffen (PS1-1, PS1-3). Hoewel er geen materiaal is gevonden in de sporen wijst de vulling van de sporen (sterk heterogeen) op een recente oorsprong. Spoor PS1-2 is aangelegd bovenop de erosiegeul (Foto 21).

Foto 21. Spoor PS1-2.

3.2.3 ASSESSMENT VAN VONDSTEN

De relevante vondsten zijn weergegeven in 3.2.2.

Alle vondsten zijn genummerd, gewassen en ingevoerd in de relationele databank van SOLVA. Bij het aardewerk (n=10) gebeurde een identificatie en een telling van de technische groepen en hierbinnen een identificatie en een telling van de vormtypes.

Een tabel met de vondsten van alle zones is terug te vinden in de lijsten in bijlage.

3.2.3.1 ASSESSMENT VAN DE STALEN

Niet van toepassing.

3.2.4 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle data, gegeneerd in het kader van deze archeologienota, zijn door SOLVA digitaal bewaard op een centrale server. Deze server realiseert dagelijks een “in-huis” back-up en wordt *off-site* gekopieerd. Alle data en rapporten zijn geïntegreerd in de SOLVA-Archeologiedatabank en raadpleegbaar. De vondsten zijn gewassen en gedroogd en conform de regels van de Code van Goede Praktijk v4.0 bewaard in het Onroerend Erfgoeddepot van SOLVA.

3.2.5 DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn de opvulling van een grote erosiegeul, een houtskoolrijke laag, enkele niet gedateerde kuilen en verschillende recente sporen aangetroffen. De opvulling van de erosiegeul bevat materiaal uit verschillende periodes: Romeins bouwmetaal, Merovingisch aardewerk, middeleeuws aardewerk, postmiddeleeuws aardewerk en brokken bouwmetaal. De opvulling van de erosiegeul zal over een lange periode hebben plaatsgevonden, waarbij landbouwers steeds hebben geprobeerd om het hoogteverschil door de geul zoveel als mogelijk weg te werken om een zo vlak mogelijk ploegland te creëren.

Ter hoogte van de zuidoostelijke hoek van het onderzoeksterrein is een houtskoolrijke laag aangetroffen met daarin een fragment van een reducerend gebakken, gedraaide scherf. Wellicht is deze laag een dumppakket uit de late middeleeuwen in de grote erosiegeul. Er zijn geen andere aanwijzingen van bewoningssporen uit deze periode.

In de westelijke kant van proefsleuf 5 zijn twee kuilen aangetroffen die geen dateerbaar materiaal hebben opgeleverd. Naast deze sporen zijn nog enkele recente sporen aangetroffen in proefsleuf 1. De vulling van de sporen wijst echter op (zeer) recente uitgravingen.

3.2.6 CONFRONTATIE VAN DE BEVINDINGEN MET DE RESULTATEN VAN VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES

Het bureauonderzoek wees uit dat bij aanvang van het onderzoek maar een beperkte archeologische kennis was over het onderzoeksterrein. Een klein proefputtenonderzoek met wetenschappelijke vraagstelling toonde aan dat er in de oostelijke kant van het onderzoeksterrein geen kans was op steentijden. De moederbodem (tertiaire klei met zandige lenzen en veldstenen) bevond zich onmiddellijk onder de Ap.³⁵ Tijdens het onderzoek zijn wat scherven ingezameld uit de ploeglaag, echter zijn deze recente scherven wellicht te linken aan landbouwactiviteiten (opvoeren van mest). Er zijn geen archeologische sporen aangetroffen tijdens dit onderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek wees uit dat er een grote opgevulde erosiegeul op het terrein aanwezig was. Deze is gedurende een lange periode geleidelijk aan opgevuld geraakt met bodemmateriaal. Op verschillende plaatsen was een vrij recente “oude ploeglaag” te zien, die er op wijst dat het opvullen van het niveauverschil door de geul nog tot heel recent moet hebben verder geduurd. In de opvulling van de erosiegeul is zowel Romeins bouwmetaal, Merovingisch, middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk aangetroffen.

3.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

3.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

Zie 3.2.5

3.2.7.2 AFBAKENING VAN DE ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT

Enkel in de meest westelijke hoek van het onderzoeksgebied raken de werken net aan het potentieel archeologische niveau waar twee niet gedateerde kuilen zijn geregistreerd. De sporen zitten op 55,91 TAW, het maaiveldniveau bevindt zich op 56,91 TAW. De uitgraving voor de werken gaat maximaal 1,2m diep, aan de noordelijke zijde van de wadi, vermits de zuidelijke kant in ophoging wordt gerealiseerd. De totale mogelijke verstoring tot op het archeologisch leesbare niveau bedraagt maximaal zo'n 100 m². Indien er in deze zone al sporen zouden zijn bewaard, is de kenniswinst hierdoor uiterst laag.

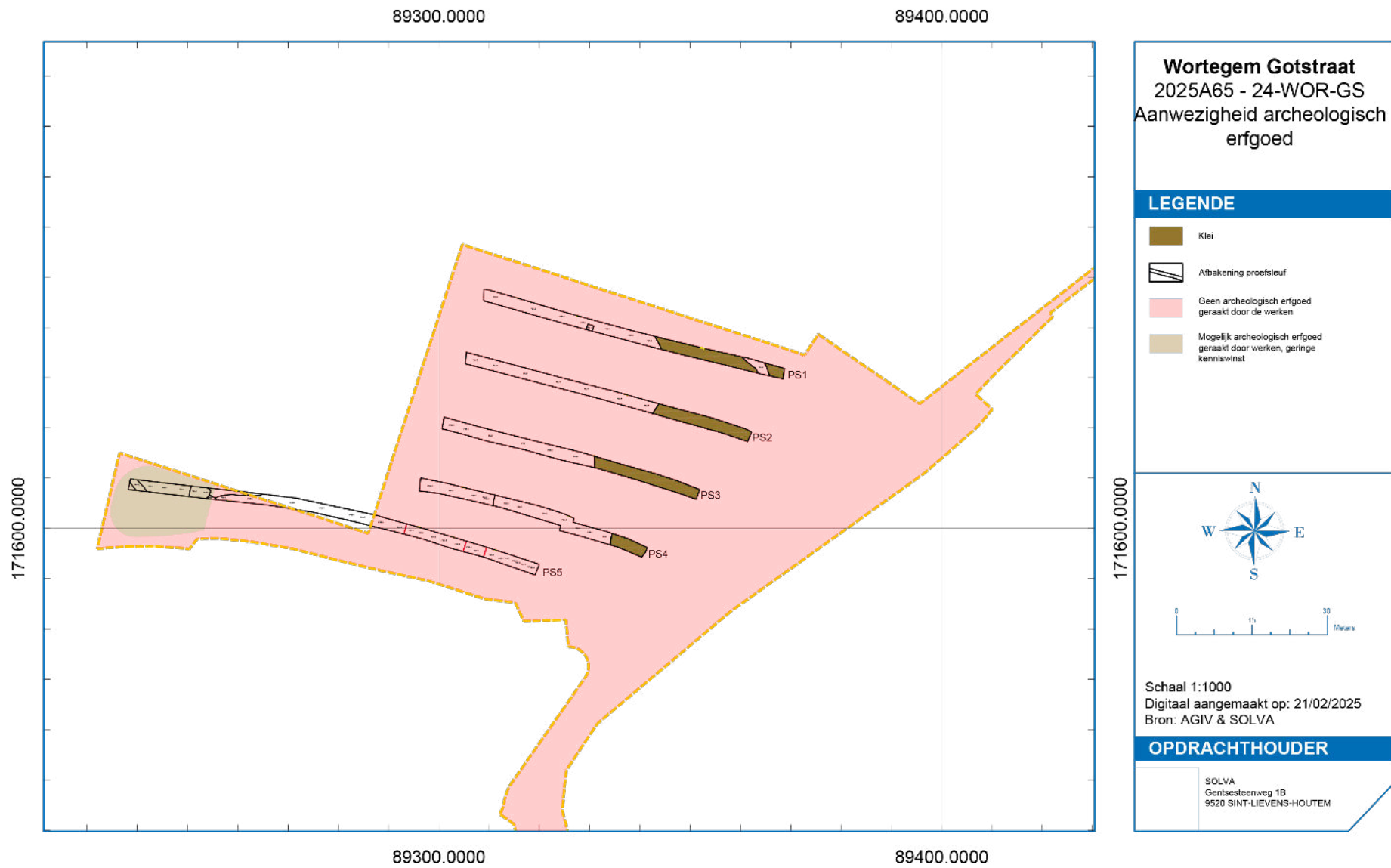
Zie Figuur 41

3.2.7.3 AFBAKENING VAN DE ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT

Zie Figuur 41

---

³⁵ De Maeyer & De Graeve 2024)

Figuur 41. De aan- en afwezigheid van archeologisch erfgoed.

3.2.7.4 BEANTWOORDEN VAN DE VOOROPGESTELDE VRAAGSTELLING

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem had tot doel informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. De meeste aandacht hierbij gaat uit naar de oudere periodes, aangezien er voor deze geen informatie beschikbaar is. Hiertoe zijn volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen geformuleerd:

- *Zijn er antropogene sporen aanwezig?*

Er zijn tijdens het vooronderzoek maar in beperkte mate antropogene sporen aangetroffen. Het merendeel van het onderzoeksterrein wordt doorsneden door een grote erosiegeul die opgevuld is met materiaal van de Romeinse periode tot de postmiddeleeuwen. In de zuidelijke kant van het projectgebied zijn er aan de westelijke zijde twee niet gedetermineerde kuilen teruggevonden. Aan de oostelijke kant is een houtskoolrijk opvullingspakket met middeleeuws materiaal aangesneden.

- *Op welke niveaus manifesteren deze zich?*

De sporen zitten meer dan 1m onder het huidige maaiveld. Deze zijn pas zichtbaar geworden onder de colluviale opvulling van de erosiegeul. Ook het houtskoolrijke pakket zat meer dan 1 m diep onder het huidige loopvlak.

- *Zijn er bodemhorizonten en sporen aanwezig die bijzondere aandacht verdienen?*

Neen.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

Het is niet uit te sluiten, maar wellicht eerder onwaarschijnlijk.

- *Kan op basis van het sporenbestand in het vooronderzoek een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?*

Op basis van het proefsleuvenonderzoek wordt de kans op een aanwezige site zeer klein tot onbestaande geacht.

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?*

Het vondstenmateriaal uit de opvulling van de erosiegeul beslaat een brede periode gaande van de Romeinse periode, over de Merovingische periode, middeleeuwen tot de postmiddeleeuwen.

- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van de archeologische vindplaatsen?*

In het projectgebied zijn geen archeologische vindplaatsen te verwachten. Het grootste deel van het projectgebied wordt ingenomen door een grote erosiegeul die gedurende een lange periode is opgevuld geraakt. De enkele kuilen die aangetroffen zijn manifesteerden zich onder de opvulling van de erosiegeul. Wellicht is een groot deel van deze sporen weggeërodeerd. Hetzelfde geldt voor de zones waar de erosiegeul niet is vastgesteld. Daar is een Ap-C profiel vastgesteld waarbij de huidige ploeglaag onmiddellijk op zandige klei met veel rolkeien en veldsteen lag.

- *Wat is de waarde en het kennispotentieel van de vastgestelde archeologische vindplaatsen?*

Het potentieel op kennisvermeerdering in dit projectgebied is zeer laag tot onbestaande. Het proefsleuvenonderzoek legde maar in zeer beperkte mate archeologische sporen bloot, die vervolgens ook maar in beperkte mate zullen geraakt worden door de geplande werken. De combinatie van factoren leidt ertoe dat verder onderzoek slechts **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering** heeft.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaatsen?*

Het projectgebied kan qua verwachting opgedeeld worden in twee zones. In de **zone** van de bestaande **wegtracés** is de **verwachting** voor het aantreffen van **gave archeologische sporen** nagenoeg **nihil**. Aangezien de geplande werken een **beperkte bodemingreep** hebben in de 'straatzone', de werken grotendeels een **lijnvormig tracé** volgen en deze zone en de omgeving reeds in **sterke mate zijn ingericht**, biedt verder onderzoek **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering**. De nieuwe wegenis zal een bestaande rijweg vervangen, wat dus betekent dat er **quasi geen nieuwe bodemverstoringen** zullen zijn. Kleinere diepere verstoringen moeten algemeen gezien worden als bijkomende verstoringen in een reeds sterk ingericht landschap. De werken bieden dus **geen of zeer weinig mogelijkheid om een ruimtelijk inzicht** te verwerven in eventuele archeologische sporen, te meer omdat ook de ruimere omgeving reeds in sterke mate is ingericht (bewoning, bedrijventerrein) of niet tot woonuitbreidingsgebied behoort.

De zone van de parking (= perceel C8a5) heeft enkele sporen van antropogene oorsprong opgeleverd. De sporen zijn op ruime diepte (+ 1 m onder het huidige maaiveld) aangetroffen omdat ze afgedekt worden door de opvulling van een erosiegeul. Dit leidt ertoe dat de werken slechts op een kleine plaats het eventuele archeologische niveau zullen raken.

- *Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud in situ nagestreefd worden en, zo ja, aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?*

Aangezien de werken slechts een beperkte impact zullen hebben op het archeologisch archief, zullen eventuele archeologische relicten zo goed als ongeschonden blijven.

- *Voor archeologische vindplaatsen die vergraven of geraakt worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling die niet in situ bewaard kunnen blijven: wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?*

Zie Figuur 41

- *Zijn natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig voor de beantwoording van de vraagstellingen?*

Neen alle onderzoeksvragen zijn te beantwoorden op basis van het gevoerde vooronderzoek.

- *Is verder onderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Neen. Enkel in de westelijke zone van het onderzoeksgebied (zone van de wadi) zullen de werken in zeer beperkte mate eventueel raken aan archeologische sporen. De combinatie van een **zeer beperkt aantal archeologische sporen** met de **beperkte impact** van de **werken ten aanzien van het archeologisch erfgoed** zorgt dat een **verder archeologisch traject** kosten-baten gezien, **niet opportuun wordt geacht**.

- *Hoe dienen eventuele onderzoeksmethodes dan op elkaar te worden afgestemd?*

Niet van toepassing.

4 BIBLIOGRAFIE

4.1 LITERATUUR

DE GRAEVE A., 2018: *Ronse Pont West. 4000 jaar leven in een dynamisch landschap*, SOLVA Archeologierapport 157. Erembodgem

DE GRAEVE A. & De MAEYER W. 2022. *Outer Stuypenberg. Archeologisch onderzoek*. SOLVA Archeologierapport 228. Erembodegem

DE MAEYER W., Taelman E. & Chérrette B. 2018: *Wortegem Diepestraat. Archeologisch onderzoek*, Erpe-Mere, SOLVA archeologie rapport 129.

De MAEYER W. & DE GRAEVE A. 2024: *Wortegem – vierkante meter. Archeologisch onderzoek – eindrapport*, Erembodemgem, SOLVA archeologie rapport 297.

PEDE R., CLEMENT C., DE CLEER S., GUILLAUME V. & Chérrette B. 2015: *Ronse De Stadstuin. Archeologisch onderzoek*, SOLVA Archeologie Rapport 20, Erembodegem.

SEVENANT M., MENSCHAERT J., COUVREUR M., RONSE A., ANTROP M., GEYPENS M., HERMY M. & DE BLUST G. 2002: *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten. Onuitgegeven rapport.*

TACK G., VAN DEN BREMT P., HERMY M. en CHARLIER G. 1993: *Bossen Van Vlaanderen. Een Historische Ecologie*, Leuven.

VAN LOKEREN A. 1869 : *Chartres et documents de l'abbaye de Saint-Pierre au Mont Blandin à Gand depuis sa fondation jusqu'à sa suppression, avec une introduction historique*, Gand.

VERHULST A. 1995: *Landschap en landbouw in middeleeuws Vlaanderen*, Brussel.

VERSCHOORE A. 1979: *Zo leefde Wortegem*, Oudenaarde.

WICKHAM C. 1994: *Land and Power. Studies in Italian and European Social History, 400-1200*, London.

4.2 WEBSITES

Laatste raadpleging op 24 /02 /2025

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://geo.onroerendergoed.be>

<https://maps.google.be>

<http://www.cartesius.be>

<http://cai.onroerendergoed.be/>

WORTEGEM GOTSTRAAT

ARCHEOLOGIENOTA – VERSLAG VAN
RESULTATEN BUREAUONDERZOEK (2024K35)
PROEFSLEUVENONDERZOEK (2025A65)

LAURE MEESEN, LOUISE SAVELS & ARNE DE GRAEVE

DOSSIERSAMENSTELLING

Laure Meesen, Louise Savels, Arne De Graeve

PROJECT

Wortegem Gotstraat – Archeologienota (bureauonderzoek, proefsleuvenonderzoek)
Projectcode:2024K35 (bureauonderzoek), 2025A65 (proefsleuvenonderzoek)
Projectnaam: 24-WOR-GS
SOLVA Archeologierapport nr. 317

OPDRACHTHOUDER

SOLVA
Projectteam: Archeologie
Gentsesteenweg 1B
9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM
Tel: 053/64 65 20
info@so-lva.be

BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA archeologisch depot
p/a Industrielaan 25b
9320 EREMBODEGEM
Tel: 053/64 65 36
archeologie@so-lva.be

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2025/12.857/5

Kaft: Wortegem op de Ferrariskaart (1777) (bron: AGIV via WMS).

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

Inhoud

1	SAMENVATTING.....	6
1.1	PLANMATIGE CONTEXT	6
1.2	WETTELIJK KADER.....	6
1.3	VRAAGSTELLING.....	6
1.4	ONDERZOEKSMETHODE.....	6
1.5	RESULTATEN.....	7
2	VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK.....	8
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	8
2.1.1	AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIENOTA	10
2.1.2	BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN	10
2.1.3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	18
2.1.4	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	19
2.2	ASSESTRAPPORT.....	20
2.2.1	METHODEN, TECHNIKEN EN CRITERIA	20
2.2.2	CONSERVATIE-ASSESSMENT	20
2.2.3	DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING	20
2.2.4	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER	32
2.2.5	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER	44
2.2.6	EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED.....	49
2.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	50
3	VERSLAG VAN RESULTATEN PROEFSLEUVEN.....	54
3.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	54
3.1.1	VRAAGSTELLING	54
3.1.2	DE RANDVOORWAARDEN	55
3.1.3	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	55
3.2	ASSESTRAPPORT	59
3.2.1	BESCHRIJVING VAN DE AARDKUNDIGE OPBOUW VAN HET ONDERZOCHE GEBIED.....	59
3.2.2	ASSESSMENT VAN SPOREN, SPOORCOMBINATIES EN ARCHEOLOGISCHE STRUCTUREN....	65
3.2.3	ASSESSMENT VAN VONDSTEN	72
3.2.4	CONSERVATIE-ASSESSMENT	72
3.2.5	DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	72
3.2.6	CONFRONTATIE VAN DE BEVINDINGEN MET DE RESULTATEN VAN VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES	73
3.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	73
4	BIBLIOGRAFIE.....	75
4.1	LITERATUUR.....	77
4.2	WEBSITES.....	77

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Het projectgebied geprojecteerd op de kadasterkaart.....	8
Figuur 2: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart (detail).....	9
Figuur 3: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart.....	9
Figuur 4: Het ontwerpplan (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	15
Figuur 5: Modeldwarsprofiel 1 en 2 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	16
Figuur 6: Modeldwarsprofiel 3 t.e.m. 6 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	17
Figuur 7: Modeldwarsprofiel 7 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).....	18
Figuur 8: Wortegem op de bodemkaart.....	21
Figuur 9: Het projectgebied op het gewestplan.....	21
Figuur 10: Het projectgebied geprojecteerd op de Quartairgeologische kaart.....	24
Figuur 11: Het projectgebied geprojecteerd op de Tertiaire kaart.....	24
Figuur 12: Het projectgebied op het Digitale Hoogtemodel van Vlaanderen.....	25
Figuur 13: Het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (detail) met aanduiding van de hoogteprofielen.....	26
Figuur 14: Hoogteprofiel 1 van NWW naar ZOO.....	26
Figuur 15: Hoogteprofiel 2 van noord naar zuid.....	27
Figuur 16: Hoogteprofiel 3 van zuidwest naar noordoost.....	27
Figuur 17: Hoogteprofiel 4 van noord naar zuid.....	27
Figuur 18: Hoogteprofiel 5 van noordwest naar zuidoost.....	28
Figuur 19: Het projectgebied op de potentiële bodemerrosiekaart op het GRB.....	28
Figuur 20: Het projectgebied op de bodemtypekaart.....	29
Figuur 21: Het projectgebied op de bodemassociatiekaart.....	29
Figuur 22: Het projectgebied op de bodemgebruikskaart.....	30
Figuur 23: Het projectgebied op de bodembedekkingskaart.....	31
Figuur 24: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.....	31
Figuur 25: Methela-bos met aanduiding van vroege nederzettingen (E. Deschepper).....	33
Figuur 26: Het projectgebied aangeduid op de Villaretkaart.....	37
Figuur 27: Het projectgebied aangeduid op de Ferrariskaart.....	38
Figuur 28: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	39
Figuur 29: Het projectgebied op de Vandermaelenkaart.....	40
Figuur 30: Het projectgebied aangeduid op de Popkaart.....	41
Figuur 31: Het projectgebied op de luchtfoto van 1971.....	42
Figuur 32: Het projectgebied op de luchtfoto van 1990.....	43
Figuur 33: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.....	43
Figuur 34: Het projectgebied op de CAI-kaart van 2023.....	44
Figuur 35: Situering van de m ² -putjes op perceel C8a5 aan de Gotstraat (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).....	45
Figuur 36: Allesporenplan van de opgraving aan de Diepestraat (bron: De Maeyer 2018, p. 54-55).....	48
Figuur 37: Inschattingkaart voor het archeologische potentieel van het projectgebied.....	53
Figuur 38: Situering van de proefsleuven in het plangebied.....	57
Figuur 39: Basisplan van het proefsleuvenonderzoek met weergave van de profielen en de bodems.....	60
Figuur 40: Detail sporen.....	64
Figuur 41: De aan- en afwezigheid van archeologisch erfgoed.....	74

LIJST VAN FOTO'S

Foto 1: De Gotstraat in de richting van de Waregemseweg (bron: Google Maps).....	10
Foto 2: De Gotstraat richting de Waregemseweg (bron: Google Maps).....	11
Foto 3: De huidige parking aan de Gotstraat met links zicht op perceel C8a5 waar de nieuwe parking komt (bron: Google Maps).....	11
Foto 4: Zicht op perceel C8a5 vanuit het oosten, hier komt de nieuwe parking (bron: Google Maps).....	12
Foto 5: Zicht op de Gotstraat richting het zuidwesten en perceel C8a5 waar de nieuwe parking zal aangelegd worden (bron: Google Maps).....	12
Foto 6: Zicht op de Gotstraat richting het zuiden, hier komt de nieuwe ontsluitingsweg richting de Anzegemseweg (bron: Google Maps).....	13
Foto 7: Zicht op de landweg vanaf de Anzegemseweg, die vervangen zal worden door de nieuwe ontsluitingsweg (bron: Google Maps).....	14
Foto 8: Gotstraat 1, klooster van de apostolinnen met Vrije Basisschool in 2021 (bron: https://beeldbank.onroerenderfgoed.be/images/411849?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28243&sort=type).....	35
Foto 9: Gotstraat 2, Pastorie Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochusparochie met tuin in 1996 (bron: https://beeldbank.onroerenderfgoed.be/images/382293?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28242&sort=type).....	36

Foto 10: Profiel AB in proefput 10 (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).....	46
Foto 11. Profiel 1AB in proefsleuf 1. De ploeglaag ligt meteen op tertiaire afdekking met veldsteen.....	61
Foto 12. Profiel 2AB in proefsleuf 1.....	62
Foto 13. Insnijding van erosiegeul in proefsleuf 1.....	63
Foto 14. Coupe 3AB, aan de westkant van het projectgebied. De onderkant van de coupe zit ongeveer op 1,8 m onder het maaiveld, maar zat nog niet door de opvulling van de geul.....	65
Foto 15. Profiel 10AB in de westelijke kant van proefsleuf 5.....	66
Foto 16. Merovingisch aardewerk uit spoor PS5-7 (24-WOR-GS-7).....	66
Foto 17. Bovenaanzicht van spoor PS5-5 (links, grijs met sporadische brokken verbrande leem) en PS5-6 (rechts, houtskoolrijk).....	68
Foto 18. Schuine opname van het houtskoolrijke spoor PS5-6.....	69
Foto 19. Profiel 13AB ter hoogte van het houtskoolrijke pakket PS5-6. Er is weinig verschil te zien in de opvulling boven de laag, en onder de laag (ingestort). Wellicht is deze laag een plaatselijke dump van houtskool in een colluviale opvulling.....	69
Foto 20. Zicht op PS5-3 (bovenaan) en PS5-4 (links).....	70
Foto 21. Spoor PS1-2.....	71

LIJST VAN BIJLAGES

NUMMER BIJLAGE	ONDERWERP	AANMAAKSCHAAL	AANMAAKDATUM	BRONVERMELDING
BIJLAGE 1	Plannenbundel	variërend	Februari 2022	Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer en gemeente Wortegem-Petegem
BIJLAGE 2	Allesporenplan	1/600	20/02/2025	SOLVA
BIJLAGE 3	Foto's proefsleuvenonderzoek	Nvt.	24/02/2025	SOLVA
BIJLAGE 4	Fiches en lijsten proefsleuvenonderzoek	Nvt.	24/02/2025	SOLVA
BIJLAGE 5				

1 SAMENVATTING

1.1 PLANMATIGE CONTEXT

De gemeente Wortegem-Petegem wil ter hoogte van de Gotstraat te Wortegem en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h een aantal werken uitvoeren. Deze bestaan uit de heraanleg en uitbreiding van de parking langs de Gotstraat, de aanleg van een voetpad vanaf de toegang van het kerkhof tot de Waregemseweg, de heraanleg van de toegangsweg van het kerkhof en een deel van de Gotstraat, en zal er een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd worden vanaf de Gotstraat tot de aansluiting met de Anzegemseweg. Tevens zullen er langs de nieuwe ontsluitingsweg en de langs de zuidzijde van de nieuwe parking infiltratiebekkens aangelegd worden. Ter hoogte van de ontsluitingsweg komt er in de noordelijke helft van de weg een RWA-leiding.

1.2 WETTELIJK KADER

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen** voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.3 VRAAGSTELLING

Het projectgebied bevindt zich **buiten een historische kern** en wordt dus gekenmerkt door een **lage dichtheid aan historische bebouwing**. De vraagstelling in dit geval richt zich vooral op de landschappelijke historiek van het terrein, de gebruiksgeschiedenis en de impact van de geplande werken. Dit bureauonderzoek gaat na of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

Het doel is informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Er wordt nagegaan of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

1.4 ONDERZOEKSMETHODE

Het uitgevoerde vooronderzoek omvatte een **bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek**. Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar gegeoreferereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden. Het onderzoek wees uit dat in de straten die momenteel verhard zijn er geen kans op kenniswinst kan zijn. Dit geldt niet voor perceel C8a5. Voor deze zone was er onvoldoende informatie beschikbaar voor de aan- of afwezigheid van een site te bewijzen. Eerder proefputtenonderzoek met wetenschappelijke vraagstelling wees uit dat de kans op een begraven bodem in deze zone nihil is. Daartoe is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op het perceel.

---

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

1.5 RESULTATEN

De gemeente Wortegem-Petegem wil ter hoogte van de Gotstraat te Wortegem en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h een aantal werken uitvoeren. Deze bestaan uit de heraanleg en uitbreiding van de parking langs de Gotstraat, de heraanleg van de toegangsweg van het kerkhof en een deel van de Gotstraat, en de aanleg van een ontsluitingsweg. Het projectgebied beslaat een totale oppervlakte van 8574,88m² en bevindt zich ten zuiden van de kerk van Wortegem. Voor de aanvraag van de omgevingsvergunning dient een archeologienota opgemaakt te worden. Hiervoor werd een bureaustudie en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, de resultaten hiervan worden gebundeld in de voorliggende archeologienota.

Het bureauonderzoek wees uit dat de geplande werken een **beperkte bodemingreep** hebben in de 'straatzone', de werken grotendeels een **lijnvormig tracé** volgen en deze zone en de omgeving reeds in **sterke mate zijn ingericht**, biedt verder onderzoek **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering**. De nieuwe wegenis zal een bestaande rijweg vervangen, wat dus betekent dat er **quasi geen nieuwe bodemverstoringen** zullen zijn. Kleinere diepere verstoringen moeten algemeen gezien worden als bijkomende verstoringen in een reeds sterk ingericht landschap. De werken bieden dus **geen of zeer weinig mogelijkheid om een ruimtelijk inzicht** te verwerven in eventuele archeologische sporen.

Het **proefsleuvenonderzoek op perceel C8a5** toonde aan dat een **archeologische site** op deze locatie **weinig waarschijnlijk** is. Op het grootste gedeelte van het onderzoeksterrein is een grote **erosiegeul** aangetroffen die geleidelijk aan met **colluviaal materiaal uit verschillende periodes** (Romeins bouwmetaal, Merovingisch aardewerk, postmiddeleeuws aardewerk) is opgevuld geraakt. Op de meeste plaatsen kon de onderkant van het spoor niet worden bereikt. Enkel in de zuidwestelijke zone zijn op een diepte van meer dan 1m onder het maaiveld twee archeologische sporen aangesneden. Echter door het gebrek aan vondstmateriaal zijn deze niet te dateren. In de zuidoostelijke zone van het onderzoeksterrein is in de opvulling van de erosiegeul een houtskoolrijke laag aangetroffen. Deze laag bevatte een gereduceerd gebakken kogelpotrand die op een datering in de middeleeuwen kan wijzen. Er was geen duidelijke insnijding te zien van het spoor, dus wellicht gaat het om een opvullingspakket in de opvullingssequentie van de erosiegeul. Er zijn geen bijkomende sporen gevonden die kunnen wijzen op een menselijke aanwezigheid in de onmiddellijke omgeving. **De combinatie van een zeer beperkt aantal archeologische sporen met de beperkte impact van de werken ten aanzien van het archeologisch erfgoed zorgt dat een verder archeologisch traject kosten-baten gezien, niet opportuun wordt geacht.**

2 VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2024K35

Sitecode: 24-WOR-GS

Wettelijk depotnummer: D/2025/12.857/5

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Wortegem-Petegem, Wortegem, Gotstraat

Bounding box:

punt 1: x= 89172.736/y= 171419.288

punt 2: x= 89708.701/ y= 171725.499

Kadastrale gegevens:

Wortegem-Petegem, Wortegem afdeling 1, sectie B & C, openbaar domein en de percelen C8a5, B522e, B516b en B518h (zie Figuur 1)

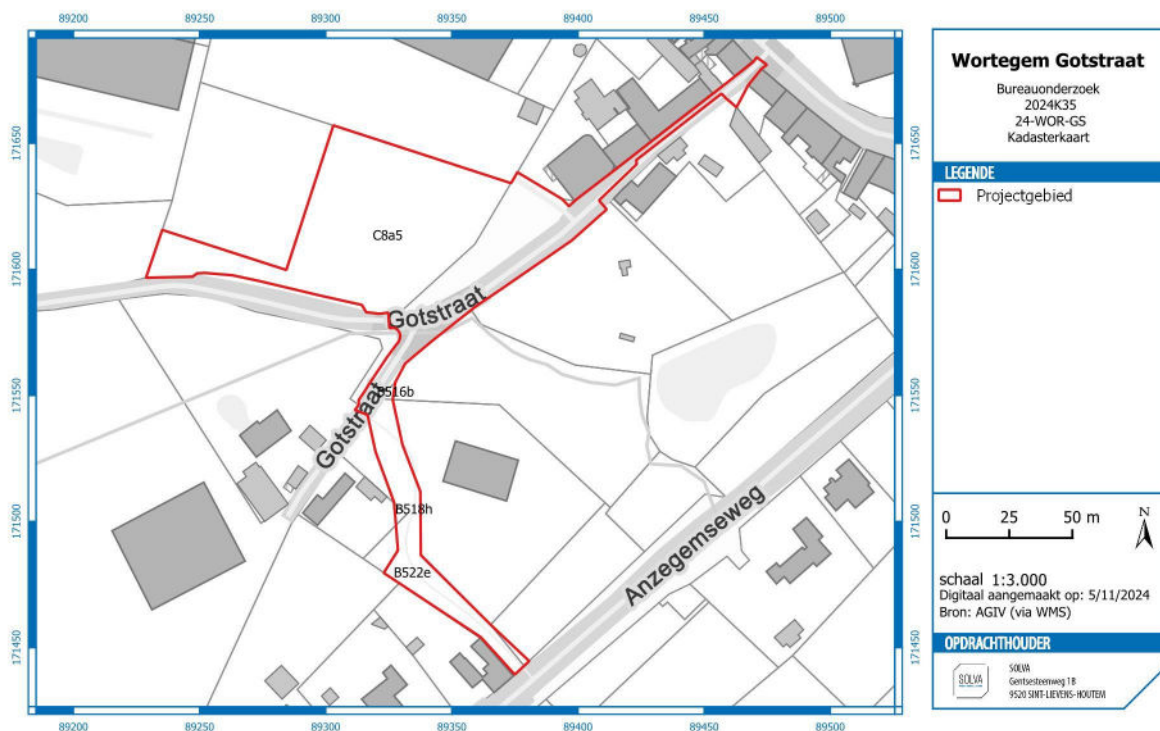
Topografische kaart: zie Figuur 2 en Figuur 3

Betrokken actoren en specialisten:

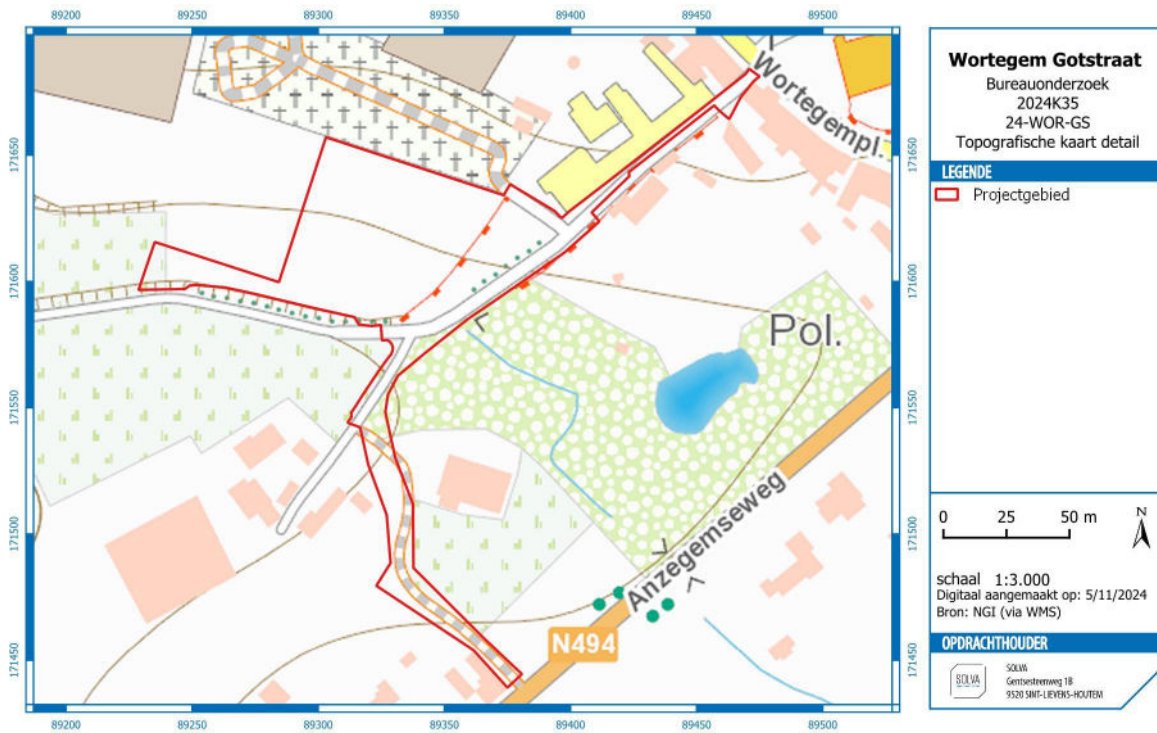
- Erkend archeoloog: Laure Meesen
- Tekst: Laure Meesen
- Kaartmateriaal: Laure Meesen
- Redactie: Arne De Graeve

Wetenschappelijke advisering:

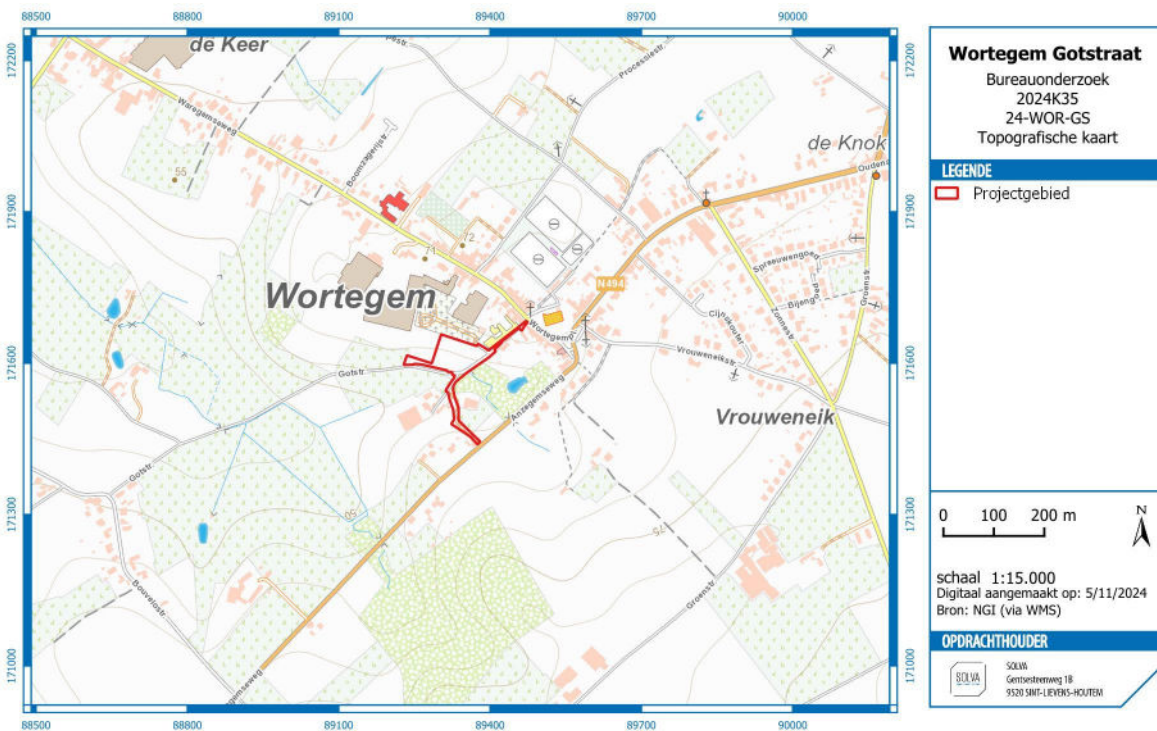
/

Figuur 1: Het projectgebied geprojecteerd op de kadasterkaart.

Figuur 2: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart (detail).

Figuur 3: Het projectgebied geprojecteerd op de topografische kaart.

2.1.1 AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning** voor **stedenbouwkundige handelingen** voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.²

2.1.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN

2.1.2.1 DE BESTAANDE TOESTAND

Op heden is de Gotstraat in gebruik als openbare weg en is beklinkerd, net als de toegangsweg naar het kerkhof. Langs heen de Gotstraat is reeds een geasfalteerde parking aanwezig. Perceel C8a5 is in gebruik als akkerland, op percelen B522e, B516b en B518h is een landweg aanwezig.

Foto 1: De Gotstraat in de richting van de Waregemseweg (bron: Google Maps).

² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

Foto 2: De Gotstraat richting de Waregemseweg (bron: Google Maps).

Foto 3: De huidige parking aan de Gotstraat met links zicht op perceel C8a5 waar de nieuwe parking komt (bron: Google Maps).

Foto 4: Zicht op perceel C8a5 vanuit het oosten, hier komt de nieuwe parking (bron: Google Maps).

Foto 5: Zicht op de Gotstraat richting het zuidwesten en perceel C8a5 waar de nieuwe parking zal aangelegd worden (bron: Google Maps).

Foto 6: Zicht op de Gotstraat richting het zuiden, hier komt de nieuwe ontsluitingsweg richting de Anzegemseweg (bron: Google Maps).

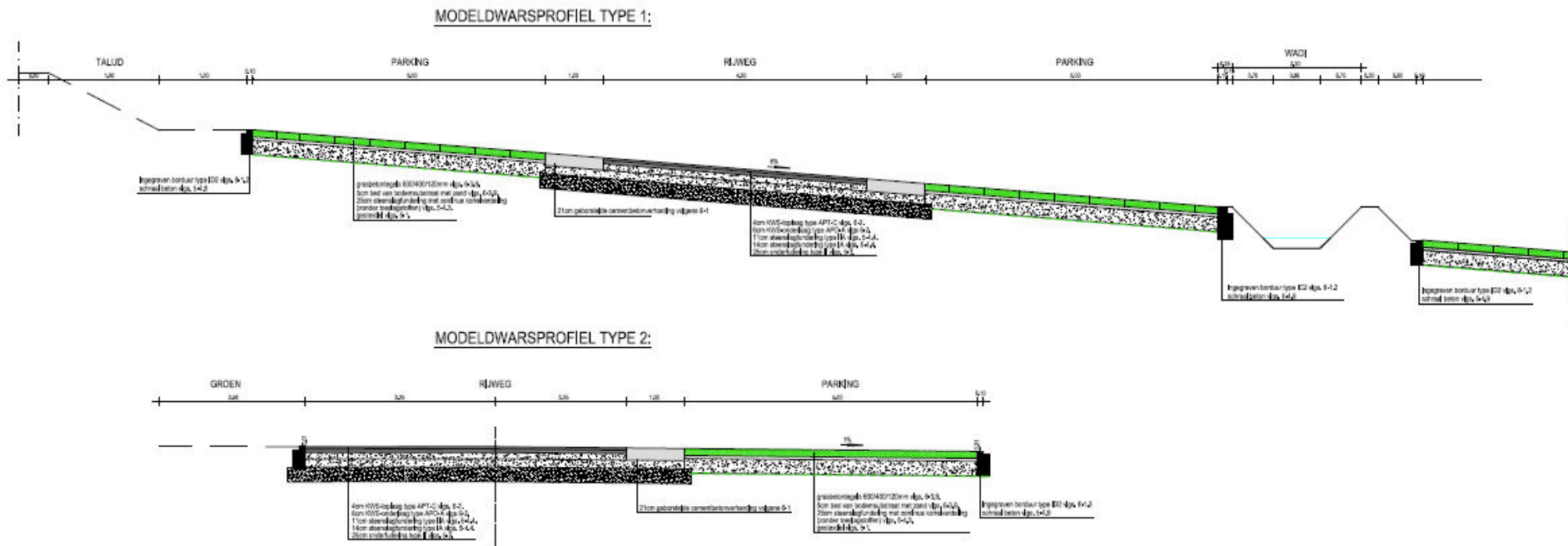
Foto 7: Zicht op de landweg vanaf de Anzegemseweg, die vervangen zal worden door de nieuwe ontsluitingsweg (bron: Google Maps).

2.1.2.2 DE ONTWERPEN TOESTAND

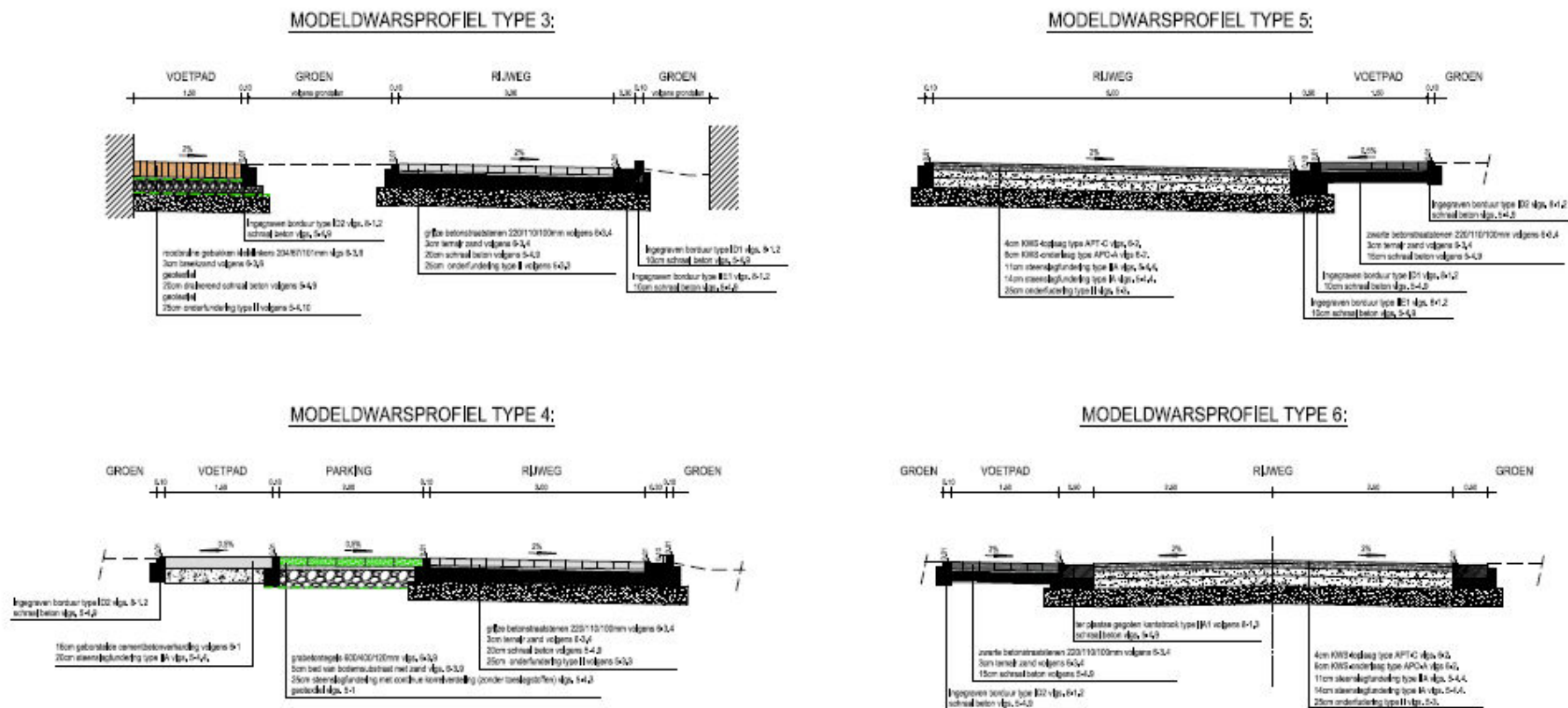
Zie Figuur 4 en Figuur 7 en bijlage 1 voor grondplannen en profielen van de ontworpen toestand voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h.

De geplande werken omvatten een totale oppervlakte van 8574,88m². Vanaf de aansluiting met de Waregemseweg tot de toegangsweg van het kerkhof wordt in de Gotstraat een nieuw voetpad in kleiklinkers aangelegd, ter hoogte van de aansluiting met de Waregemseweg wordt ook de rijweg heraangelegd in kleiklinkers. Hierbij zal de bestaande fundering behouden blijven en zullen enkel de betonstraatstenen vervangen worden door kleiklinkers. De toegangsweg en het kerkhof en een gedeelte van de Gotstraat wordt opgebroken en heraangelegd in betonstraatstenen. Hierbij wordt de weg volledig opgebroken, dus inclusief de fundering. De nieuwe rijweg zal bestaan uit betonstraatstenen op een fundering met een dikte van 45cm. De totale uitgravingsdiepte bedraagt hier ongeveer 60cm onder het huidige straatniveau. De bestaande parking in asfalt zal volledig uitgebroken worden en vervangen worden door een groenzone. Tevens zal er op een deel van het aanpalende perceel (C8a5) een nieuwe parking aangelegd worden. De circulatiewegen binnen de parkeerzone zullen opgebouwd worden uit een fundering van ca. 45cm dik met bovenaan asfalt. Ook hier bedraagt de totale uitgravingsdiepte 60cm. De parkeerstroken zelf zullen aangelegd worden in grasbetontegels op een steenslagfundering, hierbij zal er afgegraven worden tot ongeveer 45cm diepte. Aan de zuidzijde van de parking wordt een infiltratiebekken voorzien, hiervoor wordt er afgegraven tot op een maximale diepte van 1,20m. ten behoeve van de nieuwe parkeerzone wordt een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd vanaf de Gotstraat tot de aansluiting met de Anzegemseweg. De nieuwe weg zal bestaan uit een fundering van ca. 45cm en een asfaltverharding, de maximale uitgravingsdiepte bedraagt 60cm. Ter hoogte van deze weg komt een zeer beperkt infiltratiebekken met een maximale uitgraving van ca. 1,05m. Tenslotte zal er een RWA-leiding ter hoogte van de noordelijke helft van de nieuwe ontsluitingsweg aangelegd worden. De diepte van de leiding zal variëren van ca. 1,40m tot ca. 1,90m onder het maaiveld.

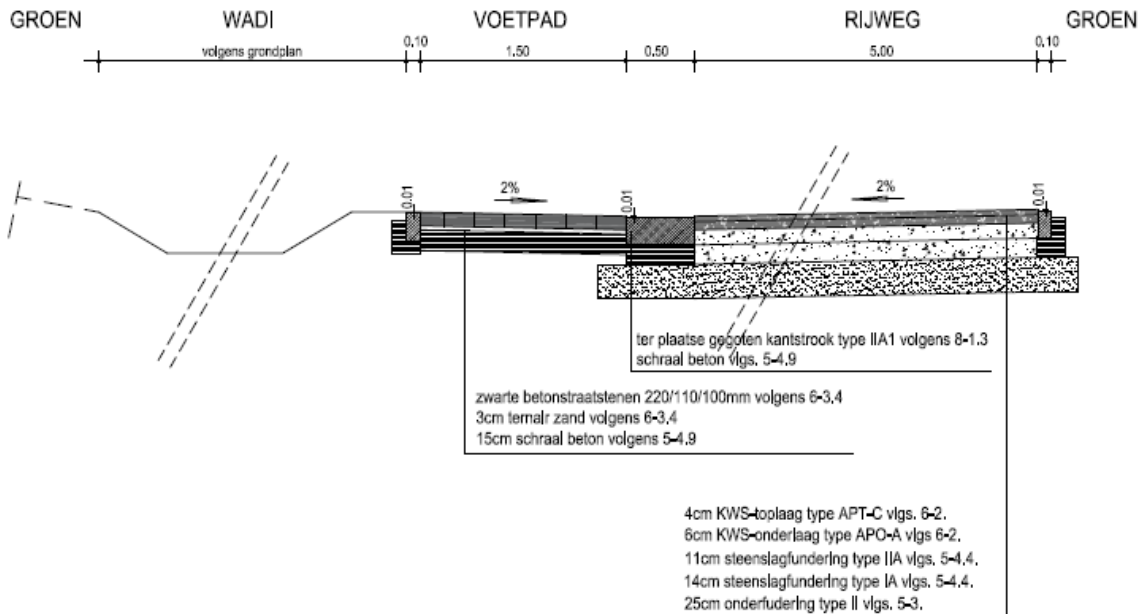

Figuur 5: Modeldwarsprofiel 1 en 2 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).

Figuur 6: Modeldwarsprofiel 3 t.e.m. 6 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).

MODELDWARSPROFIEL TYPE 7:

Figuur 7: Modeldwarsprofiel 7 (bron: Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer).

2.1.3 DE ONDERZOEKSO PDRACHT

2.1.3.1 VRAAGSTELLING

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de geplande werken ter hoogte van de Gotstraat en de kadastrale percelen C8a5, B522e, B516b en B518h heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.1.3.2 DE RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

2.1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

2.1.4.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODEN EN -TECHNIEKEN

STRATEGIE

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

METHODEN EN TECHNIEKEN

Met het oog op een gemotiveerd advies is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

2.1.4.2 ORGANISATIE VAN HET BUREAUONDERZOEK

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de assistent archeoloog Laure Meesen. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Laure Meesen. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Laure Meesen, Wouter De Maeyer en Bart Cherretté.

2.1.4.3 ASPECTEN WAARVOOR HET ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.4 ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.5 MOTIVERING VAN DE GESELECTEERDE BRONNEN

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de **bodemsoorten**. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner (www.dov.vlaanderen.be) en de Geopunt-kaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare **historisch kaartmateriaal** is vooral geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader is de Centrale Archeologische Inventaris (**CAI**) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De **ontwerpplannen** zijn door Studiebureau Goegebeur-D'Hauwer en Gemeente Wortegem-Petegem ter beschikking gesteld.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

2.2 ASSESMENTRAPPORT

2.2.1 METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Het assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het **bureauonderzoek**: dit zijn alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

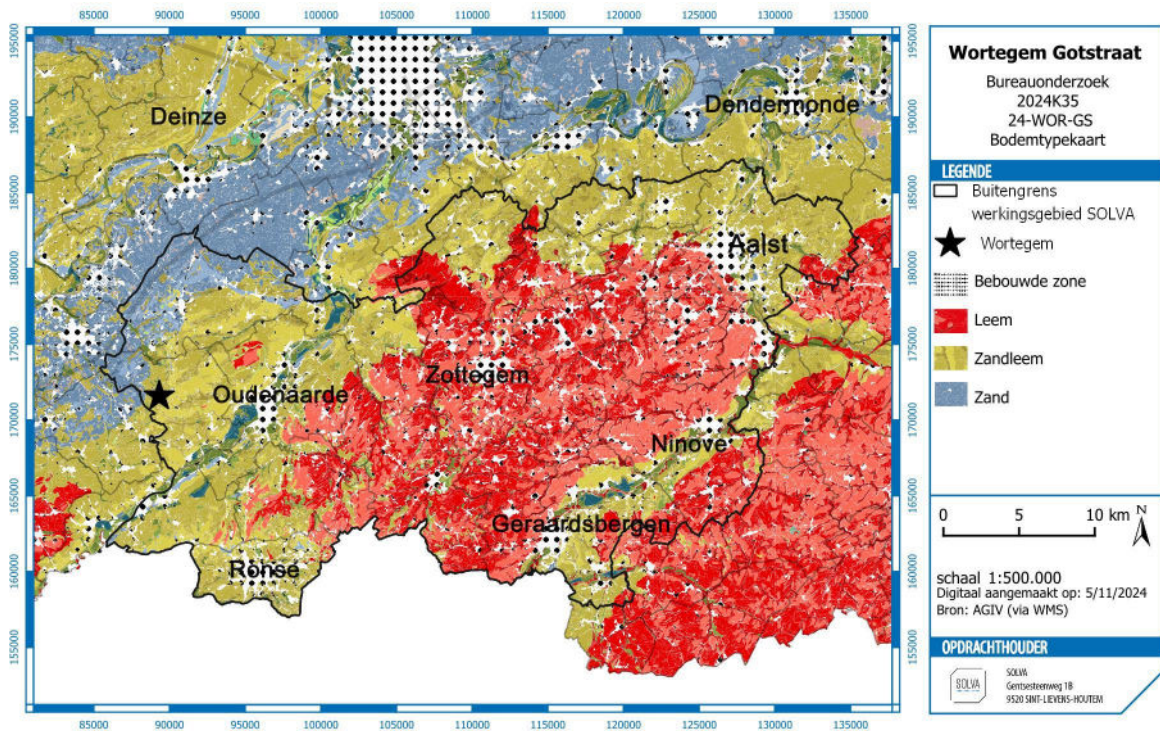
2.2.2 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door **SOLVA** digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de **SOLVA**-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij dit bureauonderzoek niet van toepassing.

2.2.3 DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGEBIED EN ZIJN OMGEVING

2.2.3.1 ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

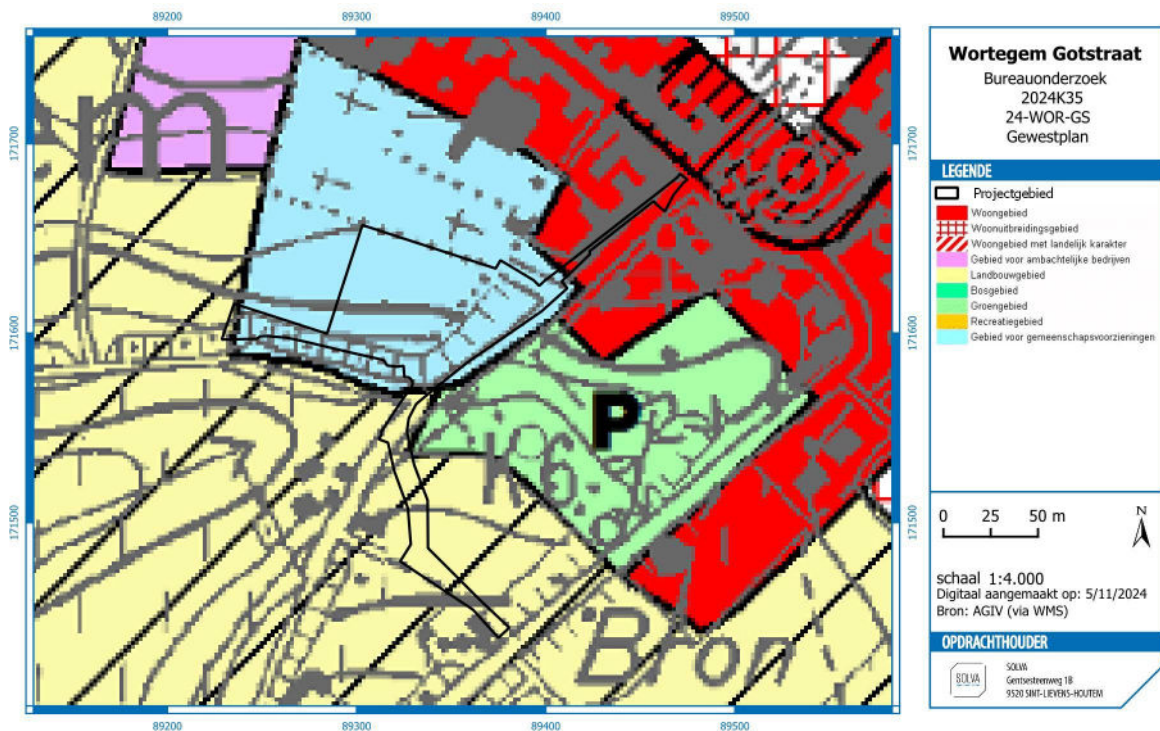
Wortegem-Petegem is gesitueerd in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente bevindt zich op de grens tussen twee districten in de ecoregio van de westelijke interfluvia, meer bepaald tussen het zandig Leie-Schelde interfluvium en het lemig Leie-Schelde interfluvium. Beide districten hebben een sterk golvend tot heuvelachtig reliëf en verschillen van elkaar op basis van de bodemtextuur. Het zandig interfluvium is gekenmerkt door een zandige tot lemige zandbodem en het lemig interfluvium heeft een bodem bestaande uit lemig zand of (lichte) zandleem. De districtsgrens is gekoppeld aan de 45 m hoogtelijn, waardoor het projectgebied eerder in het lemig Leie-Schelde interfluvium is te situeren (zie Figuur 8).

Figuur 8: Wortegem op de bodemkaart.

Het projectgebied situeert zich ten zuidwesten van de kerk van Wortegem.

Het projectgebied valt volgens het gewestplan grotendeels in gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en landbouwgebied. Een kleiner deel in het noordoosten bevindt zich in woongebied (zie Figuur 9).

Figuur 9: Het projectgebied op het gewestplan.

2.2.3.2 AARDKUNDIGE EN HYDROGRAFISCHE SITUERING

ALGEMENE GEOLOGISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE SCHETS VAN DE REGIO³

Het projectgebied is gesitueerd in het zogenaamde Zandig Leie-Schelde interfluviumdistrict. Het adjectief 'zandig' in de naam van het ecodistrict verwijst naar het voorkomen van zowel zandige als lemig zandige bodems. De naamgeving benadrukt het voorkomen van een interfluvium, dat zich duidelijk manifesteert in het landschap.

Geologie

De Tertiaire afzettingen vormen subhorizontale lagen die zacht afhellen naar het noorden. In de zandleemstreek behorend tot het Scheldebekken liggen de Tertiaire formaties op heel wat plaatsen dicht bij het oppervlak. Ze bestaan hoofdzakelijk uit mariene kleiige en zandige sedimenten. Volgende lagen komen voor: Formatie van Gent; Formatie van Tielt (Lid van Egem); Formatie van Kortrijk (leden van Aalbeke – Moen).

Terrasafzettingen van het Midden-Pleistoceen (Mindelglaciaal) komen voor op het peil van ca. 60 m ter hoogte van Wortegem-Knock, Kruishoutem en Ooike. Ze bestaan uit grof grintrijk zand en bereiken een dikte van max. 3 m. Het verdere verloop van het Midden-Pleistoceen wordt gekenmerkt door sterke erosie.

De zandlemige lössmantel behoort tot de afzettingen van het Boven-Pleistoceen (Würm-glaciaal). Hoewel de reliëfvormen hierdoor afvlakten, komen de hoofdtrekken van het huidige reliëf nog grotendeels overeen met die van het versneden Tertiair substraat. De accumulatie van de lössmantel gebeurde onder koude, relatief droge omstandigheden met tussenfasen gekenmerkt door solifluxie en afspoeling. Het eolisch materiaal is hoofdzakelijk afkomstig uit het toenmalig droogliggend Noordzeebekken en werd vooral tijdens sneeuwstormen afgezet. Veelal sedimenteerde het materiaal pas definitief na het smelten van de sneeuw en na een transport door het smeltwater. Hierdoor vertoont de afzetting dikwijls een duidelijke stratigrafie. De oorsprong is dus niveo-eolisch of niveo-fluviaal. Op de sterkst geëxposeerde gedeelten is de Quartaire deklaag dun en vertoont ze een bijmenging met het onderliggend substraat.

De Holocene formaties omvatten recente alluviale en colluviale afzettingen in de valleien (beken).

Reliëf

Het reliëf is zwak tot zeer zwak golvend, met een algemene helling naar het noordoosten. Vanaf Wortegem-Knock over Kruishoutem strekt zich een betrekkelijk smalle, vlakke rugzone uit, waarvan de hoogte schommelt tussen 60 en 75 m. Deze ruggen komen verder naar het ZW ook voor, waarvan de hoogste delen ter hoogte van Bellegem en Heestert gelegen zijn. In het zuiden van het ecodistrict helt het golvend leemlandschap af naar het zuiden.

De oostflank van de ruggen werd door kleine riviertjes tamelijk intens ingesneden, waardoor een reeks evenwijdige, smalle naar het NO georiënteerde en dalende ruggen tussen de dalhoofden zijn overgebleven. Veelal zijn deze valleitjes door een steilrand begrensd. Ook de westflank van deze ruggen werd sterk uitgeschuurd door de beken. De rug vormt de scheiding tussen het verzamelgebied van de Leie en de Schelde. Bijna loodrecht op de beekvalleien lopen plaatselijk kleine, secundaire depressies uit, waardoor het reliëf in de nabijheid van de valleien sterk wordt geaccentueerd. Te Eine en Heurne zijn de ruggen daarentegen sterk afgeplat en breed.

In Petegem, Eine, Melden en Leupegem palen laag gelegen gebieden met een duidelijk microreliëf aan de vallei van de Schelde. Naar het achterland worden ze door een meestal sterke helling (8%) afgezoomd. Het algemeen niveau stijgt zeer geleidelijk van 10-15 m op de valleirand tot ca. 25 m aan de voet van de helling.

Geomorfologie

De hoofdtrekken van het huidige reliëf komen nog grotendeels overeen met die van het versneden Tertiair oppervlak, afgevlakt door de Quartaire dekmantel. Het reliëf werd bepaald door het hydrografisch net en de aard van het Tertiaire substraat. Zwaar kleiige en/of harde zandsteenlagen en grindlagen boden beter

---

³ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant et al. 2002.

weerstand aan de erosie. Ze vormen het substraat van de steile hellingen en heuveltoppen en bepalen een heuvelig reliëf. Boven het meer erodeerbare substraat is het reliëf doorgaans golvend.

Grotere löss- en sneeuwafzettingen op de lizijden en ongelijke insolatie volgens oriëntatie van de hellingen in een periglaciaal milieu zouden een voorname rol gespeeld hebben bij de vorming van de dalasymmetrie.

Bodems

Licht-zandleemgronden: deze gronden liggen op de lokale dekzandruggen langs de Scheldevallei en vormen een smalle overgangszone tussen de lemig-zandgronden en de zandleemgronden. Het zijn overwegend gronden met Bt-horizont (Pba, Pca) of verbrokkelde Bt-horizont (Pbc, Pcc, Pdc). Ze zijn droog op de hoogste ruggedeelten, matig droog en matig nat op de randen. Licht-zandleemgronden met plaggendeck beslaan een kleine oppervlakte te Huise. De gronden zonder profielontwikkeling komen in beekvalleien voor; ze variëren van droog tot zeer nat. Enkele van deze gronden zijn hoog gelegen en staan onder invloed van stuwwater.

Zandleemgronden: de natuurlijke drainering in deze gronden is sterk uiteenlopend. De zwak en matig gleyige zandleemgronden vormen in het noorden de overgang tussen leemgronden en licht-zandleem- en lemig-zandgronden. Op de goed ontwaterde interfluviale ruggen komen overwegend grijsbruine podsolachtige gronden voor. Bij een onvoldoende natuurlijke drainering overheersen de gedegradeerde podsolachtige bodems. De substraatgronden treft men meestal aan op toppen en steile hellingen: ze hebben een matige, onvoldoende of slechte drainering. Te midden van de gronden met substraat op geringe diepte komen vaak ontsluitingen van de Tertiaire klei voor. Deze ontsluitingen hebben een slechte natuurlijke ontwatering en dragen bodems waarvan de profielontwikkeling niet kan worden gedefinieerd. Plaatselijk liggen op de hellingen en in kleine depressies colluviale gronden op zandleem. In de valleien zijn het matig gleyige tot zeer sterk gleyige alluviale gronden.

Leemgronden: de leemgronden zijn nauw verwant met de zandleemgronden. Het zijn overwegend diepe leemgronden met textuur-B-horizont of met structuur-B-horizont en met matige tot onvoldoende natuurlijke drainering. Enkele ondiepe leemgronden met klei-zandsubstraat of kleisubstraat worden op hellingen aangetroffen.

De goed gedraineerde gronden op colluviaal leem beslaan smalle stroken aan de oorsprong van droge secundaire depressies. De matig goed en onvoldoende gedraineerde gronden op colluviaal leem vormen meestal doorlopende stroken in de secundaire depressies en aan de rand van de beekvalleien. De tamelijk slecht gedraineerde gronden op alluviaal lemig materiaal liggen in de kern van de beekvalleien.

Kleigronden: de kleigronden worden hoofdzakelijk in enkele beekvalleien aangetroffen. Het zijn hydromorfe alluviale gronden op klei en zware klei. Op sommige toppen en hellingen komen ontsluitingen van de Tertiaire klei voor. Deze gronden vertonen meestal geen duidelijke profielontwikkeling en hebben een matige tot slechte natuurlijke drainering.

HET PROJECTGEBIED

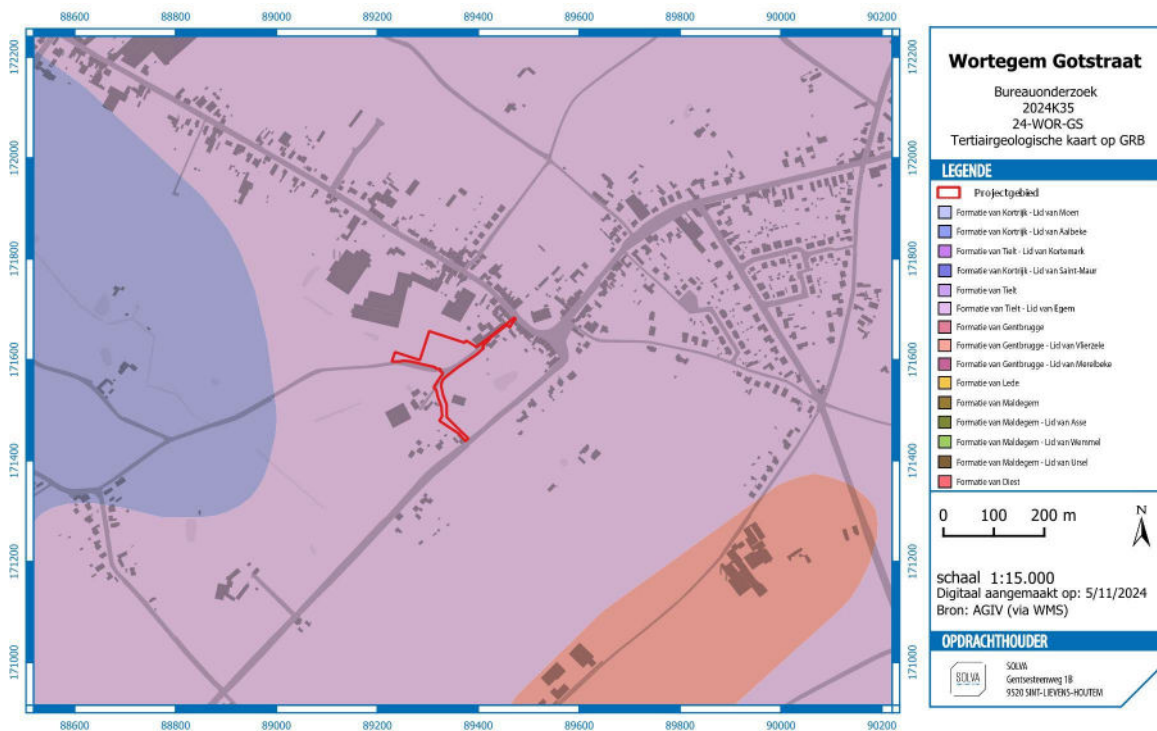
De **Quartairgeologische profieltypekaart** (Figuur 10) karakteriseert het projectgebied grotendeels als geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). Hierbij rusten er eolische afzettingen (ELPw) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In de omgeving van Wortegem gaat het vermoedelijk om leem. Deze afzettingen rusten op hellingsafzettingen uit het Quartair (HQ) (zie Figuur 10).

Op de **Tertiairgeologische profieltypekaart** is te zien dat het projectgebied gelegen is op de Formatie van Tielt, grijsgroen zeer fijn zand tot silt. Doorgaans kleihoudend (zie Figuur 11).

Voor het gebied is **geen geomorfologische kaart** beschikbaar.

Figuur 10: Het projectgebied geprojecteerd op de Quartairgeologische kaart.

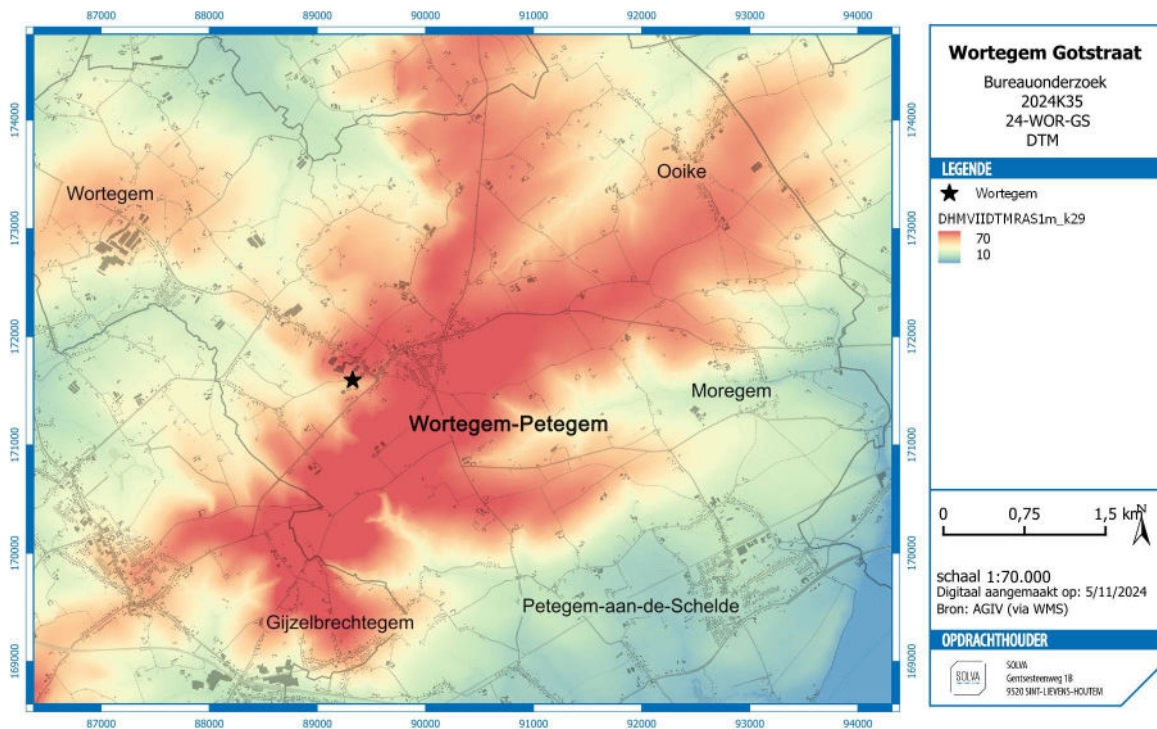

Figuur 11: Het projectgebied geprojecteerd op de Tertiaire kaart.

2.2.3.3 FYSISCH-GEOGRAFISCHE SITUERING

Wortegem is een deelgemeente van Wortegem-Petegem en is gelegen in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de grens tussen twee districten in de ecoregio van de westelijke interfluvia, meer bepaald tussen het zandig Leie-Schelde interfluvium en het lemig Leie-Schelde interfluvium.

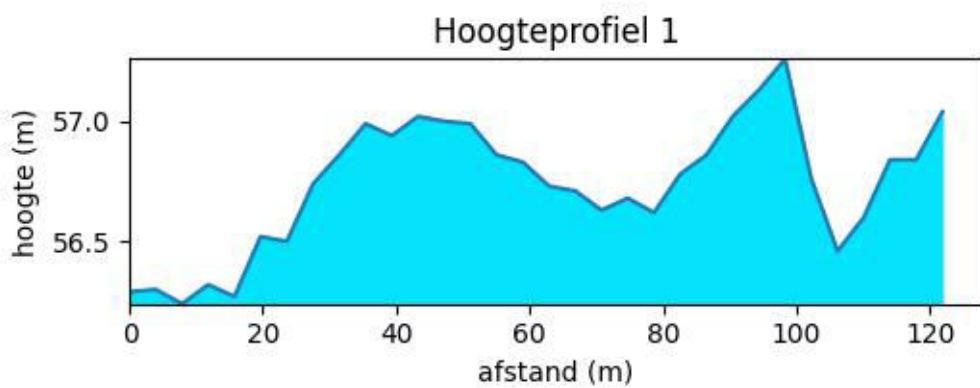
Het projectgebied zelf is ter hoogte van perceel C8a5 **licht hellend** van NWW naar ZOO met hoogtes schommelend tussen +56,25m en +57,25 m TAW en **sterk hellend** van noord naar zuid met hoogtes tussen +56m TAW en +62m TAW. De Gotstraat **helt sterk af** van het noordoosten naar het zuidwesten met hoogtes tussen +66m TAW in het noordoosten en +55m TAW in het zuidwesten. De geplande ontsluitingsweg **helt af** van het zuiden naar het noorden, met hoogtes schommelend tussen +55m TAW in het noorden en +61m TAW in het zuiden.

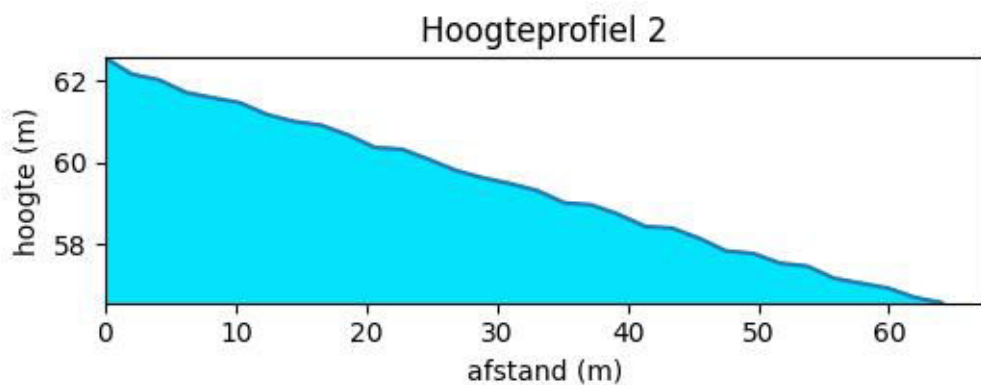
Figuur 12: Het projectgebied op het Digitale Hoogtemodel van Vlaanderen.

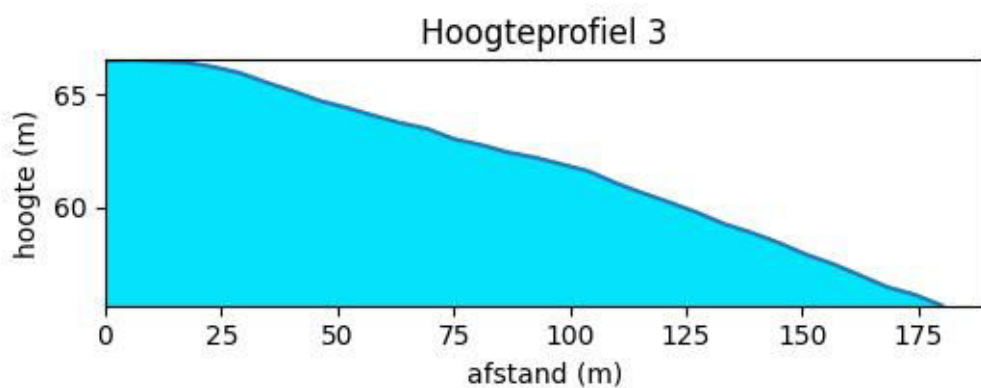
Figuur 13: Het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (detail) met aanduiding van de hoogteprofielen.

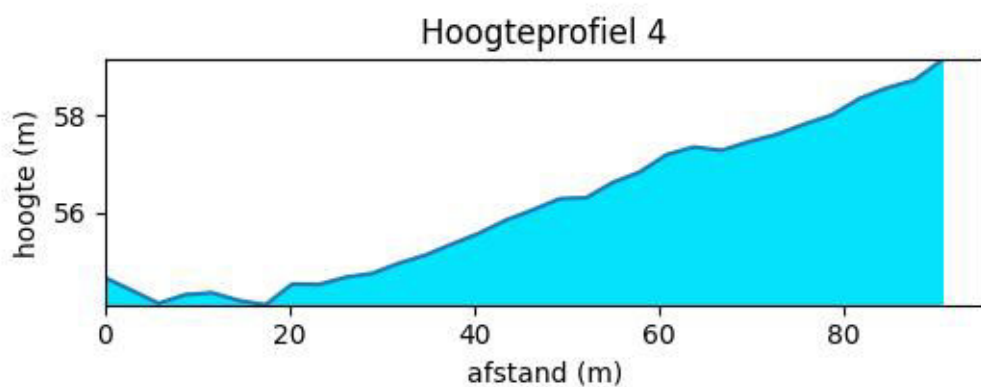
Figuur 14: Hoogteprofiel 1 van NWW naar ZOO.

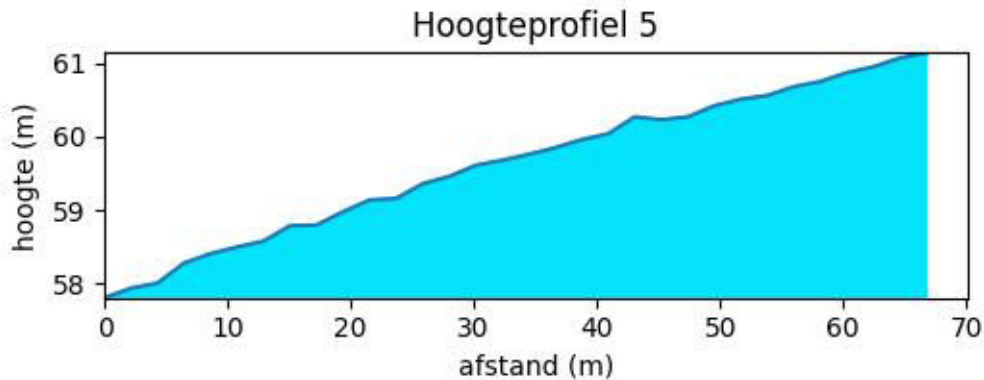
Figuur 15: Hoogteprofiel 2 van noord naar zuid.

Figuur 16: Hoogteprofiel 3 van zuidwest naar noordoost.

Figuur 17: Hoogteprofiel 4 van noord naar zuid.

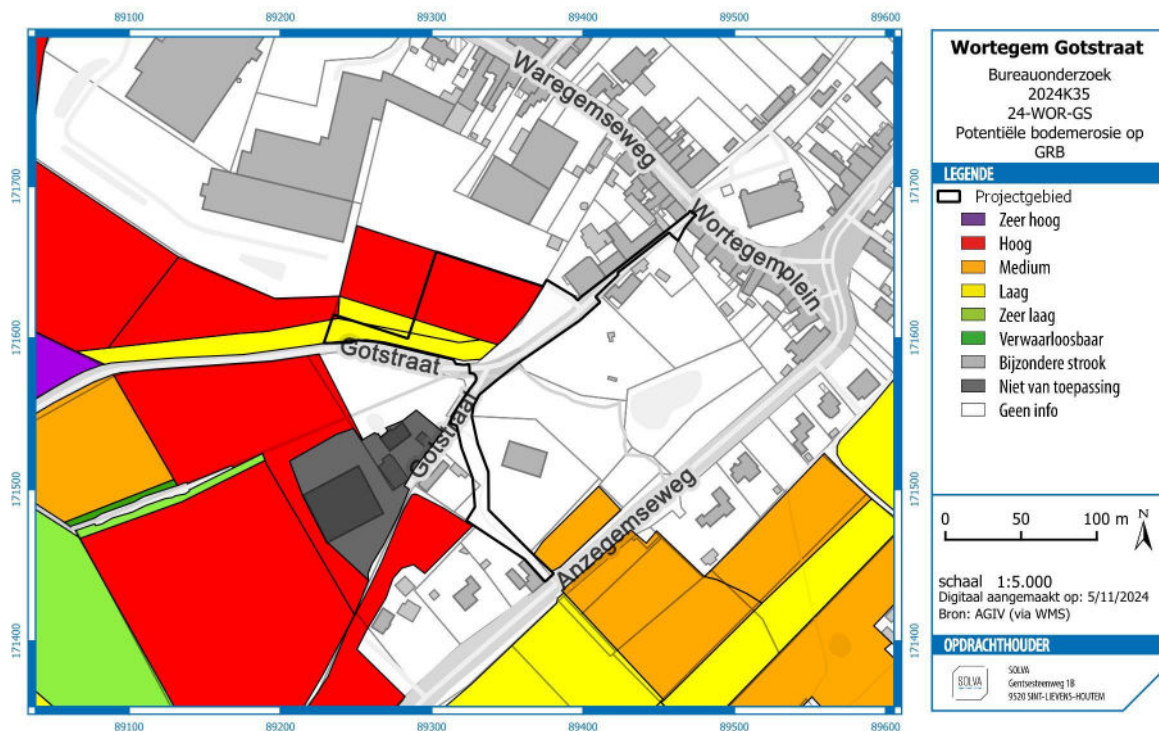
Figuur 18: Hoogteprofiel 5 van noordwest naar zuidoost.

De **potentiële bodemerosiekaart** toont voor een groot deel van het projectgebied geen informatie. Ter hoogte van perceel C8a5 is er sprake van een hoge kans op bodemerosie in het noorden en een lage kans op bodemerosie in het zuiden van het perceel.

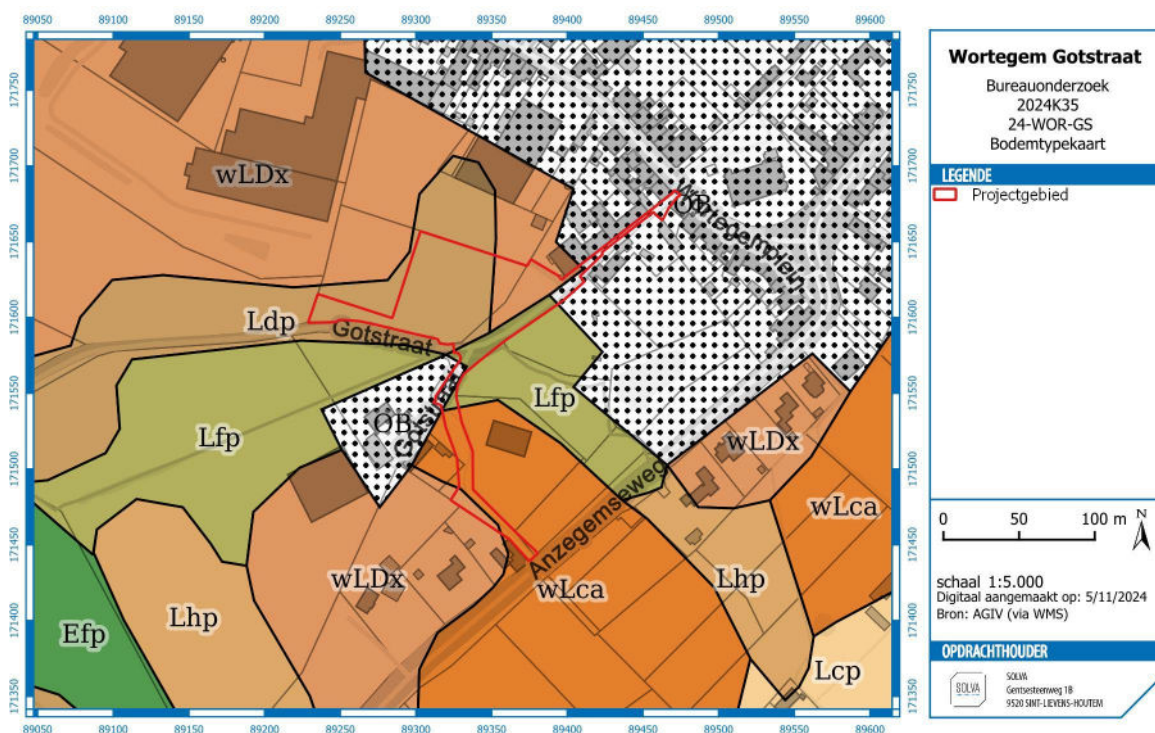
De **bodemkaart** geeft aan dat de gronden van het projectgebied bestaan uit verschillende bodemtypes:

- wLDx: matig droge tot matig natte zandleembodem met onbepaald profiel.
- Ldp: matig natte zandleembodem zonder profiel.
- Lfp: zeer natte zandleembodem zonder profiel.
- wLca: matig droge zandleembodem met textuur B horizont.
- OB: bebouwde zones.

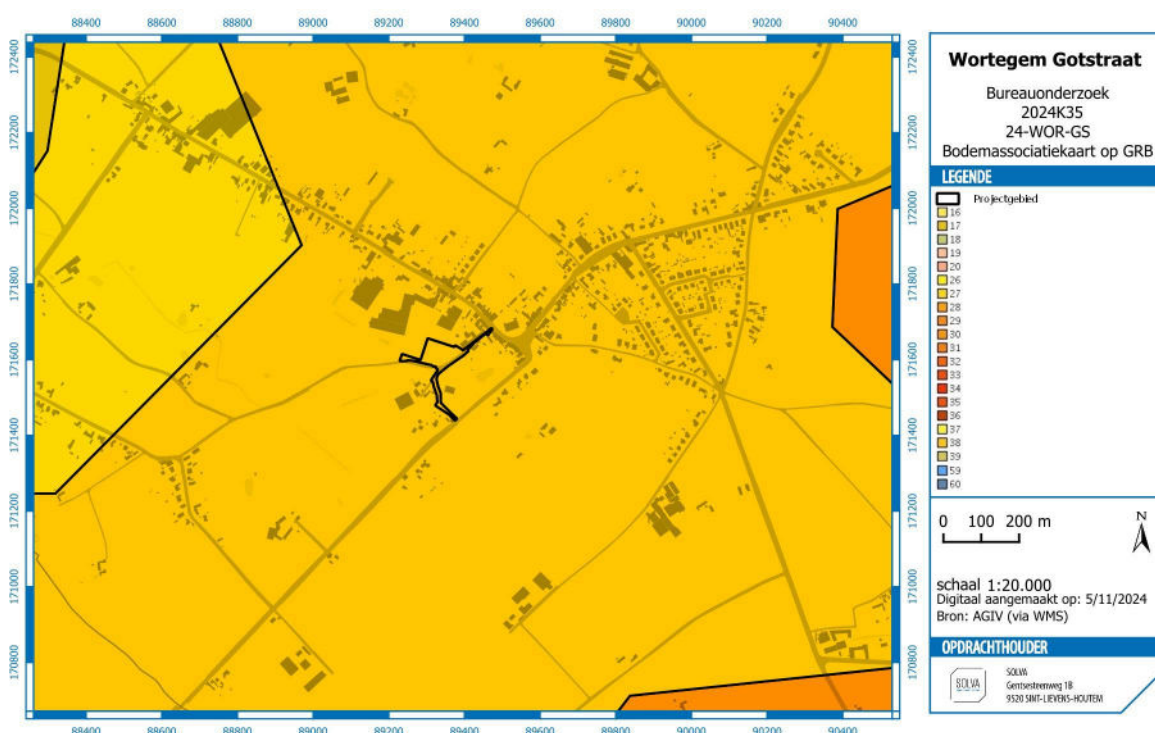
De **bodemassociatiekaart** toont dat het gehele projectgebied valt onder type 38. Dit zijn niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op klei-zandcomplex.

Figuur 19: Het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart op het GRB.

Figuur 20: Het projectgebied op de bodemtypekaart.

Figuur 21: Het projectgebied op de bodemassociatiekaart.

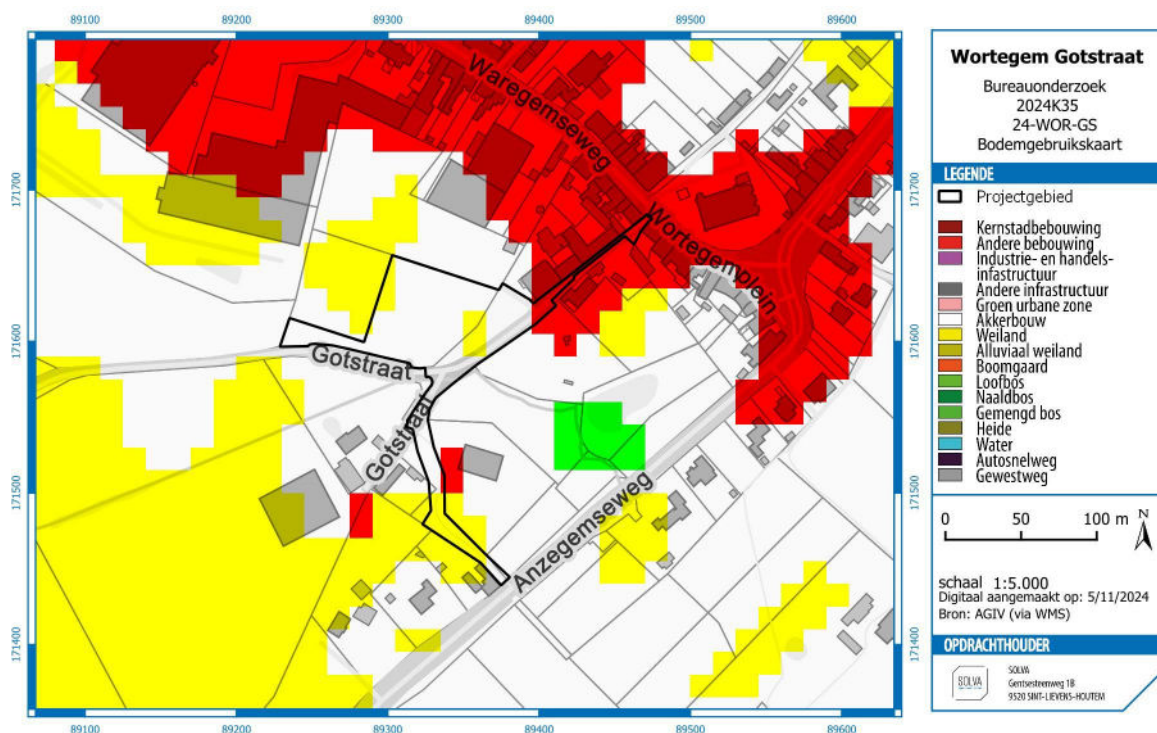
2.2.3.4 GRONDGEBRUIK

Volgens de **bodemgebruikskarta** valt het grootste deel van het projectgebied onder infrastructuur. Het meest noordelijke deel van de Gotstraat valt onder andere bebouwing. Het meest zuidelijke deel van de geplande ontsluitingsweg valt onder weiland.

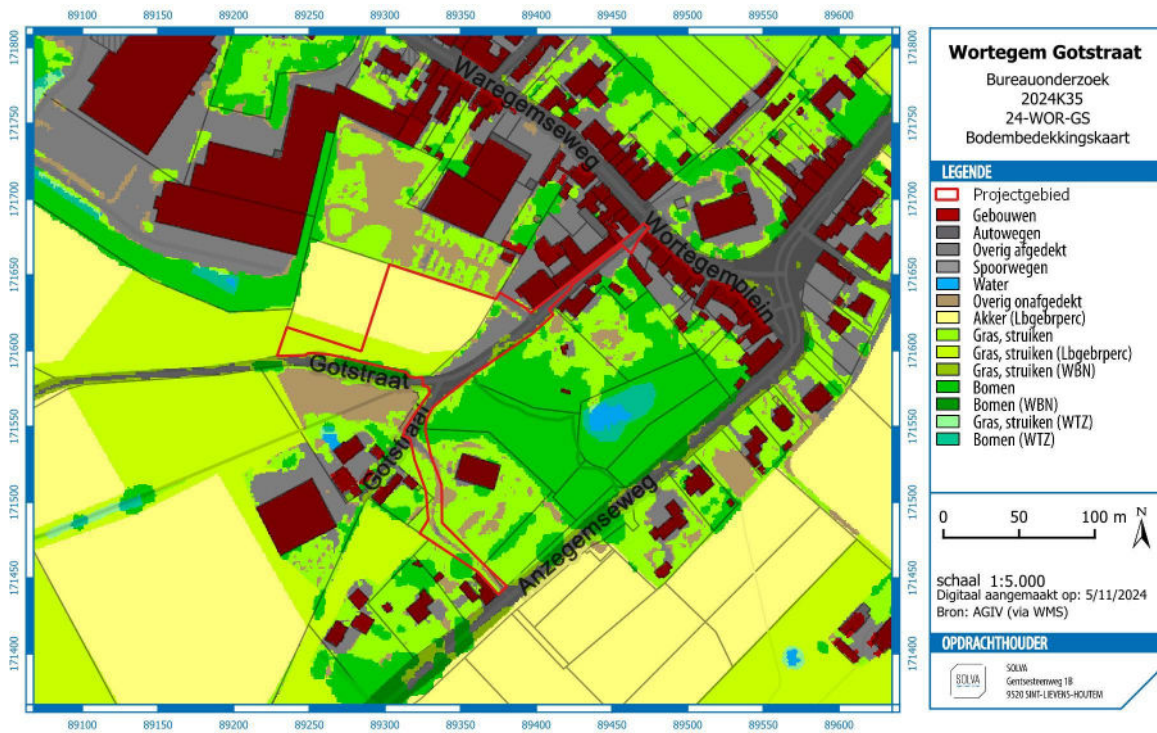
Ook de **bodembedekkingskaart** toont dat de Gotstraat gekarteerd staat als autoweg. Perceel C8a5 staat gekarteerd als akker en gras. Waar de ontsluitingsweg komt staat de landweg gekarteerd als overige onafgedekt en alles naast de landweg staat aangeduid als gras, struiken en bomen.

Een **recente luchtfoto** uit 2022 geeft de huidige situatie weer. De Gotstraat als verharde weg en perceel C8a5 in gebruik als akkerland. De reeds bestaande parking is duidelijk te zien, net als de landweg waar de nieuwe ontsluitingsweg zal komen.

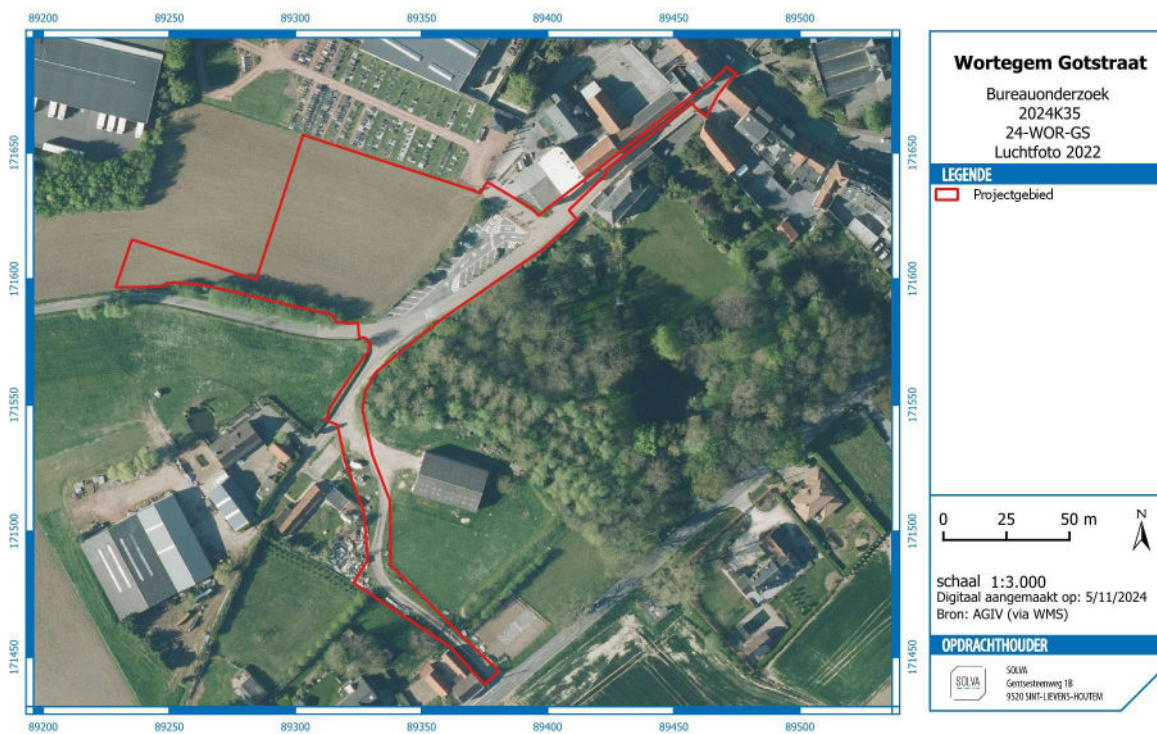
Een gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand van het projectgebied wordt beschreven onder 2.1.2.1.

Figuur 22: Het projectgebied op de bodemgebruikskaart.

Figuur 23: Het projectgebied op de bodembedekkingskaart.

Figuur 24: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.

2.2.4 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER

2.2.4.1 HISTORISCH KADER WORTEGEM

De historische informatie over de geschiedenis van Wortegem reikt tot op heden slechts tot de 10de eeuw. Het dorp ligt langs een oude verbindingsweg tussen Oudenaarde en Kortrijk en bevindt zich op een helling in een door beken ingesneden landschap. Het heuvelachtige terrein en de natte beekdepressies zouden een argument kunnen zijn voor een latere ingebruikname als landbouwgebied en de ontwikkeling van nederzettingen.⁴ De kans dat dit eerder te maken heeft met de stand van het onderzoek is echter zeer reëel.

Onderzoek in de Diepestraat te Wortegem door SOLVA legde een vroegmiddeleeuwse nederzetting bloot. De opgegraven sporen en structuren uit de Karolingische periode zijn te interpreteren als de rand van een grotere nederzetting die als voorloper van het huidige Wortegem te beschouwen is.⁵ De nederzetting is ontstaan aan de rand van het voormalige *Forestum Methela*. Daarbij zijn twee holle wegen duidelijk bepalend voor de organisatie van de site. Zelfs tot op de dag van vandaag drukken ze nog hun stempel op het landschap.

Het toponiem Wortegem, teruggaand op het 12de-eeuwse *Wrattigim* of *Warthenghem*, heeft een Germaanse oorsprong en lijkt afkomstig te zijn van *Waratinga-heim* of woning van de lieden van Warato. In de historische bronnen komt Wortegem voor het eerst voor in 964, wanneer de kerk vermoedelijk door Arnulf I, graaf van Vlaanderen aan de Sint-Pietersabdij van Gent is geschonken. In de 10de en 11de eeuw behoort Wortegem niet tot een specifieke heerlijkheid, maar valt het wel binnen de machtsfeer van het nabij gelegen Petegem. Op grotere schaal maakt het in deze periode deel uit van het graafschap Doornik-Kortrijk. Nog in de 11de, mogelijk pas in de 12de eeuw, is Wortegem opgenomen in de kasselrij Oudenaarde, maar ook dan blijft het nog overschaduwd door Petegem. De heren van Petegem behoren op dat moment tot de belangrijkste edelmannen van Vlaanderen. In 1268 is de heerlijkheid of baronie van Petegem gekocht door toenmalig graaf van Vlaanderen Gwijde van Dampierre.⁶

De ontwikkeling van de regio Wortegem-Petegem hangt nauw samen met de ontginning van het *forestum Methela*. Zo zou het Bouvelobos een restant vormen van het vroegere forest 'Methela' of 'Medele'. Mogelijke restanten hiervan zijn een boswalstructuur aan de zuidzijde van het huidige Bouvelobos.⁷

Het *forestum Methela* lag ten zuiden van het *Sceldeholt*, een groot bos- en heidecomplex dat zich uitstrekte van Sint-Pieters-Aalst in Gent, over De Pinte tot in Zulte, Olsene, Machelen en Kruishoutem. Het *forestum Methela* wordt vooral gesitueerd op het grondgebied van Beveren en Waregem, op de rechteroever van de Leie.⁸ Meer bepaald strekte het zich zuidwaarts uit vanaf de Vijve, de huidige Gaverbeek, tot Desselgem en Beveren, en in oostelijke richting bedekte het grote delen van Waregem en Nokere.

Het bos zou vóór 964 aan de Sint-Pietersabdij van Gent geschonken zijn.⁹ Anderzijds geeft Van Lokeren¹⁰ een oorkonde uit 965 waarbij Boudewijn het *forestum Methela* aan de abdij schenkt. Het gaat hier hoogstwaarschijnlijk om Boudewijn III, die mede-graaf was van Arnulf I. Een oorkonde uit 964 toont aan dat graaf Arnulf I de kerk van Wortegem aan de Sint-Pietersabdij schonk. In 1027-1030 geeft graaf Boudewijn V het bos terug aan de Sint-Pietersabdij.¹¹ Het bos was dus, waarschijnlijk tijdens de Noormanneninvallen en de bijhorende vlucht van de monniken, geësurpeerd door de graaf van Vlaanderen.

De meeste bosgronden zijn daarna ontgonnen en landbouwrijp gemaakt met uitzondering van verschillende grotere delen die in leen aan derden zijn geschonken. Hierdoor is de ontginning niet overal gelijktijdig verlopen. Het leenhof Bovinglo, onderdeel van de heerlijkheid Petegem, lijkt terug te gaan op een oude ontginningskern. Zo verwijst het –lo toponiem naar een open(gemaakte) plaats in het bos. De

---

⁴ Verschoore 1979, pp. 10-11.

⁵ De Maeyer *et al.* 2018

⁶ Verschoore 1979, pp. 10-15.

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135399>

⁸ Tack, Van den Bremt & Hermy 1993, p. 19; Verhulst 1995, p. 117.

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125996>

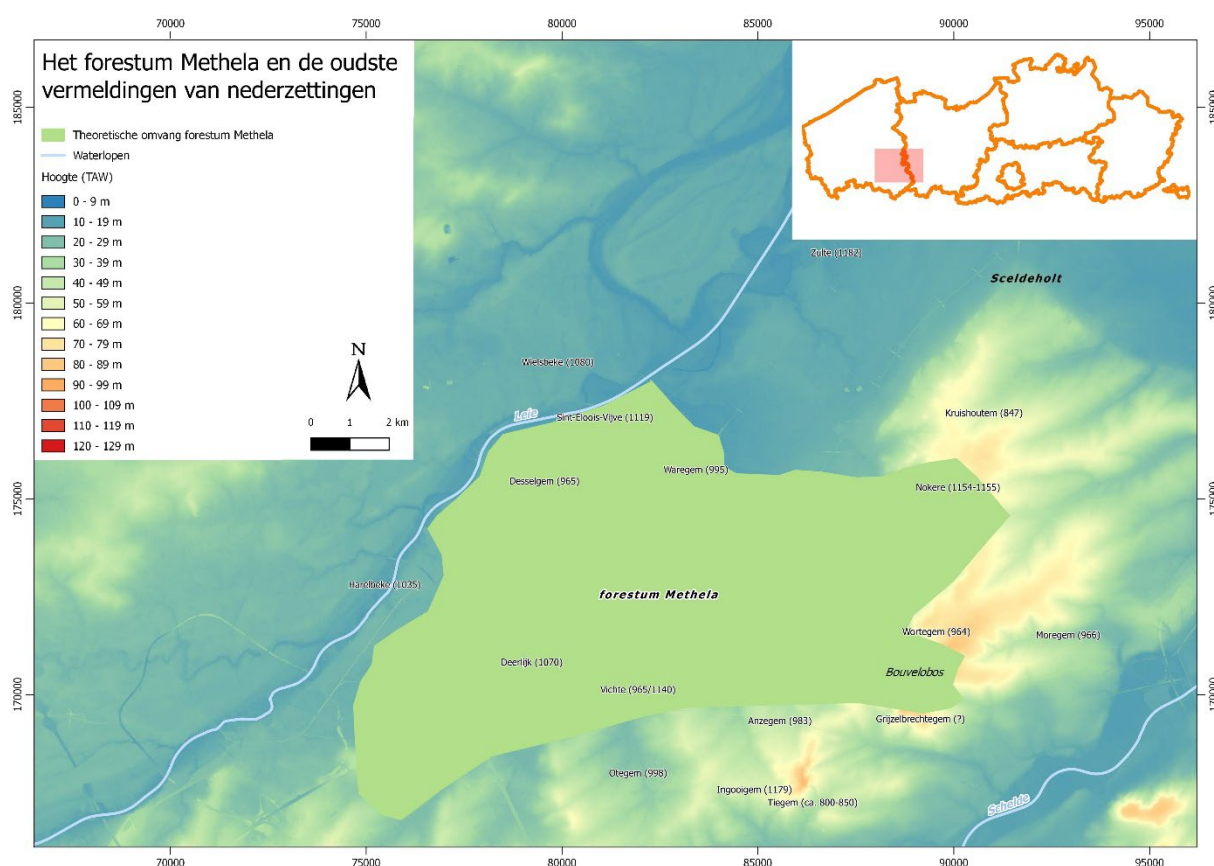
¹⁰ Van Lokeren 1869, pp. 75-76.

¹¹ Van Lokeren 1869, pp. 75-76.

heerlijkheid Hemsrode zou terug te voeren zijn tot de 10de eeuw, en zou dan weer gelinkt worden aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Het –rode toponiem verwijst mogelijk naar vroege bosontginning.¹²

De term *foreest* wijst verder op koninklijk bezit, misschien als jachtgebied, maar ook andere functies zijn mogelijk.¹³ De term *forestum* zou ook volgens Wickham wijzen op landsheerlijk bezit, meer bepaald op de landsheerlijke jachtrechten gekoppeld aan dit grondbezit.¹⁴ *Foresta* zijn door de landsheer gecreëerde jachtdomeinen, waar de bevolking wel rechten op kon hebben. Deze betekenis van de term *forestum* houdt ook in dat het niet per se om bossen hoeft te gaan: integendeel, in *foresta* kwamen ook heide, akkerland en weides voor.¹⁵ *Forestum* is dus geen landschappelijk begrip, wel een juridisch. De terminologie komt voor het eerst voor in de Merovingische periode.¹⁶

Dat *Methela* een bos was, lijkt wel bewezen, aangezien er in een oorkonde van de Sint-Pietersabdij vermeld is dat er 1000 varkens konden geweid worden. Het gaat om dezelfde oorkonde uit 965 als hierboven vermeld, er staat geschreven: *...forestum Methela, ubi possunt saginari mille porci...* Aangezien varkens bosdieren waren, gaat het waarschijnlijk wel om een groot bos.

Figuur 25: Methela-bos met aanduiding van vroege nederzettingen (E. Deschepper).

Tot de 15de eeuw heeft Wortegem-Petegem voornamelijk een sterk agrarisch karakter, maar in de late middeleeuwen en vooral in de 18de eeuw verschuift de nadruk naar het spinnen en weven van lijnwaad of linnen.¹⁷

¹² <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/135399>

¹³ Verhulst 1995, p. 117.

¹⁴ Wickham 1994, pp. 158-159.

¹⁵ Wickham 1994, p. 161.

¹⁶ Wickham 1994, p. 160.

¹⁷ Verschoore 1979, pp. 18.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog is de streek rond Wortegem-Petegem ook het toneel geweest voor de strijd tussen de bezetters en geallieerden. De slag bij de Schelde is hierbij het vermelden waard. Tijdens deze slag speelden de Spitaalbossen (gelegen tussen Wortegem, Waregem en Anzegem) en het Bouvelobos (hoger gelegen op een heuvelkam met steile hellingen tussen de Leie en de Schelde) in 1918 plaatselijk een belangrijke rol.

In hun poging om de Schelde te bereiken vanuit het leperfront moesten de geallieerden langs de heuvels tussen de Schelde en de Leie trekken. De weg van Anzegem naar Waregem en de spoorweg van Kortrijk naar Deinze was hiervoor de snelste route. Tegen 1 november 1918 had het Franse *41ième Division* Petegem, Bevere en Oudenaarde kunnen bezetten. Ook de Franse *Poste de Commandement* van het *42ième Régiment d'Infanterie* was in deze regio gesitueerd.¹⁸

De Amerikaanse 37ste en de 91ste divisie die langs de Spitaalbossen moesten (die in die periode door de lokale bevolking grotendeels gerooid waren om het hout als brandstof te kunnen gebruiken), hadden meer moeite om de Duitsers te verslaan. In de bossen waren eind oktober namelijk Duitse troepen gestationeerd die voorzien waren van stevige artillerie en mitrailleurposten. Het spreekt voor zich dat tijdens die hevige strijd, ook al duurde het 'slechts' twee dagen, vele slachtoffers vielen. De uitgedunde Amerikaanse troepen slaagden er na veel bloedvergieten in Oudenaarde te bereiken, waar ze zich konden concentreren op het oversteken van de Schelde.

Bij het Bouvelobos speelde zich een gelijkaardig verhaal af. Vanop die locatie waren de Duitse troepen in staat het uitzicht en de controle te bewaren op de vallei van de Leie. Eens de Duitsers verslaan waren door de geallieerden, konden de Engelsen er een kamp oprichten van waaruit ze het eindoffensief verder konden zetten naar de Schelde toe en nog verder naar het Koppenbergbos waar ook Duitsers gestationeerd waren. De bomkraters en loopgraven zijn nog op te merken in het huidige landschap van het Bouvelobos.¹⁹

Vaak laten de restanten uit de wereldoorlogen door hun recente en soms ingrijpende karakter, sporen na in de bodem die tot de dag van vandaag op te merken zijn. Op hedendaagse maar zeker ook op historische luchtfoto's kunnen dergelijke ingrepen in de bodem te zien zijn. Ook voor het gebied van Wortegem bestaan zulke luchtfoto's. Jammer genoeg zijn hierop geen aanwijzingen te zien voor militaire acties op het onderzochte terrein.²⁰

In relatie tot de archeologische resultaten is ook de vermelding van Duitse en Britse aanwezigheid in deze streek tijdens WO II onontbeerlijk. Op iets meer dan 1 km ten oosten van het plangebied bevond zich tussen 1940 en 1944 een Duitse radarpost, genaamd "Goldhammer". De militaire post bevatte oorspronkelijk drie radars, barakken, luchtafweergeschut en een opslagplaats voor munitie. Tot op heden zijn nog een aantal van deze structuren bewaard. Het gaat om de sokkels van twee Würzburg-Riese radars en een bakstenen gebouw dat vermoedelijk dienst deed als stroomverdelingskabine.²¹

Daarnaast maakte Wortegem deel uit van het strijdtoneel tijdens de 18-daagse veldtocht in 1940. Tijdens het oprukken van de Duitsers op woensdag 22 mei 1940 moesten de Britten zich terugtrekken. Om het oprukkende leger trachtten tegen te houden, hadden zij zowel artillerie als loopgraven en schutterskuilen in deze regio. Achter de weg tussen Oudenaarde-Wortegem en de heuvelrug bevond zich eveneens een Engelse linie.²²

2.2.4.2 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Binnen de grenzen van het projectgebied zijn geen vastgestelde inventarissen onroerend erfgoed aanwezig. In de Gotstraat zijn wel twee erfgoedobjecten aanwezig. In Gotstraat 1 is het klooster van de zusters apostolinnen met Vrije Basisschool vastgesteld bouwkundig erfgoed. Het klooster en de school dateren uit 1902, in 1927 werd alles aangepast en vergroot. Aan het einde van de 20ste eeuw is alles nog een tweede maal vergroot.²³ Aan de Gotstraat 2 is er ook vastgesteld bouwkundig erfgoed aanwezig, het gaat om de Pastorie Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochusparochie met tuin. De pastorie is gebouwd in 1840

¹⁸ Mededeling van de heer Jef Bogaert 31-03-2017.

¹⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135399>

²⁰ Mededeling Dr. Birger Stichelbaut.

²¹ <http://www.bunkergordel.be/14.026%20Duitse%20Radarpost%20Wortegem%20Petegem.htm>

²² <http://www.bunkergordel.be/3-7-achttiendaagse%20veldtocht.htm>

²³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28243>

en heeft een aansluitende, deel ommuurde tuin. Het is een grote beboomde tuin met een grote vijver in een dal. In 1966-1967 is het dak hersteld en het interieur aangepast.²⁴

Foto 8: Gotstraat 1, klooster van de apostolinnen met Vrije Basisschool in 2021 (bron: <https://beeldbank.onroerenderfgoed.be/images/411849?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28243&sort=type>).

---

²⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28242>

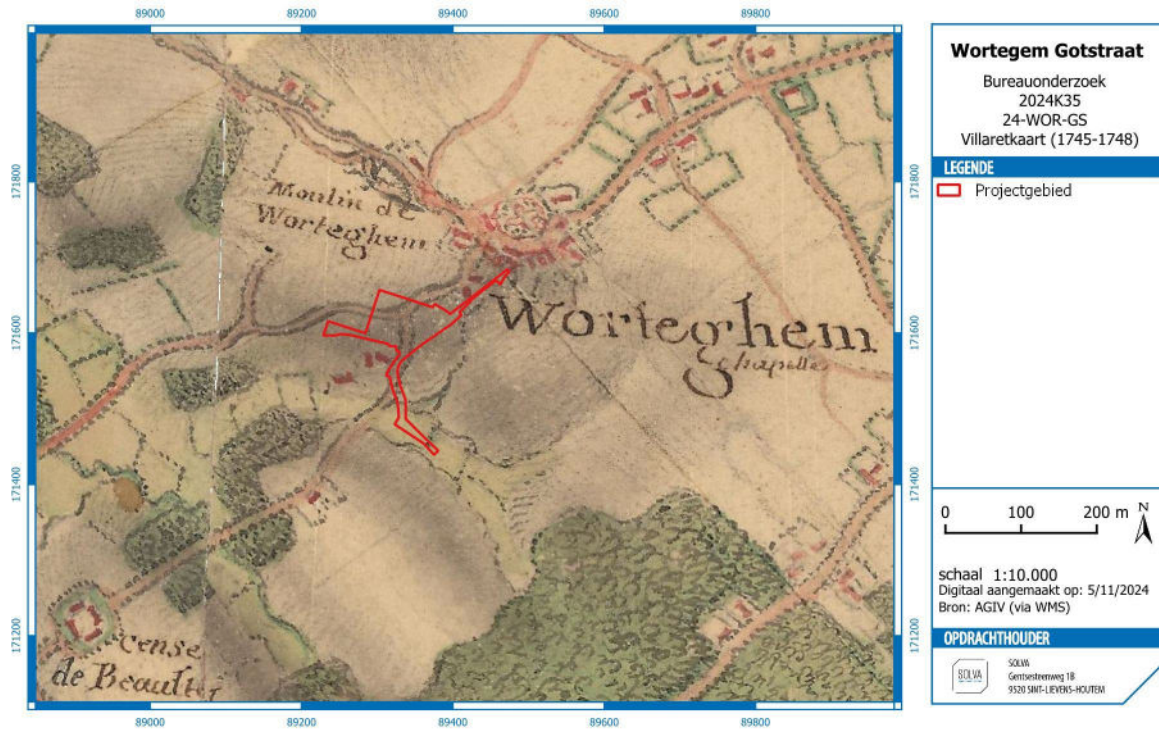

Foto 9: Gotstraat 2, Pastorie Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochusparochie met tuin in 1996 (bron: <https://beeldbank.onroerendergoed.be/images/382293?erfgoedobject=https%3A%2F%2Ffid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F28242&sort=type>).

2.2.4.3 HISTORISCH-CARTOGRAFISCHE DOCUMENTEN

2.2.4.3.1 VILLARETKAART (1745 – 1748)

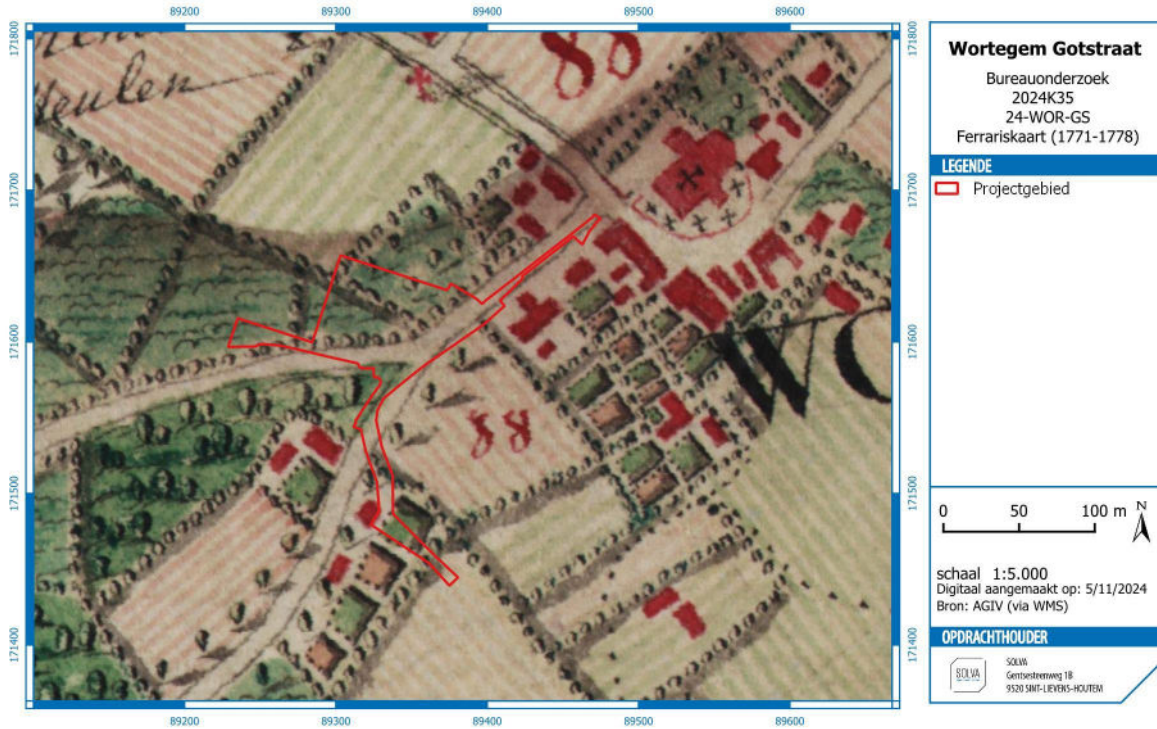
Op de Villaretk kaart is te zien dat het grootste deel van het projectgebied gekarteerd staat als akker- of weideland. De Gotstraat staat ook reeds afgebeeld, er is slechts weinig bebouwing aanwezig in de buurt van het projectgebied. Opmerking: de Villaretk kaart is niet volledig correct georefereneerd.

Figuur 26: Het projectgebied aangeduid op de Villaretk kaart.

2.2.4.3.2 JOZEF JOHAN FRANS FERRARIS – KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSDOM LUIK (1771-1778)

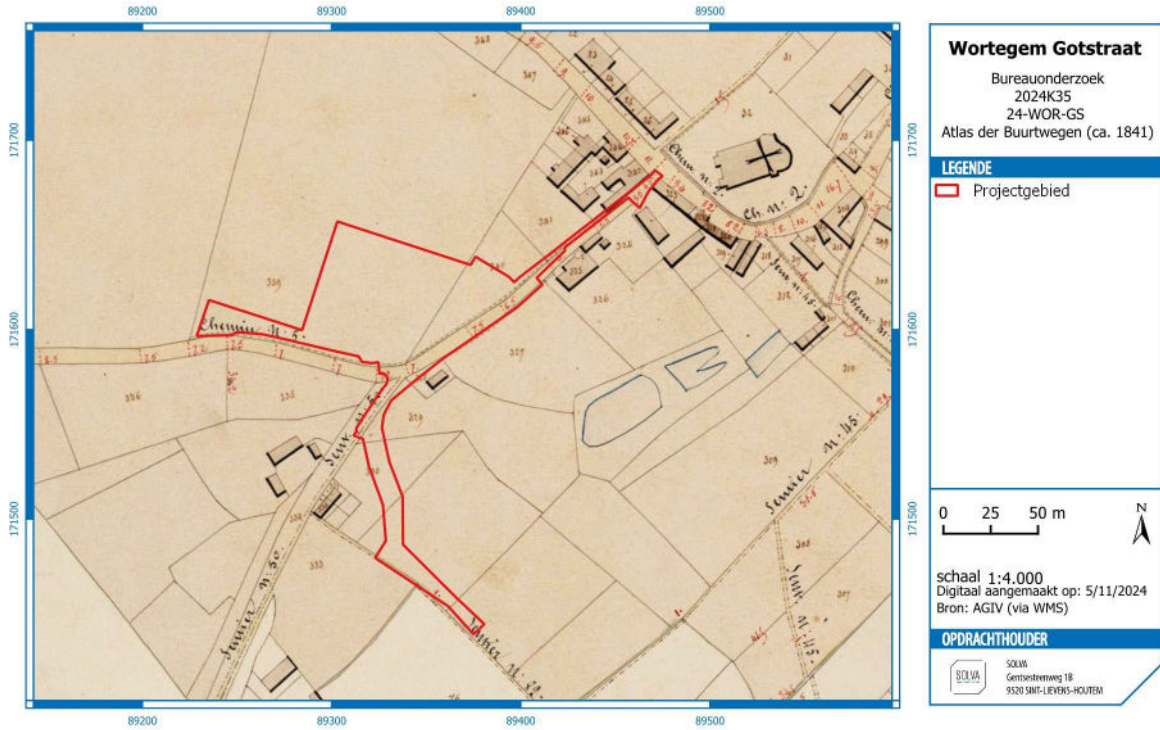
Op de Ferrariskaart is ook weer duidelijk het verloop van de Gotstraat te zien, hier is wel reeds meer bebouwing aanwezig in de buurt van het projectgebied. Waar de nieuwe parking komt is het terrein in gebruik als weideland of boomgaard. Ter hoogte van de nieuwe ontsluitingsweg is het terrein in gebruik als akkerland.

Figuur 27: Het projectgebied aangeduid op de Ferrariskaart.

2.2.4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

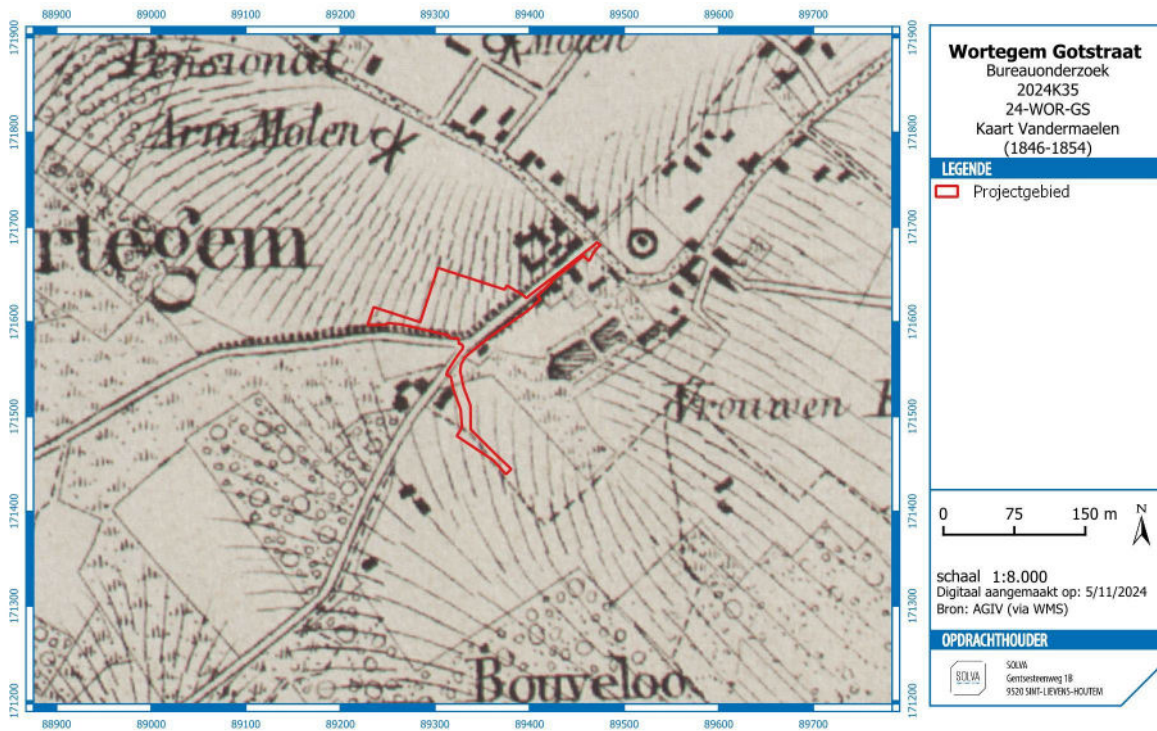
De Atlas der Buurtwegen geeft net zoals de voorgaande kaarten het tracé van de Gotstraat weer. De percelen waar de geplande werken zullen plaatsvinden, staan gekarteerd als akker- of weideland. Er lopen verschillende perceelsgrenzen doorheen het projectgebied.

Figuur 28: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

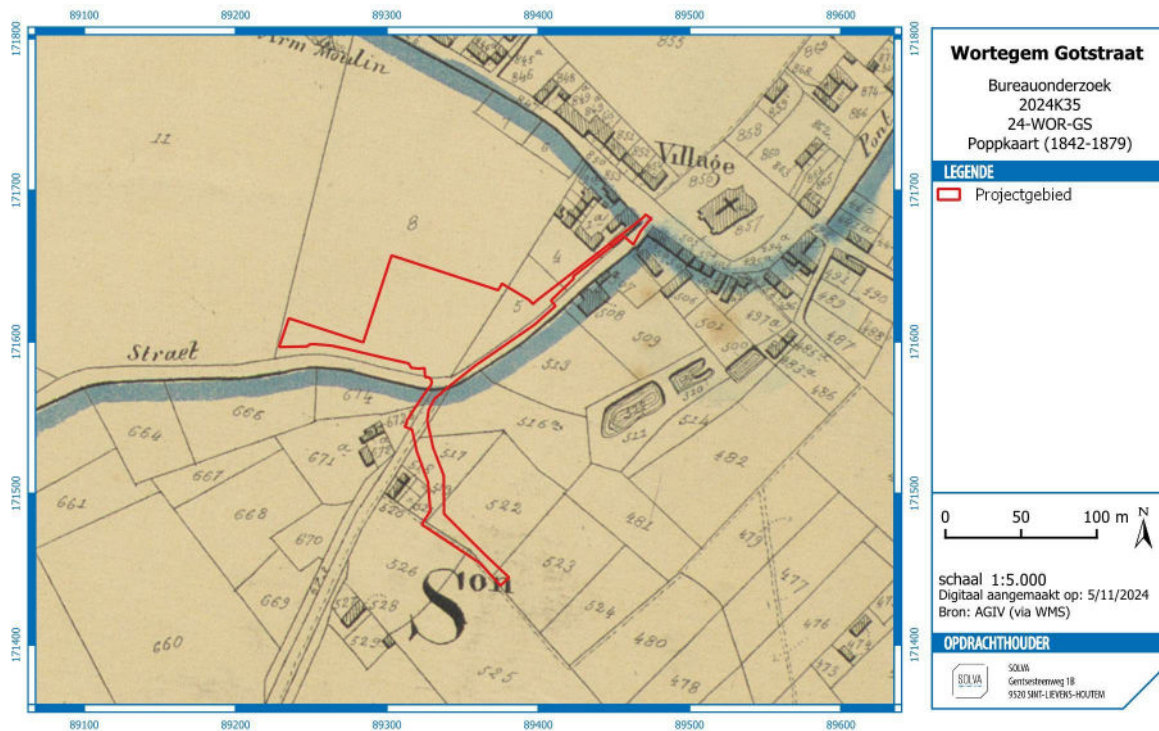
2.2.4.3.4 PHILIPPE VANDERMAELEN – CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

De Vandermaelenkaart geeft ook hier weer de Gotstraat weer en de terreinen staan ook hier gekarteerd als akker- of weideland. Waar nu een landweg loopt ter hoogte van de geplande ontsluitingsweg, is ook hier een landweggetje aangeduid.

Figuur 29: Het projectgebied op de Vandermaelenkaart.

2.2.4.3.5 PHILIPPE CHRETIEN POPP – ATLAS CADASTRAL PARCELLAIRE DE LA BELGIQUE (1842-1879)
De Popkaart geeft dezelfde situatie weer als de Atlas der Buurtwegen.

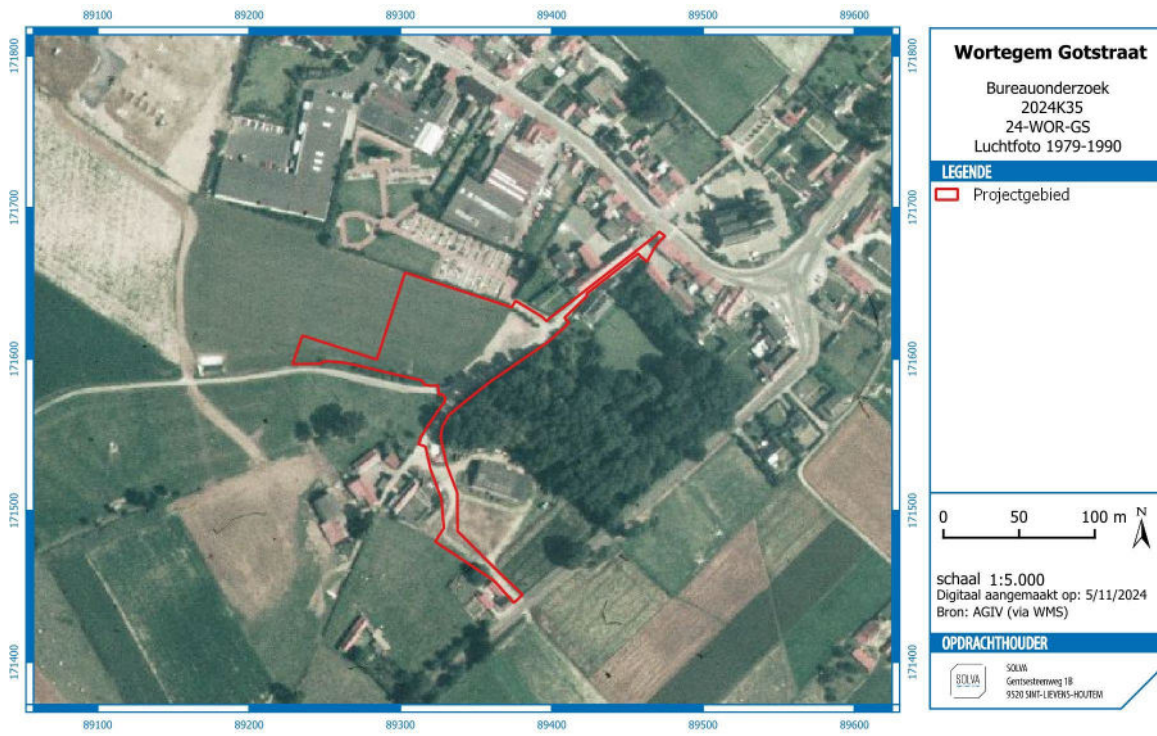
Figuur 30: Het projectgebied aangeduid op de Popkaart.

2.2.4.3.6 RECENTE LUCHTFOTO'S

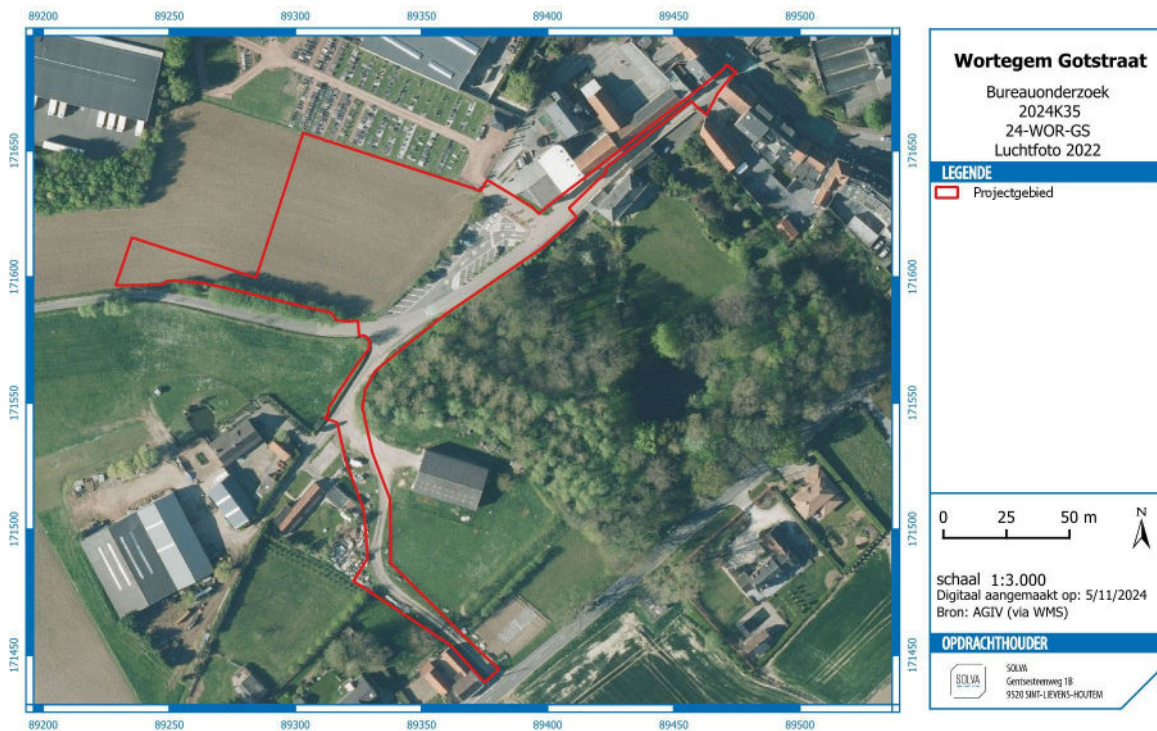
Op recente luchtfoto's is te zien dat het perceel C8a5 waar de nieuwe parking komt steeds in gebruik is geweest als akkerland. De huidige parking is te zien op alle luchtfoto's net als de Gotstraat en de toegangsweg tot het kerkhof. De landweg is pas te zien op de luchtfoto van 1990, hier is ook te zien dat de boerderij ernaast uitgebreid is geweest met een extra stal.

Figuur 31: Het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

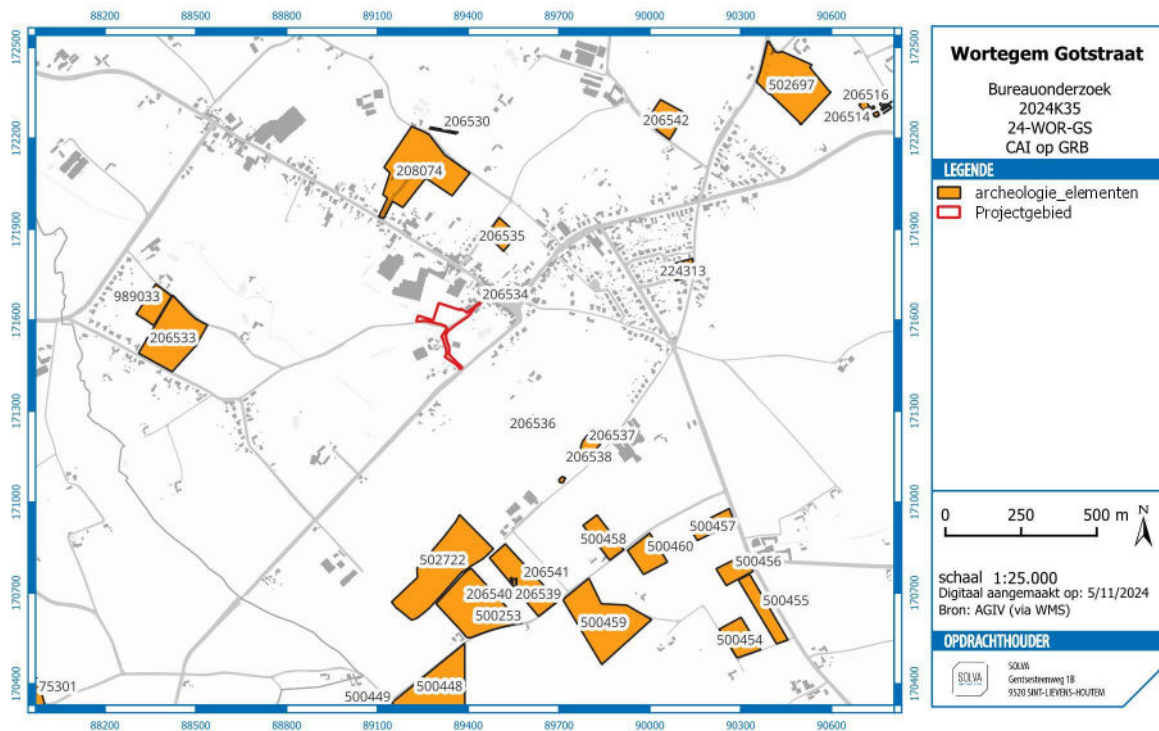

Figuur 32: Het projectgebied op de luchtfoto van 1990.

Figuur 33: Het projectgebied op de luchtfoto van 2022.

2.2.5 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER

Figuur 34: Het projectgebied op de CAI-kaart van 2023.

Voor het **projectgebied** zijn er geen vastgestelde archeologische elementen aanwezig. In 2024 zijn er aan de oostelijke zijde van perceel C8a5 vier putjes van 1m² gemaakt in kader van het project “Vierkante Meter: Iedereen Archeoloog” (onderdeel “M². Erfgoedparticipatie als motor voor het versterken van sociale cohesie”). Dit is uitgevoerd door SOLVA met steun van LEADER.²⁵ De proefputten gaven allemaal een gelijkaardig beeld van de bodemopbouw van het terrein. De bovenste 30cm bestaat uit ploeglaag, onmiddellijk daaronder bevindt zich de C-horizont die bestaat uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien en plaatselijk zandstenen. Opvallend is dat er in de ploeglaag reeds reductievlekken zichtbaar zijn, dit wijst op een slechte doorlaatbaarheid van de bodem. Samengevat wijzen de profielen van de putjes op een aanzienlijke mate van erosie, deze kan potentiële archeologische sites hebben aangetast. Ondanks de erosie zijn er in totaal toch 67 vondsten verzameld. De meerderheid van de vondsten is te dateren in de postmiddeleeuwen, dit heeft wellicht te maken met de aanvoer van mest tijdens de nieuwe en nieuwste tijd om de opbrengst van de grond te verhogen.²⁶

²⁵ 2024A419, ID: 2948, <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/2948>

²⁶ De Maeyer & De Graeve 2024, p.72

Figuur 35: Situering van de m²-putjes op perceel C8a5 aan de Gotstraat (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).

Foto 10: Profiel AB in proefput 10 (bron: De Maeyer & De Graeve 2024, p.73).

In de **ruimere omgeving** van het projectgebied toont de centrale archeologische inventaris (CAI) verschillende vastgestelde elementen. Doorheen de jaren heeft men verschillende malen luchtfoto's genomen van de gemeente Wortegem. Dankzij deze foto's zijn er verschillende archeologische en geologische relicten vastgesteld. Het gaat hierbij om niet gedateerde grote kuilen, wegen en grachten (CAI ID 206535, 206530, 206533, 989033, 206536, 206537, 206538 en 206542). Ten oosten van het projectgebied is in 2018 een proefsleuvenonderzoek (CAI ID 244313) uitgevoerd, hierbij kwamen enkele "vage kuilen zonder vondsten" aan het licht.²⁷ Ten zuiden van het projectgebied bevindt er zich rond het Bouvelobos een grote concentratie van vastgestelde archeologische elementen. Tijdens veldkartering in april 1975 zijn op verschillende locaties, grote tot kleine concentraties van lithisch materiaal aangetroffen. Daarnaast zijn er ook talrijke fragmenten aardewerk en bouw materiaal uit de Romeinse tijd gevonden. Men vermoedt dat er ooit een Romeinse villa zou gestaan hebben aan de huidige noordelijke rand van het Bouvelobos (CAI ID 500253).²⁸ Ten zuiden van het Bouvelobos is in 1990 archeologisch onderzoek uitgevoerd (CAI ID 501283), hierbij zijn zeer veel lithische artefacten aan het licht gekomen. Het gaat om materiaal dat te dateren is in het mesolithicum en het middenneolithicum, ten tijde van de zgn. Michelsbergcultuur. Uit deze periode is ook aardewerk aangetroffen. Daarnaast zijn er ook

²⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Groenstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/224313> (geraadpleegd op 12 november 2024).

²⁸ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Bouvelobos I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/500253> (geraadpleegd op 12 november 2024).

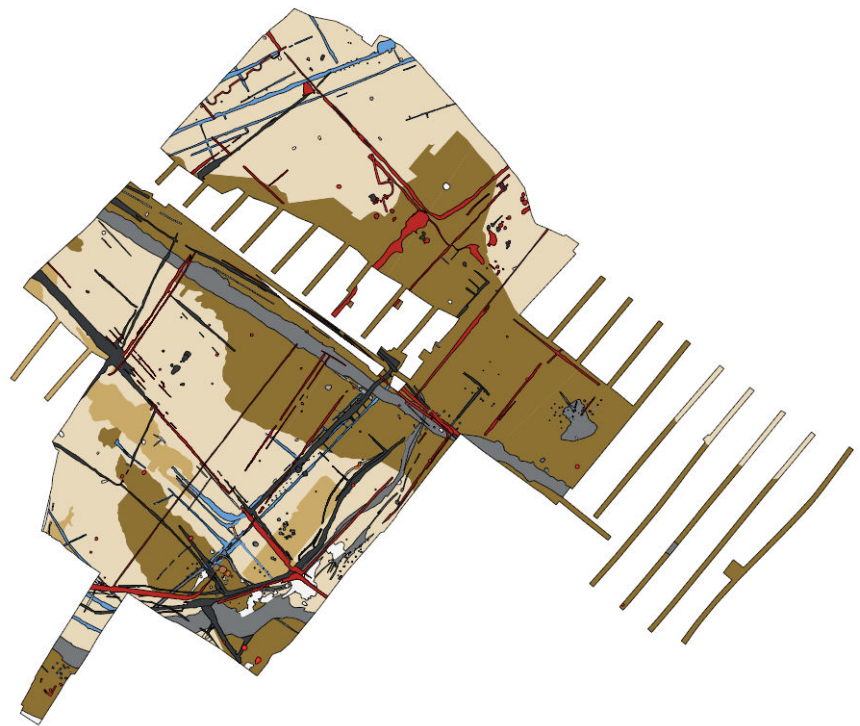
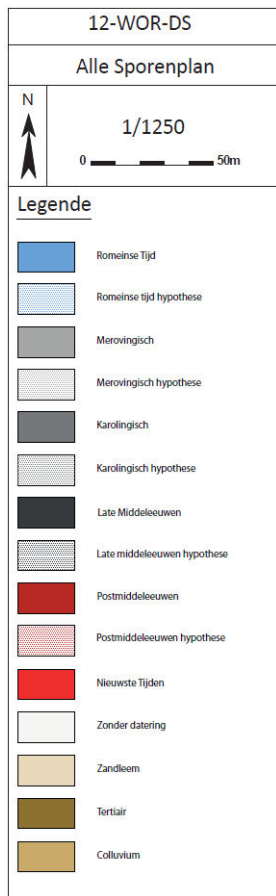
aardewerkscherven gevonden die verschaald zijn met chamotte, deze zijn te dateren in de metaaltijden.²⁹ De kerk van Wortegem (**CAI ID 206534**) heeft bouwelementen die mogelijk te dateren zijn in de 13de eeuw. Het gaat om de basis van het hoge koor en de torenbasis die opgetrokken zijn uit breuksteen. In de 15de is de toren vernieuwd en in de loop van de 16de eeuw zijn de zijbeuken en de kruisbeuk toegevoegd. In 1732 zijn er herstellingen uitgevoerd en in 1827-1828 is ze vergroot. In 1859 is nog een tweede sacristie toegevoegd. De kerkhofmuur dateert van 1874, op de hoek van de vroeger Kerkweg stond een omroephuisje. Dit omroephuisje is verdwenen in het begin van de jaren 1940. Het zuidwestelijke deel van het vroeger afgeronde kerkhof rond de kerk is in 1988 heraangelegd als parking.³⁰ Ter hoogte van de Diepestraat is in 2013-2014 door SOLVA een opgraving uitgevoerd (**CAI ID 208074**). Ondanks de hoge graad van erosie van het terrein brachten de resultaten een boeiend, gefaseerd verhaal naar voor. Uit de resultaten is gebleken dat er op het terrein sporen uit verschillende periodes aanwezig zijn, gaande van vuurstenen artefacten uit het neolithicum tot en met sporen uit de Eerste Wereldoorlog. Uit de metaaltijden ontbreken, met uitzondering van enkele aardewerkscherven, duidelijke sporen van menselijke aanwezigheid. Ter hoogte van het laagste punt van de onderzoekszone bleef wel een paleobodem uit de late ijzertijd goed bewaard onder de ophoging van het colluvium. De occupatie tijdens de romeinse periode is moeilijker te interpreteren omdat de sporen sterk onderhevig geweest zijn aan erosie. Wel is duidelijk dat het terrein deel uit maakte van een romeins nederzettingslandschap waarin ingrijpende werken hebben plaatsgevonden. In de noordoostelijke hoek is er een romeins wegtracé met twee parallelle greppels aangetroffen, te dateren in de periode 1ste-3de eeuw n. Chr. Daarnaast zijn hier ook vijf crematiegraven gevonden, twee hiervan zijn via radiokoolstofdatering te plaatsen in de eerste twee eeuwen van onze jaartelling. In de zuidwestelijke zone is er eveneens een wegtracé aangesneden, te dateren in de 1ste-3de eeuw n. Chr. En een defensief grachtenstelsel in verschillende fases. Een vermoedelijke gebouwplattegrond en een waterkuil zijn te dateren in de laat-romeinse of vroegmiddeleeuwse periode, meer specifiek in het midden van de 4de en het midden van de 6de eeuw. Een aantal sporen zijn chronologisch te plaatsen in de Merovingische periode. Op siteniveau zijn deze sporen moeilijk te interpreteren omdat ze vaak fragmentarisch bewaard zijn. De aangetroffen sporen en structuren uit de Karolingische periode zijn te interpreteren als de rand van een grotere nederzetting die als voorloper kan beschouwd worden van het huidige Wortegem. De nederzetting is ontstaan aan de rand van het voormalige *Forestum Methela*. Twee holle wegen zijn daarbij bepalend voor de organisatie van de site. Vervolgens zal de bewoning op de terreinen wellicht reeds op het einde van de 9de eeuw en met zekerheid in de 10de eeuw verdwijnen. Daarna wordt het terrein enige tijd gebruikt als akker- en/of weideland. Belangrijke aanwijzingen hiervoor zijn de vormig van twee poelen en het dichtslibben met afgespoeld materiaal van beide holle wegen én het ontbreken van sporen uit de 10de-12de eeuw. Voor de periode van de late middeleeuwen zijn op basis van de vondsten twee grotere periodes te onderscheiden: de periode 12de-14de eeuw en de periode 1450-1550. Uit de eerste periode zijn er greppels, grachten en enkele kuilen aangetroffen.³¹

---

²⁹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Bouvelobos II [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/501283> (geraadpleegd op 12 november 2024).

³⁰ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochuskerk [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/206534> (geraadpleegd op 12 november 2024).

³¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Diepestraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/208074> (geraadpleegd op 13 november 2024).

Figuur 36: Allesporenplan van de opgraving aan de Diepestraat (bron: De Maeyer 2018, p. 54-55).

2.2.6 EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.6.1 HET LANDSCHAPPELIJK KADER

Het projectgebied ligt op geringe afstand van de dorpskern van Wortegem, deelgemeente van Wortegem-Petegem en gelegen in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente bevindt zich op de grens tussen twee districten in de ecoregio van de westelijke interfluvia, meer bepaald tussen het zandig Leie-Schelde interfluvium en het lemig Leie-Schelde interfluvium. De districtsgrens is gekoppeld aan de 45 m hoogtelijn, waardoor het projectgebied eerder in het lemig Leie-Schelde interfluvium is te situeren. Op het **hoogtemodel** is te zien dat het projectgebied op een flank ligt van de noordoost-zuidwest georiënteerde heuvelrug waarop Wortegem is gesitueerd. Algemeen helt het projectgebied af van het oosten naar westen met TAW-waarden gaande van +66m TAW in het noordoosten van de Gotstraat tot +55m TAW in het zuiden van de Gotstraat.

Wortegem bevindt zich in de zandleemstreek. De **bodemkaart** toont aan dat er voornamelijk niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op een klei-zandcomplex aanwezig zijn. De uitgevoerde proefputjes voor het Vierkante Meter-project tonen aan dat er op perceel C8a5 een ploeglaag van ca. 30cm aanwezig is met daaronder de C-horizont bestaande uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien. Hieruit kan afgeleid worden dat het terrein onderhevig is geweest aan een aanzienlijke mate van erosie.

Op de **historische kaarten** is te zien dat de Gotstraat minstens terug gaat tot een 18de-eeuws wegtracé. De overige delen van het projectgebied zijn steeds in gebruik geweest als akker- en/of weideland. Doorheen het projectgebied lopen verschillende perceelsgrenzen. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen historische bebouwing aanwezig vanaf de 18de eeuw.

De **recente luchtfoto's** tonen aan dat de Gotstraat minstens vanaf de jaren 1970 een verharde weg is. Perceel C8a5 is ook tijdens de tweede helft van de 20ste eeuw in gebruik gebleven als akker- en/of weideland. De huidige parking en toegangsweg naar het kerkhof naast dit perceel bestaat sinds minstens de jaren 1970. Waar de ontsluitingsweg komt was er in de jaren 1970 weide, op de foto van 1990 is de huidige landweg te herkennen. De luchtfoto van 2022 geeft de huidige situatie van het projectgebied weer: de Gotstraat als verharde weg, de huidige parking en toegangsweg, perceel C8a5 als akkerland en een landweg waar de ontsluitingsweg komt.

2.2.6.2 DE MENSELIJKE AANWEZIGHEID

Binnen het projectgebied zijn op perceel C8a5 reeds vier **proefputjes** gezet in kader van het Vierkante Meter-project. Deze gaven allemaal een gelijkaardig beeld van de bodemopbouw van het terrein. Bovenaan zit een ploeglaag van ca. 30cm dik, onmiddellijk daaronder zit de C-horizont die bestaat uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien en plaatselijk zandstenen. In de ploeglaag zijn reductieplekken aanwezig, die wijzen op een slechte doorlaatbaarheid van de bodem. Concluderend kan gesteld worden dat het terrein onderhevig is geweest aan een aanzienlijke mate van erosie. Deze erosie kan potentiële archeologische sites hebben aangetast. Desondanks zijn er toch een significant aantal vondsten aangetroffen. De meerderheid van de vondsten is te dateren in de postmiddeleeuwen en heeft wellicht te maken met de aanvoer van mest tijdens de nieuwe en nieuwste tijd.

In de ruime omgeving getuigt de kaart met CAI-locaties van een **continue menselijke aanwezigheid**, en dit minstens vanaf het mesolithicum. Het grote deel van de sites bevinden zich op de hoger gelegen delen in het landschap. Voornamelijk ten zuiden van het projectgebied rond het Bouvelobos, een restant van het vroeger *Forestum Methela*, is een grotere concentratie van archeologische vondsten aanwezig.

De historische kaarten tonen aan dat het projectgebied geen historische bebouwing kende vanaf de 18de eeuw. De luchtfoto's geven weer dat er sinds de jaren 1970 **geen bebouwing** aanwezig is binnen de grenzen van het projectgebied. Wel is te zien dat sinds toen de Gotstraat een verharde weg is. Tussen de jaren 1970 en 1990 is het landweggetje tussen de Gotstraat en de Anzegemseweg ontstaan.

2.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

2.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE TEKSTUELE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek worden hieronder de vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord. Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een inschatting gemaakt van de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed, wat moet leiden tot de uiteindelijke evaluatie of bijkomend onderzoek noodzakelijke is.

➤ *Aanwijzingen voor het archeologisch potentieel, landschapshistoriek en gebruiksevolutie*

Het projectgebied is gesitueerd op een flank van de noordoost-zuidwest georiënteerde heuvelrug waarop Wortegem is gesitueerd. De **bodemkaart** geeft aan dat het gaat om niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op een klei-zandcomplex. De uitgevoerde proefputjes voor het Vierkante Meter-project tonen aan dat er op perceel C8a5 een ploeglaag van ca. 30cm aanwezig is met daaronder de C-horizont bestaande uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien en veldstenen.

Op de **historische kaarten** is te zien dat de Gotstraat minstens terug gaat tot een 18de-eeuws wegtracé. De overige delen van het projectgebied zijn steeds in gebruik geweest als akker- en/of weideland. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen historische bebouwing aanwezig vanaf de 18de eeuw. De luchtfoto's geven weer dat er sinds de jaren 1970 **geen bebouwing** aanwezig is binnen de grenzen van het projectgebied. Wel is te zien dat sinds toen de Gotstraat een verharde weg is. Tussen de jaren 1970 en 1990 is het landweggetje tussen de Gotstraat en de Anzegemseweg ontstaan.

Aan de hand van de CAI-kaart is af te leiden dat Wortegem een **continue menselijke aanwezigheid** kende en dat vanaf het mesolithicum. De opgraving aan de Diepestraat heeft bewezen dat ondanks het terrein onderhevig was aan erosie er nog steeds archeologische sporen bewaard zijn gebleven. Voor het projectgebied valt een eventuele aanwezigheid van (diepere) archeologische sporen bijgevolg niet volledig uit te sluiten.

➤ *Wat is de impact van de geplande werken?*

De geplande werken omvatten een totale oppervlakte van 8574,88m². Vanaf de aansluiting met de Waregemseweg tot de toegangsweg van het kerkhof wordt in de Gotstraat een nieuw voetpad in kleiklinkers aangelegd, ter hoogte van de aansluiting met de Waregemseweg wordt ook de rijweg heraangelegd in kleiklinkers. Hierbij zal de bestaande fundering behouden blijven en zullen enkel de betonstraatstenen vervangen worden door kleiklinkers. De toegangsweg en het kerkhof en een gedeelte van de Gotstraat wordt opgebroken en heraangelegd in betonstraatstenen. Hierbij wordt de weg volledig opgebroken, dus inclusief de fundering. De nieuwe rijweg zal bestaan uit betonstraatstenen op een fundering met een dikte van 45cm. De totale uitgravingsdiepte bedraagt hier ongeveer 60cm onder het huidige straatniveau. De bestaande parking in asfalt zal volledig uitgebroken worden en vervangen worden door een groenzone. Tevens zal er op een deel van het aanpalende perceel (C8a5) een nieuwe parking aangelegd worden. De circulatiewegen binnen de parkeerzone zullen opgebouwd worden uit een fundering van ca. 45cm dik met bovenaan asfalt. Ook hier bedraagt de totale uitgravingsdiepte 60cm. De parkeerstroken zelf zullen aangelegd worden in grasbetontegels op een steenslagfundering, hierbij zal er afgegraven worden tot ongeveer 45cm diepte. Aan de zuidzijde van de parking wordt een infiltratiebekken voorzien, hiervoor wordt er afgegraven tot op een maximale diepte van 1,20m. ten behoeve van de nieuwe parkeerzone wordt een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd vanaf de Gotstraat tot de aansluiting met de Anzegemseweg. De nieuwe weg zal bestaan uit een fundering van ca. 45cm en een asfaltverharding, de maximale uitgravingsdiepte bedraagt 60cm. Ter hoogte van deze weg komt een zeer beperkt infiltratiebekken met een maximale uitgraving van ca. 1,05m. Tenslotte zal er een RWA-leiding ter hoogte van de noordelijke helft van de nieuwe ontsluitingsweg aangelegd worden. De diepte van de leiding zal variëren van ca. 1,40m tot ca. 1,90m onder het maaiveld.

➤ *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Er zijn een aantal gegevens die het mogelijk maken om de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed in te schatten. Ons baserend op landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen kunnen we in deze fase een hypothetisch **verwachtingspatroon** formuleren voor het projectgebied.

- De gemeente Wortegem is door de eeuwen heen steeds een **gunstige locatie** geweest voor menselijke aanwezigheid en bewoning. Het gaat om menselijke aanwezigheid van het mesolithicum tot de postmiddeleeuwse periode.
- De uitgevoerde **proefputjes** voor het Vierkante Meter-project tonen aan dat er op perceel C8a5 een ploeglaag van ca. 30cm aanwezig is met daaronder de C-horizont bestaande uit een zeer harde licht groengrijze klei met rolkeien.
- Op de **historische kaarten** is te zien dat de Gotstraat minstens terug gaat tot een 18de-eeuws wegtracé. De overige delen van het projectgebied zijn steeds in gebruik geweest als akker- en/of weideland. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen historische bebouwing aanwezig vanaf de 18de eeuw.
- De luchtfoto's geven weer dat er sinds de jaren 1970 **geen bebouwing** aanwezig is binnen de grenzen van het projectgebied. Wel is te zien dat sinds toen de Gotstraat een verharde weg is. Tussen de jaren 1970 en 1990 is het landweggetje tussen de Gotstraat en de Anzegemseweg ontstaan.
- De opgraving aan de Diepestraat heeft bewezen dat ondanks het terrein onderhevig was aan erosie er nog steeds archeologische sporen bewaard zijn gebleven. Voor het projectgebied valt een eventuele aanwezigheid van (diepere) archeologische sporen bijgevolg **niet volledig uit te sluiten**.
- Bovendien zorgen de geplande werken voor een **verstoring** die tot onder de ploeglaag rijkt.

➤ *Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Louter op basis van de bureaustudie kan **geen definitieve inschatting** van het archeologisch en wetenschappelijk potentieel van de locatie gemaakt worden. De **zones die momenteel verhard zijn, hebben een bijzonder laag potentieel**, omdat er slechts in **beperkte mate bijkomende** verstoringen gaan plaatsvinden. Uitzondering hierop is de toegangsweg en het kerkhof en een gedeelte van de Gotstraat wordt opgebroken en heraangelegd in betonstraatstenen. Hierbij wordt de weg volledig opgebroken, dus inclusief de fundering. De nieuwe rijweg zal bestaan uit betonstraatstenen op een fundering met een dikte van 45cm. De totale uitgravingsdiepte bedraagt hier ongeveer 60cm onder het huidige straatniveau. **Gezien de beperkte omvang van deze werken en de steile helling op deze straat, is de kans op archeologische relictten zeer klein.**

De **aanleg van de nieuwe parking** zal geschieden op een **perceel dat momenteel als landbouwgrond** in gebruik is. De impact van de werken op deze plaats is duidelijk dieper dan de huidige ploeglaag en kunnen **potentieel archeologische restanten vernielen**. Na afweging **blijkt verder onderzoek in deze zone** dan ook cruciaal. Concluderend kan gesteld worden dat de zones in de huidige wegenis buiten het potentieel van verder archeologisch onderzoek vallen. De **werken op perceel C8a5 bedreigen** wel potentieel archeologisch erfgoed. **Voor deze zone wordt verder archeologisch onderzoek noodzakelijk geacht. De afweging voor het vervolgonderzoek (infra) heeft bijgevolg enkel beslag op perceel C8a5.**

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1. Is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?
2. Is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?
3. Is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
4. Is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor **vooronderzoek zonder ingreep** in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven reeds een goed inzicht in de bodemopbouw. ³²

³² De Maeyer & De Graeve 2024.

Landschappelijke profielputten	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven reeds een goed inzicht in de bodemopbouw. ³³
Geofysisch onderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Geofysisch onderzoek is in deze context niet relevant omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Verder zijn de te verwachten structuren moeilijk te interpreteren op basis van geofysische data.
Veldkartering	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. De tijdsinvestering voor het uitvoeren van een veldkartering weegt niet op tegen de weinig nauwkeurige informatie die deze zou opleveren voor het beantwoorden van de vraagstellingen.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor **vooronderzoek met ingreep** in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven aan dat er geen kans is op goed bewaarde oppervlaktehorizonten. De kans op <i>in situ</i> steentijdartefactensites is bijgevolg bijna nihil.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven aan dat er geen kans is op goed bewaarde oppervlaktehorizonten. De kans op <i>in situ</i> steentijdartefactensites is bijgevolg bijna nihil.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eerder uitgevoerde proefputten met wetenschappelijke vraagstelling gaven aan dat er geen kans is op goed bewaarde oppervlaktehorizonten. De kans op <i>in situ</i> steentijdartefactensites is bijgevolg bijna nihil.
Proefsleuven en / of proefputten	Ja	Mogelijk en nuttig. Deze onderzoekstechniek zal het meeste informatie (kosten/baten) opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Dit onderzoek zal een schadelijke impact hebben op het bodemarchief. Toch is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de aanwezigheid van archeologische sites uit de historische periodes op het terrein.

³³ De Maeyer & De Graeve 2024.

2.2.7.2 AFBAKENING VAN ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT

Figuur 37. Inschattingskaart voor het archeologische potentieel van het projectgebied.

2.2.7.3 AFBAKENING VAN ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT

Zie Figuur 37

3 VERSLAG VAN RESULTATEN PROEFSLEUVEN

3.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2025A65

Sitecode: 24-WOR-GS

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie: Oost-Vlaanderen, Wortegem-Petegem, Wortegem, Gotstraat (Figuur 2)

Bounding box: punt 1: x= 89172.736/y= 171419.288

punt 2: x= 89708.701/ y= 171725.499

Kadastrale gegevens: Wortegem-Petegem, Wortegem afdeling 1, sectie B, perceel 8a5 (Figuur 1)

Topografische kaart: Figuur 2, Figuur 3

Betrokken actoren en specialisten:

Erkend archeoloog - Veldwerkleider: Louise Savels

Assistent-Archeoloog: Arne De Graeve

Tekst: Louise Savels, Arne De Graeve

Wetenschappelijke advisering:

Niet van toepassing.

3.1.1 VRAAGSTELLING

Volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen worden behandeld:

- Zijn er antropogene sporen aanwezig?
- Op welke niveaus manifesteren deze zich?
- Zijn er bodemhorizonten en sporen aanwezig die bijzondere aandacht verdienen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van het sporenbestand in het vooronderzoek een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van de archeologische vindplaatsen?
- Wat is de waarde en het kennispotentieel van de vastgestelde archeologische vindplaatsen?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaatsen?
- Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud *in situ* nagestreefd worden en, zo ja, aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?
- Voor archeologische vindplaatsen die vergraven of geraakt worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling die niet *in situ* bewaard kunnen blijven: wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?
- Zijn natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig voor de beantwoording van de vraagstellingen?
- Is verder onderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?
- Hoe dienen eventuele onderzoeksmethodes dan op elkaar te worden afgestemd?

3.1.2 DE RANDVOORWAARDEN

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in het hoofdstuk 8.6 (proefsleuven en proefputten) van de Code van Goede Praktijk 4.0.

3.1.3 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

3.1.3.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

3.1.3.1.1 STRATEGIE

In dit verslag wordt het vooronderzoek met ingreep in de bodem, i.c. het proefsleuvenonderzoek, dat uitgevoerd is voor de geplande werken, toegelicht. Dit onderzoek had als doel de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen in kaart te brengen en te valoriseren. Meer bepaald de aanwezigheid, diepte, complexiteit, densiteit en graad van bewaring van archeologische sporen.

Bij zowel het terreinonderzoek, als bij de rapportage is de aandacht gevestigd op het beantwoorden van de vooropgestelde onderzoeksvragen.

Dit vooronderzoek met ingreep in de bodem moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen voor verder onderzoek op het projectgebied noodzakelijk of niet relevant zijn.

3.1.3.1.2 METHODEN EN TECHNIEKEN

Het terreinwerk van het proefsleuven onderzoek vond plaats op 13 januari 2025.

Om een zicht te krijgen op de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen, zijn binnen het projectgebied vijf proefsleuven aangelegd. De positie van de sleuven kwamen overeen met de positionering zoals die is voorgesteld in de toelatingsaanvraag voor het vooronderzoek. In sleuf 5 is de kraanbestuurder afgeweken van de uitgezette lijn, waardoor de sleuf wat uit de slag ligt. De sleuven zijn gepositioneerd volgens een specifieke vraagstelling.

Na het verwijderen van de teelaarde legde de graafmachine van 25 ton (Hitachi 250 Lc) met platte bak de sleuven machinaal aan. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van een archeoloog om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. De sleuven zijn afgegraven tot op de moederbodem (zandige klei met keien) of tot het eerste archeologisch leesbare niveau. De grond werd gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurde op de manier dat de originele bodemopbouw opnieuw werd bekomen.

De sporen zijn na het afgraven onmiddellijk manueel opgeschoond, gefotografeerd met een fotobordje (met projectcode 23-WOR-GS / 2025A65), beschreven in de SOLVA-Archeologiedatabank en topografisch ingemeten met een RTS (Trimble R12i). Alle vondsten kregen een identificatienummer (= vondstnummer). De profielen zijn geregistreerd om op die manier een beter beeld te krijgen van de bodemopbouw. Elk profiel is gefotografeerd en per laag beschreven. Van alle sleuven en profielen is de precieze locatie topografisch ingemeten.

Het gebruik van gestandaardiseerde fiches en een gestandaardiseerde nummering van de sporen en de lagen in een spoor – en alles wat daarmee samenhangt (foto's, plannen, vondsten, ...) – heeft niet alleen te maken met het stroomlijnen van de registratie op het veld, maar ook met de verwerking van deze gegevens tijdens de rapportage.

De Dienst Archeologie van SOLVA heeft in de loop van 2009 de ontwikkeling van een databank geïnitieerd. Haar doel is het kunnen zowel invoeren en opslaan, als raadplegen en beheren van alle gegevens–velddata en externe informatie–in één systeem. Daarenboven is het de opzet om met de databank overzichtelijke lijsten te kunnen genereren, die als bijlagen kunnen dienen in de rapporten.

De absolute basis van de databank, de kleinste atomaire eenheid als het ware, is het **spoor**. Dit valt uiteen in acht types: 'laag', 'muur', 'vloer', 'skelet', 'hout', 'vondst', 'vertical feature interface' of 'VFI' en 'horizontal feature interface' of 'HFI'. Voor elk type spoor bestaat één gestandaardiseerde fiche in de databank. Aan deze kleinste eenheid wordt alles gekoppeld: plannen, tekeningen, foto's én vondsten. Bovendien worden op dit niveau de eerste relaties gelegd tussen de sporen onderling: een spoor 'is recenter', 'is ouder', 'gelijktijdig met' of 'hetzelfde als' een ander spoor.

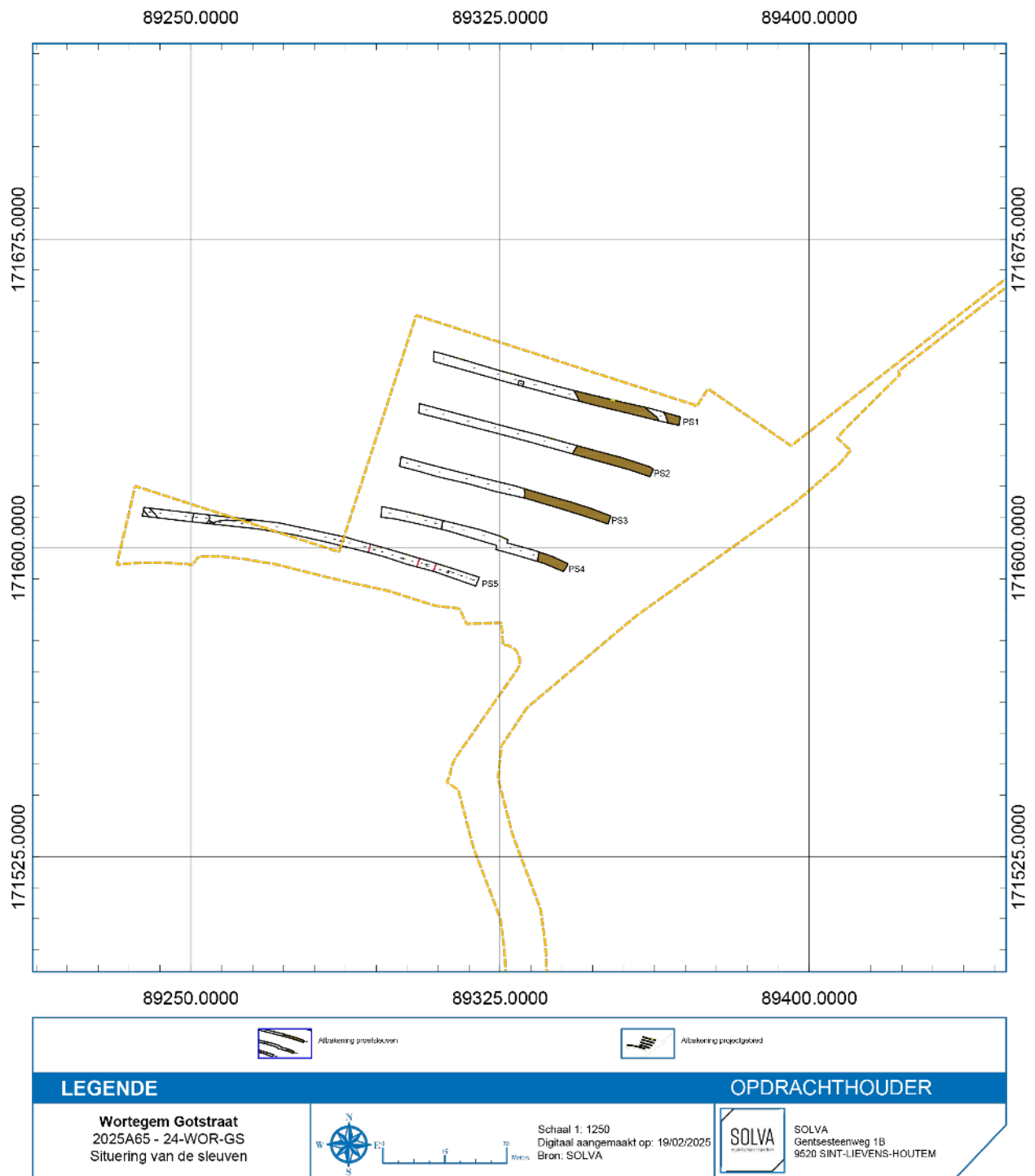
Op een tweede niveau in de databank staan de **spoorcombinaties**. Deze groeperen één of meerdere sporen. Elke spoorcombinatie krijgt een individueel nummer, namelijk het nummer van het eerste spoor dat tot deze spoorcombinatie behoort. Het is evenwel niet zo dat elk spoor noodzakelijk deel uitmaakt van een spoorcombinatie. Verstoringen en ‘negatieve sporen’, sporen die na couperen geen of een natuurlijk spoor blijken te zijn, worden niet tot het niveau van een spoorcombinatie gebracht, maar bestaan enkel tot op het spoorniveau. De plannen, tekeningen, foto’s en vondsten die gekoppeld zijn aan een spoor worden door de databank automatisch verbonden aan de spoorcombinatie waartoe ze behoren. Vanuit dit niveau kan men dus makkelijk navigeren in de verschillende sporen van die spoorcombinatie en waaraan de vondsten, plannen, tekeningen en foto’s verbonden zijn. Op dit niveau laat de databank eveneens toe chronologische/stratigrafische relaties te leggen tussen de spoorcombinaties onderling.

Het derde niveau in de databank bevat de **structuren**. Structuren groeperen op hun beurt één of meerdere spoorcombinaties. Ook zij krijgen een individueel nummer, met name het eerste spoorcombinatienummer dat tot deze structuur behoort. Indien bijvoorbeeld een gebouwplattegrond (structuurniveau) is vastgesteld, bestaande uit verschillende paalsporen(spoorcombinatieniveau), dan zal deze gebouwplattegrond het nummer dragen van een spoorcombinatie (een paalspoor) die deel uitmaakt van deze structuur. Elk paalspoor(spoorcombinatieniveau) kan op zijn beurt bestaan uit een paalkern (spoorniveau) en een insteek(spoorniveau). Opnieuw is het zo dat niet elke spoorcombinatie tot een structuur hoeft te behoren. De databank groepeert onder een structuur telkens de plannen, tekeningen, foto’s en vondsten die gekoppeld zijn aan de spoorcombinaties die deel uitmaken van de structuur. Opnieuw is vanuit het structuurniveau gemakkelijk te navigeren tussen de verschillende spoorcombinaties die ertoe behoren en zo, verder afdalend, uiteindelijk tussen de verschillende sporen. Op dit niveau kunnen eveneens chronologische/stratigrafische relaties gelegd worden tussen structuren.

Wat de vondsten en de staalnames betreft, wensen we mee te geven dat de databank een uitgebreide mogelijkheid tot determinatie, datering en assessment voorziet. Dit gebeurt zoals vermeld op het spoorniveau. Hieraan zijn de verschillende vondst- en staalnummers van de vondsten gekoppeld. Bij het ingeven van de vondsten wordt ‘automatisch’ een datering gegenereerd, maar deze kan manueel overschreven worden. Dit geldt op spoor-, spoorcombinatie-en structuurniveau.

De databank laat eveneens toe de vondstgegevens te bevragen en te exporteren naar Excel. Bovendien kan voor elke vondst een logboek van de verschillende behandelingen aangemaakt worden. De databank bevat tot slot alle relevante documenten met betrekking tot een project in een map ‘bijlagen’: rapporten, plannen, overzichtsfoto’s, rapporten natuurwetenschappelijk onderzoek, totaalplan, ...

3.1.3.2 INPLANTINGSPLAN VAN DE PROEFSLEUVEN EN PROEFPUTTEN

Figuur 38. Situering van de proefsleuven in het plangebied.

3.1.3.3 BESCHRIJVING VAN DE OPENGELEGDE OPPERVLAKTE

De lengte van de proefsleuven varieert tussen de 46,9 en 82,6 lopende meter. In onderstaande tabel worden de verschillende lengtes en oppervlaktes per proefsleuf weergegeven.

Tabel 1: Weergave van de lengte en oppervlaktes per proefsleuf.

<u>Proefsleuf</u>	<u>Lengte</u>	<u>Oppervlakte</u>
PS1	61,6 m	138,1 m ²
PS2	58,5 m	128,4 m ²
PS3	52,6 m	120 m ²
PS4	46,9 m	115,3 m ²
PS5	82,8 m	177,6 m ²
	Totaal:	679,4 m ²

De totale werfzone bedraagt ca. 8575 m². Het deel van het projectgebied (perceel C8a5) dat in aanmerking kwam voor vervolgonderzoek, is momenteel als landbouwgrond gebruikte parking en bufferbekken, is 4697 m² groot. Dit wil zeggen de proefsleuven 14,49 % van deze oppervlakte hebben onderzocht. Deze steekproef liet toe om een goede inschatting te maken van het terrein en van de impact van de werken op het archeologische erfgoed in de bodem.

3.1.3.4 MOTIVATIE VAN DE KEUZE TEN AANZIEN VAN DE SELECTIE VAN VONDSTEN

Tijdens het terreinwerk is er geen selectie gebeurd bij het recupereren van de vondsten. Om een zo compleet mogelijk beeld van de site en de archeologische restanten te verkrijgen, is **alles** verzameld. Alle vondsten zijn voorzien van een vondstnummer (= uniek volgnummer) en opgenomen in de SOLVA-Archeologiedatabank.

3.1.3.5 MOTIVATIE VAN DE KEUZE TEN AANZIEN VAN STAALNAME

Gezien de aard van het sporen bestand (grote erosiegeul/colluvium) was een staalname niet nuttig. Er zijn daarom geen stalen genomen voor verder onderzoek.

3.1.3.6 BESCHRIJVING VAN HET GEBRUIKTE MATERIAAL

De afgraving gebeurde met graafmachine Hitachi 250 Lc met een platte bak van 2 meter breed. De foto's zijn genomen met een Panasonic DMC-G80. De vondsten zijn per laag gerecupereerd en in vondstzakjes gestoken. Deze werden vervolgens onmiddellijk voorzien van een uniek volgnummer (= vondstnummer). Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werden gedaan met een GPS-toestel (Trimble R12i). De registratie van de archeologische sporen gebeurde met een tablet met de *Filemaker Pro app*.

3.1.3.7 BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN EVENTUELE AFWIJKENDE METHODIEK EN VAN EVENTUELE BIJSTELLINGEN VAN DE OORSPRONKELIJKE STRATEGIE

Proefsleuf 5 is buiten de vooraf uitgezette lijn aangelegd door een inschattingsfout van de kraanbestuurder. Echter kunnen de resultaten uit deze sleuf wel dienen voor het afwegingskader van deze nota.

3.1.3.8 ZONES WAAR BEHOUD IN SITU GEBEURDE

In de proefputten werd machinaal afgegraven tot op het eerste relevante archeologisch niveau. In functie van de vraagstelling werd van de grote sporen plaatselijk een evaluatie gemaakt. De overige sporen zijn *in situ* bewaard.

3.1.3.9 DE ASPECTEN WAARVOOR ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEWONNEN

Niet van toepassing.

3.1.3.10 DE ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD GEVRAAGD
Niet van toepassing.

3.2 ASSESSMENTRAPPORT

3.2.1 BESCHRIJVING VAN DE AARDKUNDIGE OPBOUW VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

In totaal zijn er 14 profielen geregistreerd (Tabel 2) verspreid over heel het projectgebied (Figuur 39).

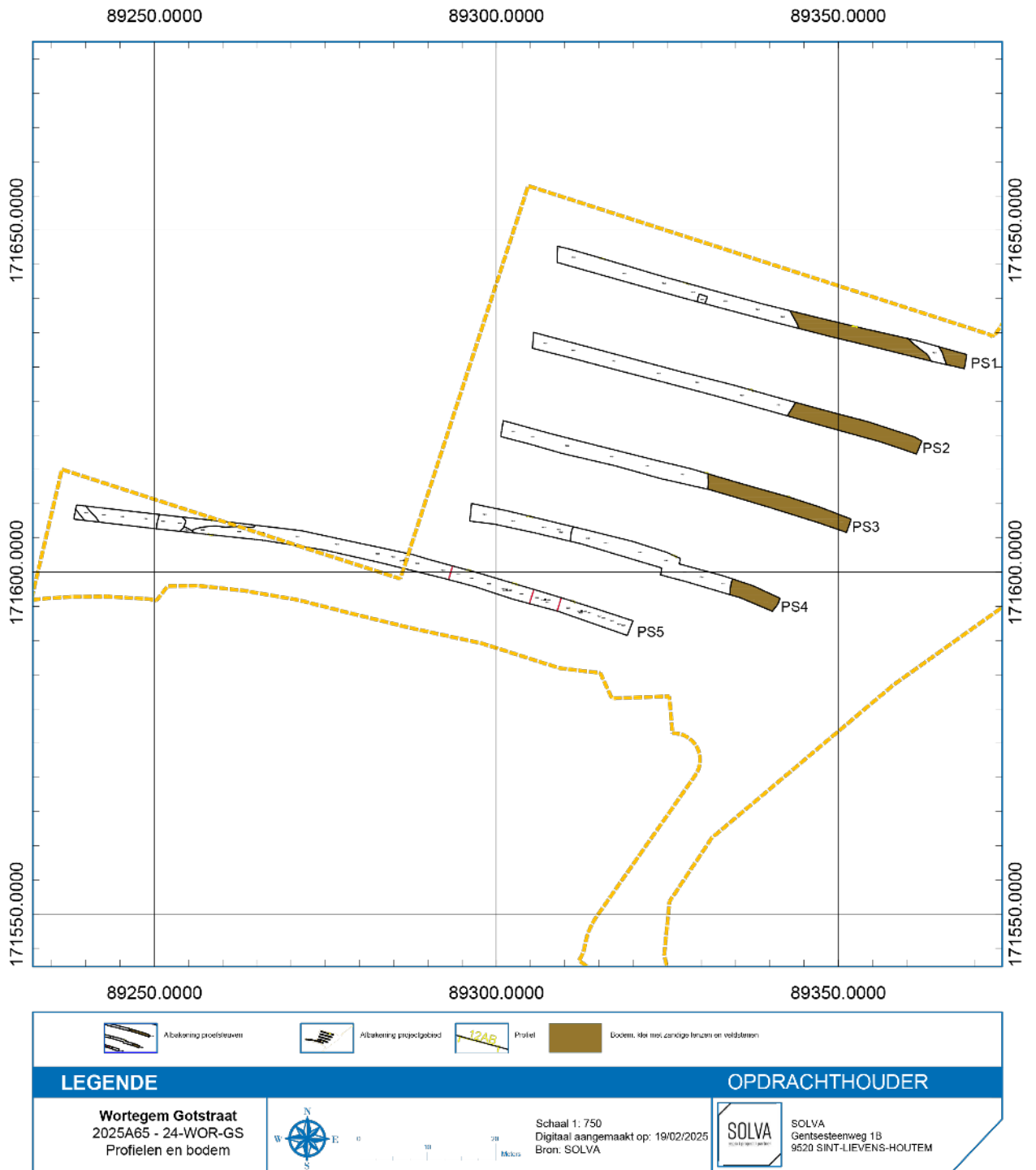
Tabel 2: Overzicht van de profielen per proefsleuf.

PS 1	1AB / 2AB / 3AB
PS 2	4AB
PS 3	5AB / 6AB
PS 4	7AB / 8AB
PS 5	9AB / 10AB / 11AB / 12AB / 13AB / 14AB

De afgraving in de proefsleuven ging tot de C-horizont: hier het gaat om wLDx (matig droge tot matig natte zandleembodem met onbepaald profiel) en Ldp (matig natte zandleembodem zonder profiel). Die bovenop een tertiaire afzetting is gelegen. De formatie van Tielt, is een grijsgroen zeer fijn zand tot stilt die doorgaans sterk kleihoudend is. Op deze locatie is de formatie vooral sterk kleihoudend met lokaal veel veldsteen en af en toe silexknollen.

De aflijning van de Ldp bodem (zie Figuur 20) valt samen met hetgeen tijdens het proefsleuvenonderzoek als ‘erosiegeul’ is vastgesteld. Over de quasi volledige breedte van het projectgebied is immers een brede geul geregistreerd die opgevuld is met colluviaal materiaal uit diverse periodes.

Dit verklaart het grote verschil in diepte van uitgraving van de sleuven. In proefsleuf 1 en 3 werd vlak onder de ploeglaag al het gewenste archeologische niveau vastgesteld (Formatie van Tielt), aan de westelijke kant is er gezakt tot wel 1,6 m onder het maaiveld om een archeologisch niveau aan te leggen. Onder de ploeglaag bevond zich immers een dik colluviaal pakket, met in het zuidelijke gedeelte ook nog een oude Ap onder de huidige ploeglaag.

Figuur 39. Basisplan van het proefsleuvenonderzoek met weergave van de profielen en de bodems.

3.2.1.1 REFERENTIEPROFIEL 1: AP OP TERTIAIRE AFZETTING

In het oosten van het projectgebied is net onder de Ap (LD-samenstelling) een tertiaire laag vastgesteld, de Formatie van Tielt (Foto 11). Op deze plaats is die sterk kleihoudend met lokaal hoge concentraties veldsteen. Het archeologisch niveau op deze plaats bevindt zich onmiddellijk onder de ploeglaag. Mogelijk is er op deze locatie ook erosie geweest van laat-glaciale afzettingen, ofwel is het eolische (zand)-leem dek hier nooit heel dik geweest. De archeologische verwachting op deze ondergrond is omwille van de mogelijke erosie, en de compactie (klei, concentratie stenen) eerder laag.

Foto 11. Profiel 1AB in proefsleuf 1. De ploeglaag ligt meteen op tertiaire afdekking met veldsteen.

3.2.1.2 REFERENTIEPROFIEL 2: OPVULLING VAN EEN EROSIEGEUL

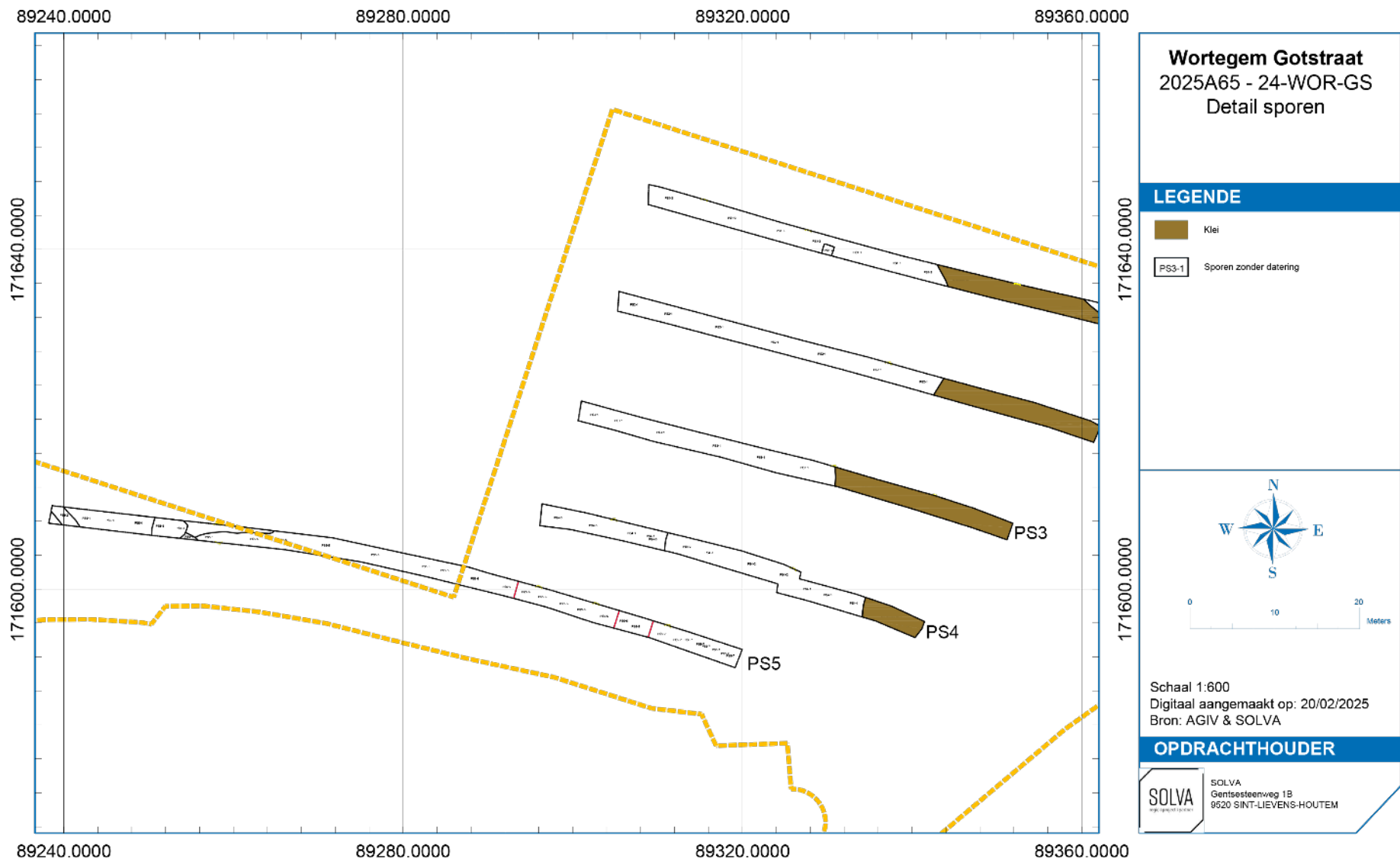
Op het grootste deel van het terrein is de opvulling van wat wellicht een erosiegeul was vastgesteld. De afbakening van deze geul komt goed overeen met hetgeen op de bodemkaart als een Ldp-bodem is gekarakteriseerd (Figuur 20). Tijdens het archeologische onderzoek bleek de insnijding van dit spoor vrij scherp te zijn (Foto 13, 3.2.2.1). De opvulling van deze geul bestond uit een dik, wellicht colluviaal pakket dat fragmenten aardewerk, baksteen en bouw materiaal type tegula bevatte. Daarnaast bevatte de laag veel silexrolkeien en kleinere inclusies baksteen. In de colluviale laag was geen profielontwikkeling te zien. Op sommige plaatsen was onder de huidige ploeglaag, een ongeveer 40-45 cm dikke laag te zien die als oude Ap te interpreteren is. De dikte van dit pakket verschilde van sleuf tot sleuf. Aan de westelijke kant is de onderkant van dit spoor niet bereikt. De sleuven zijn tot ongeveer 1,6m uitgegraven, maar omdat de sleufwanden instabiel werden, is het uitgraven op deze diepte gestaakt. Aangezien de moederbodem aan de oostzijde zo ondiep onder de ploeglaag zit, zijn, met uitzondering van uitzonderlijk diepe structuren, geen archeologische sporen meer te verwachten hieronder.

Foto 12. Profiel 2AB in proefsleuf 1.

Foto 13. Insnijding van erosiegeul in proefsleuf 1.

Figuur 40. Detail allesporenplan.

3.2.2 ASSESSMENT VAN SPOREN, SPOORCOMBINATIES EN ARCHEOLOGISCHE STRUCTUREN

In totaal werden er 15 afzonderlijke spoornummers geregistreerd in de 5 proefsleuven, echter behoren de meeste spoornummers toe aan de erosiegeul die over alle proefsleuven heen is aangetroffen (Figuur 40). In bijlage is een overzicht te vinden van de volledige sporenlijst alsook een niet-gefaseerd allesporenplan.

De sporen worden in dit assessment opgenomen tezamen met de relevante vondsten.

3.2.2.1 EROSIEGEUL

Zoals in hoofdstuk 3.2.1.2 beschreven is er over de gehele lengte van het terrein een erosiegeul vastgesteld. Deze manifesteerde zich op het terrein door een duidelijke insnijding in het tertiaire moedermateriaal. Het verloop van de geul correspondeert met hetgeen op de bodemkaart als Ldp is gekarakteriseerd. Op verschillende plaatsen zijn profielen gezet die in de meeste gevallen omwille van veiligheidsredenen gestaakt zijn, en niet de onderkant van de uitgraving hebben bereikt (Foto 14). De opvulling van het spoor bestaat uit een geelbruine zandleem zonder veel profielontwikkeling. In de vulling zaten fragmenten baksteen, niet gedetermineerd bouwmetaal, silexrolkeien en sporadisch kalkmortelbrokjes.

Foto 14. Coupe 3AB, aan de westkant van het projectgebied. De onderkant van de coupe zit ongeveer op 1,8 m onder het maaiveld, maar zat nog niet door de opvulling van de geul.

Aan de westelijke kant van de meest zuidelijke sleuf is de onderkant van de erosiegeul vastgesteld. Op een diepte van ongeveer 1m onder het maaiveld is de natuurlijke bodem (tertiaire zandige klei met veldsteen) bereikt.

Foto 15. Profiel 10AB in de westelijke kant van proefsleuf 5.

Het materiaal uit de opvulling (colluviale lagen) van de erosiegeul beslaat een breed chronologisch spectrum (Tabel 3). Er zijn zowel fragmenten Romeins bouwmetaal, middeleeuwse scherven als postmiddeleeuws steengoed aangetroffen in de opvulling. Opvallend is dat er op twee verschillende plaatsen duidelijk handgevormd, met chamotte verschaald Merovingisch aardewerk is aangetroffen (Foto 16).

Foto 16. Merovingisch aardewerk uit spoor PS5-7 (24-WOR-GS-7).

PS1--3--	
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1
Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type tegula	1
PS2--1--	
Bouwmateriaal / Baksteen	1
Bouwmateriaal / Verbrande leem	1
PS3--LV--	
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur algemeen / niet gedetermineerd	1
PS4--1--	
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Merovingisch-Karolingisch chamotte handgevormd / Merovingisch chamotte handgevormd / (kook)pot	1
PS4--2--	
Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type tegula	1
Natuursteen / Niet gedetermineerd	1
PS5--5--	
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2
PS5--7--	
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Merovingisch-Karolingisch chamotte handgevormd / Merovingisch chamotte handgevormd / niet gedetermineerd	2
Eindtotaal	15

Tabel 3. Materiaal uit opvulling bovenop erosiegeul.

De gemixte samenstelling van het vondstenmateriaal wijst er op dat de opvulling van de erosiegeul wellicht over een langere periode heeft plaatsgevonden. Op sommige plaatsen is op het bodemprofiel een vrij recent afgedekte laag te zien onder de ploeglaag (Foto 14). Wellicht is de opvulling en uitvlakking van de geul tot zeer recent verder gezet. De aanwezigheid van het vondstenmateriaal in de opvulling heeft bijgevolg slechts een beperkte informatiewaarde. Veel meer dan de menselijke aanwezigheid in de omgeving van de erosiegeul bewijst dit materiaal niet.

3.2.2.2 HOUTSKOOLRIJKE LAGEN IN EROSIEGEUL

In proefsleuf 5, helemaal in het zuiden van het onderzochte gebied is in de opvullingspakketten van de erosiegeul een houtskoolrijk pakket aangetroffen: PS5-6 (Foto 17 en Foto 18). In de colluviale laag die errond en erboven zat (PS5-5) zijn ook fragmenten verbrande leem aangetroffen. Het houtskoolrijke pakket zat op een diepte van ongeveer 1,2m onder het maaiveld en was ongeveer 20 cm dik. Het pakket had achter geen duidelijke aflijning of insnijding in het colluviale pakket. Zowel bovenop als onder de laag is de bodemopbouw sterk gelijkend aan de rest van de opvulling (Foto 19). Wellicht is deze laag dus een dumppakket dat in de toen nog steilere erosiegeul is geworpen. In het pakket is een randfragment van een gereduceerd gebakken gedraaide kogelpot ingezameld. Deze wijst op een datering tot het eerste kwart van de 14de eeuw.

Er zijn voor het overige geen bewoningssporen aangetroffen die te linken zijn aan deze laag, hoewel de combinatie van verbrande leem en houtskoolpakketten frequent wordt aangetroffen op middeleeuwse sites in het zuiden van Oost-Vlaanderen.³⁴

Foto 17. Bovenaanzicht van spoor PS5-5 (links, grijs met sporadische brokken verbrande leem) en PS5-6 (rechts, houtskoolrijk).

³⁴ E.g. Outer Stuypenberg (De Graeve & De Maeyer 2022), Ronse De Stadstuin (Pede *et al.* 2015), Kruishoutem Containerpark (Vanholme, Taelman & Cherretté 2015), Ronse Pont West fase 1 (De Graeve 2018).

Foto 18. Schuine opname van het houtskoolrijke spoor PS5-6.

Foto 19. Profiel 13AB ter hoogte van het houtskoolrijke pakket PS5-6. Er is weinig verschil te zien in de opvulling boven de laag, en onder de laag (ingestort). Wellicht is deze laag een plaatselijke dump van houtskool in een colluviale opvulling.

3.2.2.3 NIET GEDATEERDE SPOREN

In het westen van proefsleuf 5 zijn onder de opvulling van de erosiegeul (PS5-1 op deze locatie) twee mogelijke kuilen aangetroffen PS5-3 en PS5-4. Kuil PS5-3 heeft een vrij donkere opvulling met een sterk afgerond uiteinde aan het oosten (Foto 20). De sporen zijn ongeveer op 70 cm onder het huidige maaiveld aangesneden. Er zijn geen vondsten gedaan uit de sporen die kunnen gebruikt worden voor een datering.

Foto 20. Zicht op PS5-3 (bovenaan) en PS5-4 (links).

3.2.2.4 RECENTE SPOREN

Er zijn in proefsleuf 1 nog enkele recente sporen aangetroffen (PS1-1, PS1-3). Hoewel er geen materiaal is gevonden in de sporen wijst de vulling van de sporen (sterk heterogeen) op een recente oorsprong. Spoor PS1-2 is aangelegd bovenop de erosiegeul (Foto 21).

Foto 21. Spoor PS1-2.

3.2.3 ASSESSMENT VAN VONDSTEN

De relevante vondsten zijn weergegeven in 3.2.2.

Alle vondsten zijn genummerd, gewassen en ingevoerd in de relationele databank van SOLVA. Bij het aardewerk (n=10) gebeurde een identificatie en een telling van de technische groepen en hierbinnen een identificatie en een telling van de vormtypes.

Een tabel met de vondsten van alle zones is terug te vinden in de lijsten in bijlage.

3.2.3.1 ASSESSMENT VAN DE STALEN

Niet van toepassing.

3.2.4 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle data, gegeneerd in het kader van deze archeologienota, zijn door SOLVA digitaal bewaard op een centrale server. Deze server realiseert dagelijks een “in-huis” back-up en wordt *off-site* gekopieerd. Alle data en rapporten zijn geïntegreerd in de SOLVA-Archeologiedatabank en raadpleegbaar. De vondsten zijn gewassen en gedroogd en conform de regels van de Code van Goede Praktijk v4.0 bewaard in het Onroerend Erfgoeddepot van SOLVA.

3.2.5 DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn de opvulling van een grote erosiegeul, een houtskoolrijke laag, enkele niet gedateerde kuilen en verschillende recente sporen aangetroffen. De opvulling van de erosiegeul bevat materiaal uit verschillende periodes: Romeins bouwmetaal, Merovingisch aardewerk, middeleeuws aardewerk, postmiddeleeuws aardewerk en brokken bouwmetaal. De opvulling van de erosiegeul zal over een lange periode hebben plaatsgevonden, waarbij landbouwers steeds hebben geprobeerd om het hoogteverschil door de geul zoveel als mogelijk weg te werken om een zo vlak mogelijk ploegland te creëren.

Ter hoogte van de zuidoostelijke hoek van het onderzoeksterrein is een houtskoolrijke laag aangetroffen met daarin een fragment van een reducerend gebakken, gedraaide scherf. Wellicht is deze laag een dumppakket uit de late middeleeuwen in de grote erosiegeul. Er zijn geen andere aanwijzingen van bewoningssporen uit deze periode.

In de westelijke kant van proefsleuf 5 zijn twee kuilen aangetroffen die geen dateerbaar materiaal hebben opgeleverd. Naast deze sporen zijn nog enkele recente sporen aangetroffen in proefsleuf 1. De vulling van de sporen wijst echter op (zeer) recente uitgravingen.

3.2.6 CONFRONTATIE VAN DE BEVINDINGEN MET DE RESULTATEN VAN VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES

Het bureauonderzoek wees uit dat bij aanvang van het onderzoek maar een beperkte archeologische kennis was over het onderzoeksterrein. Een klein proefputtenonderzoek met wetenschappelijke vraagstelling toonde aan dat er in de oostelijke kant van het onderzoeksterrein geen kans was op steentijden. De moederbodem (tertiaire klei met zandige lenzen en veldstenen) bevond zich onmiddellijk onder de Ap.³⁵ Tijdens het onderzoek zijn wat scherven ingezameld uit de ploeglaag, echter zijn deze recente scherven wellicht te linken aan landbouwactiviteiten (opvoeren van mest). Er zijn geen archeologische sporen aangetroffen tijdens dit onderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek wees uit dat er een grote opgevulde erosiegeul op het terrein aanwezig was. Deze is gedurende een lange periode geleidelijk aan opgevuld geraakt met bodemmateriaal. Op verschillende plaatsen was een vrij recente “oude ploeglaag” te zien, die er op wijst dat het opvullen van het niveauverschil door de geul nog tot heel recent moet hebben verder geduurd. In de opvulling van de erosiegeul is zowel Romeins bouwmetaal, Merovingisch, middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk aangetroffen.

3.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

3.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

Zie 3.2.5

3.2.7.2 AFBAKENING VAN DE ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT

Enkel in de meest westelijke hoek van het onderzoeksgebied raken de werken net aan het potentieel archeologische niveau waar twee niet gedateerde kuilen zijn geregistreerd. De sporen zitten op 55,91 TAW, het maaiveldniveau bevindt zich op 56,91 TAW. De uitgraving voor de werken gaat maximaal 1,2m diep, aan de noordelijke zijde van de wadi, vermits de zuidelijke kant in ophoging wordt gerealiseerd. De totale mogelijke verstoring tot op het archeologisch leesbare niveau bedraagt maximaal zo'n 100 m². Indien er in deze zone al sporen zouden zijn bewaard, is de kenniswinst hierdoor uiterst laag.

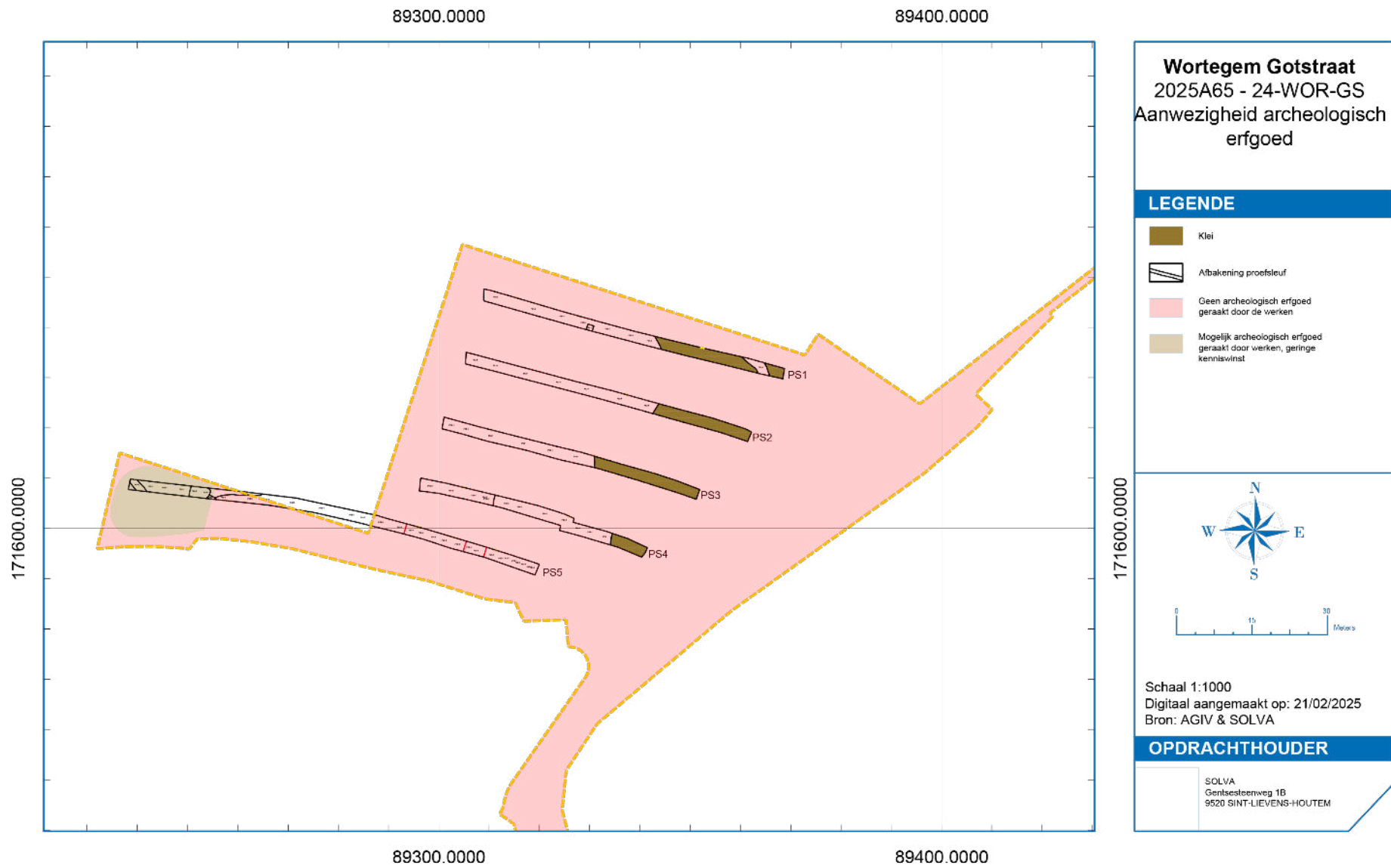
Zie Figuur 41

3.2.7.3 AFBAKENING VAN DE ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT

Zie Figuur 41

---

³⁵ De Maeyer & De Graeve 2024)

Figuur 41. De aan- en afwezigheid van archeologisch erfgoed.

3.2.7.4 BEANTWOORDEN VAN DE VOOROPGESTELDE VRAAGSTELLING

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem had tot doel informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. De meeste aandacht hierbij gaat uit naar de oudere periodes, aangezien er voor deze geen informatie beschikbaar is. Hiertoe zijn volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen geformuleerd:

- *Zijn er antropogene sporen aanwezig?*

Er zijn tijdens het vooronderzoek maar in beperkte mate antropogene sporen aangetroffen. Het merendeel van het onderzoeksterrein wordt doorsneden door een grote erosiegeul die opgevuld is met materiaal van de Romeinse periode tot de postmiddeleeuwen. In de zuidelijke kant van het projectgebied zijn er aan de westelijke zijde twee niet gedetermineerde kuilen teruggevonden. Aan de oostelijke kant is een houtskoolrijk opvullingspakket met middeleeuws materiaal aangesneden.

- *Op welke niveaus manifesteren deze zich?*

De sporen zitten meer dan 1m onder het huidige maaiveld. Deze zijn pas zichtbaar geworden onder de colluviale opvulling van de erosiegeul. Ook het houtskoolrijke pakket zat meer dan 1 m diep onder het huidige loopvlak.

- *Zijn er bodemhorizonten en sporen aanwezig die bijzondere aandacht verdienen?*

Neen.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

Het is niet uit te sluiten, maar wellicht eerder onwaarschijnlijk.

- *Kan op basis van het sporenbestand in het vooronderzoek een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?*

Op basis van het proefsleuvenonderzoek wordt de kans op een aanwezige site zeer klein tot onbestaande geacht.

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?*

Het vondstenmateriaal uit de opvulling van de erosiegeul beslaat een brede periode gaande van de Romeinse periode, over de Merovingische periode, middeleeuwen tot de postmiddeleeuwen.

- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van de archeologische vindplaatsen?*

In het projectgebied zijn geen archeologische vindplaatsen te verwachten. Het grootste deel van het projectgebied wordt ingenomen door een grote erosiegeul die gedurende een lange periode is opgevuld geraakt. De enkele kuilen die aangetroffen zijn manifesteerden zich onder de opvulling van de erosiegeul. Wellicht is een groot deel van deze sporen weggeërodeerd. Hetzelfde geldt voor de zones waar de erosiegeul niet is vastgesteld. Daar is een Ap-C profiel vastgesteld waarbij de huidige ploeglaag onmiddellijk op zandige klei met veel rolkeien en veldsteen lag.

- *Wat is de waarde en het kennispotentieel van de vastgestelde archeologische vindplaatsen?*

Het potentieel op kennisvermeerdering in dit projectgebied is zeer laag tot onbestaande. Het proefsleuvenonderzoek legde maar in zeer beperkte mate archeologische sporen bloot, die vervolgens ook maar in beperkte mate zullen geraakt worden door de geplande werken. De combinatie van factoren leidt ertoe dat verder onderzoek slechts **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering** heeft.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaatsen?*

Het projectgebied kan qua verwachting opgedeeld worden in twee zones. In de **zone** van de bestaande **wegtracés** is de **verwachting** voor het aantreffen van **gave archeologische sporen** nagenoeg **nihil**. Aangezien de geplande werken een **beperkte bodemingreep** hebben in de 'straatzone', de werken grotendeels een **lijnvormig tracé** volgen en deze zone en de omgeving reeds in **sterke mate zijn ingericht**, biedt verder onderzoek **weinig mogelijkheid tot kennisvermeerdering**. De nieuwe wegenis zal een bestaande rijweg vervangen, wat dus betekent dat er **quasi geen nieuwe bodemverstoringen** zullen zijn. Kleinere diepere verstoringen moeten algemeen gezien worden als bijkomende verstoringen in een reeds sterk ingericht landschap. De werken bieden dus **geen of zeer weinig mogelijkheid om een ruimtelijk inzicht** te verwerven in eventuele archeologische sporen, te meer omdat ook de ruimere omgeving reeds in sterke mate is ingericht (bewoning, bedrijventerrein) of niet tot woonuitbreidingsgebied behoort.

De zone van de parking (= perceel C8a5) heeft enkele sporen van antropogene oorsprong opgeleverd. De sporen zijn op ruime diepte (+ 1 m onder het huidige maaiveld) aangetroffen omdat ze afgedekt worden door de opvulling van een erosiegeul. Dit leidt ertoe dat de werken slechts op een kleine plaats het eventuele archeologische niveau zullen raken.

- *Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud in situ nagestreefd worden en, zo ja, aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?*

Aangezien de werken slechts een beperkte impact zullen hebben op het archeologisch archief, zullen eventuele archeologische relicten zo goed als ongeschonden blijven.

- *Voor archeologische vindplaatsen die vergraven of geraakt worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling die niet in situ bewaard kunnen blijven: wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?*

Zie Figuur 41

- *Zijn natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig voor de beantwoording van de vraagstellingen?*

Neen alle onderzoeksvragen zijn te beantwoorden op basis van het gevoerde vooronderzoek.

- *Is verder onderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Neen. Enkel in de westelijke zone van het onderzoeksgebied (zone van de wadi) zullen de werken in zeer beperkte mate eventueel raken aan archeologische sporen. De combinatie van een **zeer beperkt aantal archeologische sporen** met de **beperkte impact** van de **werken ten aanzien van het archeologisch erfgoed** zorgt dat een **verder archeologisch traject** kosten-baten gezien, **niet opportuun wordt geacht**.

- *Hoe dienen eventuele onderzoeksmethodes dan op elkaar te worden afgestemd?*

Niet van toepassing.

4 BIBLIOGRAFIE

4.1 LITERATUUR

DE GRAEVE A., 2018: *Ronse Pont West. 4000 jaar leven in een dynamisch landschap*, SOLVA Archeologierapport 157. Erembodgem

DE GRAEVE A. & De MAEYER W. 2022. *Outer Stuypenberg. Archeologisch onderzoek*. SOLVA Archeologierapport 228. Erembodegem

DE MAEYER W., Taelman E. & Chérrette B. 2018: *Wortegem Diepestraat. Archeologisch onderzoek*, Erpe-Mere, SOLVA archeologie rapport 129.

De MAEYER W. & DE GRAEVE A. 2024: *Wortegem – vierkante meter. Archeologisch onderzoek – eindrapport*, Erembodemgem, SOLVA archeologie rapport 297.

PEDE R., CLEMENT C., DE CLEER S., GUILLAUME V. & Chérrette B. 2015: *Ronse De Stadstuin. Archeologisch onderzoek*, SOLVA Archeologie Rapport 20, Erembodegem.

SEVENANT M., MENSCHAERT J., COUVREUR M., RONSE A., ANTROP M., GEYPENS M., HERMY M. & DE BLUST G. 2002: *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten. Onuitgegeven rapport.*

TACK G., VAN DEN BREMT P., HERMY M. en CHARLIER G. 1993: *Bossen Van Vlaanderen. Een Historische Ecologie*, Leuven.

VAN LOKEREN A. 1869 : *Chartres et documents de l'abbaye de Saint-Pierre au Mont Blandin à Gand depuis sa fondation jusqu'à sa suppression, avec une introduction historique*, Gand.

VERHULST A. 1995: *Landschap en landbouw in middeleeuws Vlaanderen*, Brussel.

VERSCHOORE A. 1979: *Zo leefde Wortegem*, Oudenaarde.

WICKHAM C. 1994: *Land and Power. Studies in Italian and European Social History, 400-1200*, London.

4.2 WEBSITES

Laatste raadpleging op 24 /02 /2025

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://geo.onroerendergoed.be>

<https://maps.google.be>

<http://www.cartesius.be>

<http://cai.onroerendergoed.be/>